

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

ŠE O SKORAJŠNJIH VOLILNIH PREIZKUŠNJAH

Na zadnji seji deželnega sveta Slovenske skupnosti - bila je v Nabrežini 7. t.m. - je politični tajnik Martin Breclj v svojem poročilu označil trenutno stanje slovenske narodne manjšine v Italiji za paradoksalno. Medtem ko so na krajevni, deželni in vsedrjavni ravni na oblasti politične sile, ki so ali naj bi bile manjšini tako prijazne kot še nikoli prej v zgodovini Republike Italije, asimilacija - je dejal - nezadržno napreduje in hkrati pojenja življenjska sila manjšine, kar je še najbolj zaskrbljujoče.

Menimo, da bi morali ta paradoks oziroma neskladje čimprej natančno in globlje proučiti (kar seveda ni naloga le slovenske politične organizacije, kakršna je SSK) in sprejeti primerne ter ustrezne ukrepe.

Čez nekaj dni - v nedeljo, 16. t.m. - bodo v devinsko-nabrežinski občini volili novega župana in novi občinski svet. Kakšna je predvolilna slika, smo v našem časniku že pisali in pišemo tudi v tej številki. Na tem mestu pa spet poudarjamo, da je za zavednega, narodno čutečega slovenskega občana izbira zelo preprosta. Pamet in srce mu vevata, da svoj glas zaupa županskemu kandidatu Viktorju Tancetu, saj je od petih kandidatov edini, ki pozna jezika obeh narodnih skupnosti v občini in ki je popolnoma vraččen v občinsko stvarnost. To pa je za uspešno opravljanje županskih nalog in dolžnosti ključnega pomena.

Prepričani smo, da bi si v zvezi z županskim kandidatom tudi italijansko govoreči občani Devina-Nabrežine in zlasti njihove demokratične stranke morali postavljati vprašanje poznavanja obeh jezikov in vraččenosti v občinsko stvarnost. Kot vemo, pa prizadevamo to ni prišlo in ne prihaja niti na kraj pameti, saj so izbiro slovenskega županskega kandidata kratko malo označili za nacionalizem! Tako žal modrujejo tudi v političnih krogih, ki naj bi bili manjšini naklonjeni in prijazni. Ali se še moremo čuditi, da asimilacija nezadržno napreduje? Kdor zato med italijansko govorečimi občani Devina-Nabrežine pošteno in pametno misli, ta bi moral v nedeljo, 16. t.m., zaupati svoj glas Viktorju Tancetu!

Zaradi prezgodnje smrti dr. Darka Bratine je nastalo vprašanje izbire senatnega kandidata za njegovo nasledstvo v goriškem volilnem okrožju. V tej zvezi so že bile razpisane volitve za nedeljo, 14. decembra. Volivci slovenske narodnosti in tudi demokratični Italijani morajo biti hvaležni Mitji Volčiču, da je sprejel kandidaturu in s tem marsikoga rešil iz zagate. Gre za prestižno ime, kajti Volčič se je kot časnikar uveljavil v vsedrjavnem in mednarodnem svetu. Hkrati je dober poznavalec goriške in celotne stvarnosti ob meji, ker kot izvedenec za evropski Vzhod že več let predava na visoki šoli za diplomatske vede v Gorici, ki deluje v okviru fakultete za politične vede tržaške univerze.

/ STRAN 2

- DRAGO LEGIŠA

02 Andrej Bratuž BRETONCI V FRANCIJI

Potem ko sem videl toliko revolucij, sem o njih osvojil misel Pridigarja: »In prišla je revolucija, kdor je prej jezdil, je zdaj pešačil, kdor pa je prej pešačil, je zdaj jezdil.«

(INDRO MONTANELLI)

KAKO SI DVODOMNA KOMISIJA ZAMIŠLJA NOVO REPUBLIŠKO USTAVO

POPOLN MOLK O PROBLEMIH NARODNIH MANJŠIN

Zasedanje dvodomne komisije pod vodstvom Massima D'Aleme (na sredi)

V poslanski zbornici se bo 25. t.m. začela razprava o predlogu ustavne reforme, ki ga je izoblikovala dvodomna komisija. Ta je svoje delo končala 4. t.m. Sedemdesetčlanska komisija je vodil poslanec Massimo D'Alema, politični tajnik Demokratične stranke levice (PDS), ki je stranka relativne večine. Priznati je treba, da se je D'Alema posrečilo do kraja izpeljati nalogo, ki ji niso bili kos trije predsedniki prejšnjih dvodomnih komisij (Bozzi, De Mita in Nilde Iotti) z isto nalogo, to je s preosnovno sedanje republiške ustave. Pristaviti pa moramo, da sta obe prejšnji komisiji delovali v razmerah, ki so bile korenito drugačne od današnjih.

Dela zadnje dvodomne komisije so trajala od letošnjega februarja do začetka tega meseca. Besedilo ustavne reforme spremlja poročilo predsednika D'Aleme, ki je važno za pravilno tolmačenje vsebine in duha predlaganih ustavnih sprememb. Naj kot zanimivost omenimo, da je D'Alema v zvezi z delom komisije tudi napisal knjigo, ki ji je

dal naslov *La grande occasione* (Velika priložnost) in je izšla letos avgusta pri založbi Mondadori. Gre za aktualno in poučno branje, ki omogoča boljše razumevanje od dvodomne komisije izoblikovanih predlogov za spremembo ustave.

Pot do nove italijanske republiške ustave bo vsekakor še dolga. Člen 138 obstoječe ustave namreč določa, da morata vsako spremembo ustave dvakrat odobriti obe zakonodajni zbornici (senatna in poslanska), med obema glasovanjema v vsaki posamezni zbornici pa morajo poteči vsaj trije meseci. Vse ustavne spremembe lahko postanejo predmet referendumu ali ljudskega glasovanja, če tako zahteva petina članov ene zbornice ali 500 tisoč volivcev oziroma pet deželnih svetov. Referendum pa ne more biti razpisan, če sta za spremembo ustave glasovali dve tretjini članov vsake zbornice. Preden bomo lahko tudi uradno govorili in pisali o drugi italijanski republiki, bo torej moralo še veliko vode priteči iz Timave v morje.

Dvodomna komisija se ni mogla in smela dotakniti temeljnih načel sedanje ustave in njenega prvega poglavja, kjer je govor o pravicah in dolžnostih državljanov. Tako je namreč določil zakon, ki je komisijo priklical k življenju. Predmet zanimanja je torej bil drugi del sedanje ustave, ki govori o državni ureditvi.

Poglejmo na kratko, katere novosti predlaga dvodomna komisija. Najprej je treba omeniti predlog o federalni ureditvi Italije. Republiko bi sestavljale občine, pokrajine, dežele in država. Slednja bi bila pristojna predvsem za zunanjo politiko, obrambo, notranjo varnost, denarno politiko, medtem ko bi ostale skrbi prevzele krajevne in deželne uprave. D'Alema v svoji knjigi poudarja, da mora reforma temeljiti na dveh vodilnih načelih: na avtonomiji in na odgovornosti. Gre za "vrednoti, ki nista imeli prevelike teže pri gradnji unitarne države, katere centralistični ustroj se je ohranil pri življenju 140 let, nedavni avtonomistični sezoni in decentralizaciji navkljub", piše D'Alema. "Za

nas bo edini možni federalizem", nadaljuje, "moral temeljiti na resničnem načelu subsidiarnosti. Morali smo izgraditi federalizem, upoštevajoč pluralnost osebkov in smo morali državo »preliti« v ostale institucionalne stvarnosti" (občine, pokrajine, dežele).

Na drugem mestu omenjamo predlog, naj bi Italija postala napol predsedniška republika. Njen predsednik naj se zato izvoli neposredno, medtem ko postane ministrski predsednik voditelj koalicije, ki zmaga na volitvah. Izbiro premiera, ki ostane v pristojnosti državnega poglavarja, je torej le formalno dejanje.

Nova poslanska zbornica bo namesto dosedanjih 630 imela od 400 do največ 500 članov. Natančno število bo določeno z navadnim zakonom. Mandatna doba bo trajala pet let. Senat bo sestavljalo 200 članov, izvoljenih po posameznih deželnih volilnih okrožjih. Ko bo senat razpravljalo o vprašanih, ki zadevajo krajevne in deželne avtonomije, bo dopolnjen z nadaljnimi 200 člani, ki bodo predstavljali občine in dežele.

Korenite spremembe so na vidiku na področju sodstva. Tako naj bi Višji sodni svet imel dva odseka: enega za sodnike in enega za javne tožilce. Ustavno sodišče bo imelo 20 namesto dosedanjih 15 članov. Med drugim bi sprejemalo prizive posameznih državljanov in bi se na ta sodni zbor lahko obračale tudi parlamentarne manjšine. Novosti so dalje predvidene za Državni svet in Računski dvor.

Sporno in nedorečeno je predvsem vprašanje volilnega zakona za parlament. V tej zvezi je bila z večino glasov sprejeta resolucija, ki govori o dvojnem volilnem krogu, o nagradi za volilno večino in o volilnem proporcionalnem deležu. O tem so že v teku ostre polemike in se je o resoluciji silno kritično izrazil sam predsednik senata Mancino.

DL / STRAN 2

03 in memoriam TEOFIL SIMČIČ IN SREČKO ŠULIGOJ

04 Zvone Štrubelj / intervju MARIJ GERDOL O HVALEŽNICI

06 Andreja D. Antoni RESNICA SODNEGA DNE

07 Drago Legiša VRŠAJEVA MITTELEUROPA 2000

07 Klara Krapež SLOVENSKI KNJIŽNI SEJEM

09 Ivan Žerjal "MITJA ČUK" BREZ STREHE NAD GLAVO?

10 Danijel Devetak ROBERT FAGANEL RAZSTAVLJA V GORICI

10 MITJA VOLČIČ KANDIDAT ZA SENAT

12 Jurij Paljk STO LET URARNE ŠULIGOJ

15 Erik Dolhar / intervju MARKO LOKAR, POKLICNI KOŠARKAR

SVET OKROG NAS

S 1. STRANI

ŠE O SKORAJŠNJIH VOLILNIH PREIZKUŠNJAH

Če bomo kot narodna manjšina uspešno prestali obe volilni preizkušnji, bomo dobili novo, dobro napotilo za nadaljnje podobne preizkušnje, zlasti za tisto, ki nas čaka spomladi prihodnjega leta. Tedaj se bo namreč obnavljal deželni svet Furlanije-Juljske krajine, v katerem v sedanjih mandatni dobi ni bilo slovenskega poslanca, izvoljenega na narodni listi.

Na glas smo že terjali in bomo še terjali, naj se ta krivica odpravi, saj gre pravzaprav za pravi pravcati škandal mednarodne razsežnosti.

POPOLN MOLKO PROBLEMIJ NARODNIH MANJŠIN

Zelo nejasna in negotova je tudi usoda petih avtonomnih dežel s posebnim statusom, med katerimi je Furlanija-Juljska krajina. Marsikdo je že izrazil bojazen, da utegne v parlamentu prevladati stališče, po katerem naj se vsem deželam priznajo enake pristojnosti, kar bi za našo deželo pomenilo znatno obubožanje.

Listina dvodomne komisije niti z besedico ne omenja problematike narodnih in jezikovnih manjšin. Ko je bil D'Alema na to problematiko opozorjen, je izjavil, da bo o njej govor v spremnem poročilu. Kaže pa, da obljuba ni bila izpolnjena. Zakaj? "V deželi, ki je v tem stoletju iznašla in svetu podarila fašizem, ne more kajpak biti veliko občutljivosti in širokega interesa za vprašanja, ki zadevajo individualne svoboščine", je zapisal Angelo Panebianco v milanskem Corriere della sera. To bi lahko bila ena izmed razlag D'Alemovega molka.

VODSTVO ZADRUGE PRIMORSKI DNEVNIK

IVAN ŽERJAL

Na občnem zboru Zadruga Primorski dnevnik, ki je bil v nedeljo, 9. t.m., na Pomorski postaji v Trstu, je zmagala lista *Primorski jutri* s 1.251 glasovi. V upravnem odboru zadruge bo sedem njenih predstavnikov. Lista *Pluralizem in prozornost* je zbrala 524 glasov in bo imela v upravnem odboru dva predstavnik. 12 glasovnic je bilo belih, pet pa neveljavnih. Volilnih udeležencev je bilo 1.792 na 2.300 upravičencev. V upravnem odboru bodo Lojze Abram, Silvan Semolič, Tomaž Ban, Zvonko Simoneta, Vladimir Predan, Renato Kneipp, Pavel Colja (izvoljeni na listi *Primorski jutri*), Boris Kuret in Damijan Terpin (predstavnik liste *Pluralizem in prozornost*).

Takšen je izid prvega rednega občnega zbora Zadruga Primorski dnevnik, ki se je začel v dopoldanskih urah s poročilom dosedanjega predsednika zadruge Borisa Kureta; ta je orisal vzroke nastanka zadruge, njeno dosedanje delovanje, trenutno finančno stanje in potrebe. Ivan Peterlin in Lojze Abram sta orisala sestav in program dveh konkurenčnih kandidatnih list, nato se je razvila razprava. Ta se je dotikala zlasti pojmovanja vloge odbora zadruge, vloge odbora družbe za založniške pobude PRAE, ki dejansko izdaja *Primorski dnevnik*, in vloge dnevnika kot informatorja naše skupnosti.

Z listo *Primorski jutri* je prevladalo pojmovanje vodenja Primorskega dnevnika, ki se zavzema za ločeno delovanje odbora zadruge in odbora družbe PRAE. V prvem bodo sedeli pretežno predstavniki kulturnega in družbenega življenja, v drugem pa strokovnjaki. Za tako varianto so se zavzemale zlasti SKGZ in slovenske komponente italijanskih levičarskih strank. Lista *Pluralizem in prozornost* pa je imela v svojih vrstah več strokovnjakov in podjetnikov, ki bi hkrati vodili zadrugo in PRAE, saj je slednja po njihovem mnenju le izraz zadruge. Novi odbor bo moral pobese-

dah nosilca liste *Primorski jutri* Abrama poskrbeti predvsem za finančno sanacijo dnevnika. Postavlja se veliko vprašanje, ali bodo pri delovanju prišli na dan novi prijemi ali pa bo prevladala stara miselnost. Nemogoče je že sedaj napovedati, kaj se bo zgodilo in kakšno pot bo ubral *Primorski dnevnik* v mandatni dobi tega odbora.

POLEMIKE OKROG UREJANJA MANJŠINSKEGA ŠOLSTVA NA HRVAŠKEM

ALOJZ TUL

Že nekaj mesecev se odvija polemika med hrvaško ministrico za javno šolstvo Ljiljo Vokić in Unijo Italijanov, ki ji predseduje Maurizio Tremul na eni strani, ter italijanskim poslancem Radinom na drugi strani. Omenjeno polemiko zelo zavzeto spremlja tržaški dnevnik *Il Piccolo* na strani, posvečeni območju Istre in Reke. Za kaj pravzaprav gre?

Hrvaška vlada je namreč pripravila in dala saboru (parlamentu) v razpravo zakonski predlog, ki ureja manjšinsko šolstvo na Hrvaškem. V njem je med drugim določilo, da se v manjšinske šole smejo vpisati otroci pripadnikov priznane manjšine oziroma, če se vsaj eden od staršev prišteva k manjšini. Proti temu načelu so se ostro zagnali predstavniki manjšinske organizacije italijanske narodnostne skupnosti, ki zahtevajo, da se v manjšinske šole smejo vpisati brez vsakršnih omejitev tudi otroci povsem hrvaških staršev, češ da bi se v nasprotnem primeru število otrok, vpisanih v italijanske šole, znatno skrčilo. Pritožbo v tem pogledu so poslali tudi v Evropski svet in hkrati očitali hrvaški vladi, da nobena evropska država tako ne obravnava manjšinskih šol na svojem ozemlju. Evropski svet je nato svetoval hrvaški strani, naj

MED ATLANTIKOM IN ROKAVOM

BRETONCI V FRANCIJI

ANDREJ BRATUŽ

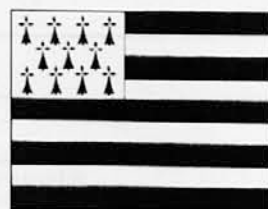
Na straneh našega lista smo že pregledali nekatere značilnejše jezikovne in narodne skupnosti, ki kot manjšine prebivajo v različnih državah severne in zahodne Evrope. To še zlasti ob bolj ali manj odmevnih političnih dogodkih, ki so te skupnosti obeležili v svetovni kroniki (kot Baski ali Škoti). Vsekakor je še nekaj takih narodnih manjšin, ki so na svojem ozemlju že zgodovinsko prisotne. V Italiji so to npr. nam bližnji Furlani ali pa v sredozemskem sve-

tu Sardinci. Na severnem robu Francije pa živijo Bretonci na ozemlju, ki se tudi imenuje Bretanija, in imajo za seboj bogato politično in kulturno zgodovino. Spadajo med keltstva ljudstva kot nekatere že omenjene skupnosti v Angliji ali Španiji. Danes se tudi Bretonci zavedajo lastne identitete, v naslednjih vrsticah pa nekaj o njih.

Bretonska zgodovina sega v davni srednji vek, in sicer v deveto stoletje. V istem času so nastale tudi druge podobne jezikovne skupnosti. Tu ne bomo obravnavali stare zgodovine Bretoncev, ki so se z deželo Bretanijo (Breizh) leta 1532 združili s francosko kruno. Njihovo ozemlje se deli na razne pokrajine, ki so odgovarjale zgodovinsko štirim škofijam, kot so: Kerne, z mestom Kemper (Quimper), Malo (St. Malo), Naonel (Nantes) s prestolnico Nantes in Roazhon (Rennes) z istoimenskim glavnim mestom.

Kot smo že omenili, je bretonski jezik (brezhoneg) eden izmed indoevropskih jezikov keltske skupine. Jezikoslovc ga delijo na stari, srednji, pred moderni (do 19. stol.) in moderni od 19. stoletja dalje. V moderni bretonski zgodovini se tudi vloga jezika različno javlja. Tako nekako se prav do konca prejšnjega stoletja kažejo prve zahteve po poučevanju bretonskega jezika (prvi je leta 1870 postavil podobno zahtevo stric znanega vojnega predsednika Charlesa de Gaulla). Malo kasneje so začeli Bretonci izdajati dvojezične (bretonsko-francoske) revije in časopise. A šele v času druge svetovne vojne se bretonščina javlja tudi v šolstvu in v javnosti sploh. Zanimivo, da so prav v času nacistične zasedbe Francije prvič uvedli pouk v izključno bretonskem jeziku na tamkajšnjem ozemlju. Po vojni pa je centralistična država spet začela s trdo represivno politiko in ni dala manjšinske jezikovne avtonomije. Šele po letu 1951 je francoski parlament izglasoval znani zakon Deixonne za pouk deželnih jezikov na vsem francoskem ozemlju (torej baskovski, bretonski, katalonski in okcitanjski jezik). Izven tega zakona pa so izostali Nemci v Alzaciji, Korzičani in Flamci (Dunkerque). Vlada je nato vse skupaj ustavila s posebnim dekretom in bretonski jezik je našel svoje mesto le na univerzah v Brestu in Rennesu. Prej omenjeni zakon so udeleženi šele leta 1991 z uvedbo domačega jezika v osnovne šole.

Današnji politični boj Bretoncev se uvršča v glavnem v demokratično in miroljubno pa obenem odločno prizadevanje za doseg svojih pravic. Prav zato delujejo med njihovo skupnostjo razne stranke in politične organizacije s pluralistično namestitvijo. Obstajajo sredinske in levičarske skupine, ki delujejo seveda samostojno, brez vključevanja v kake francoske stranke.

Evropsko naravnana je npr. Union Democratique Bretonne (Unvaniezh Demokratel Breizh), ki je tudi članica evropske manjšinske zveze ALE. Sami Bretonci imajo lastnega predstavnika v evropskem parlamentu, ki se tako pridružuje skupini drugih manjšin s podobnim zastopstvom. Nekje na sredini je Gibanje za organizacijo Bretanije, ki se bori za posebni statut dežele. Seveda je še veliko drugih političnih gibanj, ki tako ali drugače vodijo politični boj za večjo avtonomijo in pravice Bretoncev.

Kot lahko torej ugotovljamo, živi tudi na francoskem severu oziroma zahodu ponosno ljudstvo, ki želi ohraniti svoje posebnosti in tradicije, predvsem pa lastno narodno in jezikovno podobo.

K R A T K E

■ **IZVOLITEV BIVŠEGA** javnega tožilca Di Pietra za senatorja v toskanskem volilnem okrožju Mugello je bila sicer predvidena, a nihče ni mislil, da bo kandidat Oljke dosegel tolikšen uspeh. Zbral je namreč 67,75% glasov, njegova glavna tekmeča Ferrara in Curzi (Pol svobodščin in komunisti) pa 16 oz. 13%. Na prejšnjih volitvah je skupni kandidat Oljke in komunistov prejel 66% glasov. Zaradi hudega poraza kandidata Pola svobodščin Ferrare je nastal velik spor v tem političnem zavezništvu.

■ **V NEDELJO, 9. t.m.**, so se v kraju Chignolo Po v pokrajini Pavia zbrali na prvem zboru novoizvoljeni poslanci t.i. Padanije. Sklenili so predvsem, da bodo najkasneje do poletja sestavili in odobrili ustavo Padanije. Voditelj Severne lige Bossi je izjavil, da bo ljudstvo na referendumu izbiralo med samostojno državo Padanijo in konfederacijo z italijansko državo. Na zboru je bilo 12 tujih delegacij. V ruskem odposlanstvu je bil Vladimir Žirinovski, voditelj nacionalistične ruske stranke.

■ **V 86. LETU** starosti je v Milanu umrla časnikarka in publicistka Camilla Cederna. Zaslavela je zlasti s knjigo *Giovanni Leone, La carriera di un presidente*, ki je izšla marca 1978 in je doživela kar 24 izdaj. Računajo, da je bilo prodanih nič manj kot 700 tisoč izvodov. Predsednik republike Leone je prav zaradi te knjige naposled odstopil, avtorica in založnik Feltrinelli sta bila zaradi obrekovanja obsojena, vendar mnogi trdijo, da je šlo za proces politične narave.

■ **IZRAEL** IN Sv. sedež sta 10. t.m. podpisala "diplomatski sporazum". Uradne diplomatske stike sta bila vzpostavila spomladi leta 1994. Tedaj sta bili ustanovljeni dve komisiji z nalogo, da uredita pravni položaj katoliške Cerkve v Izraelu in njene davčne dolžnosti. Po nekaterih zapletljajih in obotavljanjih na izraelski strani je bil pred dnevi sporazum vendarle podpisan.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 / 533177

FAX 0481 / 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 / 365473

FAX 040 / 775419

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORIEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 65.000,

INOZEMSTVO 90.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 120.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

DR. TEOFIL SIMČIČ - UMRL

PONOSNEMU SLOVENCU V SPOMIN

ANDREJ BRATUŽ

"Grob se za grobom vrsti..." poje pesnik Josip Stritar v svoji elegiji ob smrti prijatelja in pesnika Simona Jenka. Pesnikove besede nas sedaj lahko spremljajo ob smrti pomembne in markantne osebnosti iz našega narodno političnega življenja na Primorskem, kot je bil dr. Teofil Simčič. Doma iz Goriških Brd, dolgo povezan s težko usodo goriških Slovencev in njih življenjem posebno v dobi fašizma, nato pa javni in politični delavec v Trstu v povojnih letih. To je bil pokojni dr. Simčič v telegrafski oznaki. Zapustil nas je pred nekaj dnevi v visoki starosti petindevdesetih let.

Teofil Simčič, za goriške predvojnne prijatelje in znanca dr. Filč, se je rodil 6. septembra 1902 v Biljani v Goriških Brdih. Po prvem šolanju v domačem kraju in srednji šoli in slovenski gimnaziji v Gorici je dokončal zaradi vojnih razmer študije z maturo po prvi svetovni vojni. Nato se je vpisal na pravno fakulteto univerze v Padovi in kasneje v Bologni, kjer je doktoriral leta 1927. Po opravljeni diplomji zaradi fašističnih zakonov ni takoj dobil pravne službe; to je dosegel malo kasneje, ko je odprl lastno pravno pisarno v Idriji. Nato je skupno s svakom dr. Jankom Kraljem nekaj let kasneje odprl odvetniško pisarno v Gorici na Verdijevem korzu. Njegovo delovanje je bilo tesno povezano s takratno usodo primorskih Slovencev pod črno diktaturo. V imenu dr. Kralja je večkrat interveniral v Rimu pri pristojnih italijanskih pa tudi vatiškanskih forumih za razne pomembne zadeve. Kasneje pa je dobil uradni opomin oblasti, nakar so ga tudi poslali v konfinacijo v Toskano. Kasneje je bil priprt še v južni Italiji, končno pa poslan v posebni delavski bataljon v Aquilo, kjer je bil do padca fašizma. Dr. Simčič se je nato vrnil v Gorico in bil najprej nekaj časa v službi na prefekturi. Po vojni pa se je pokojnik preselil v Trst in se zaposlil na slovenski tržaški radijski postaji kot časnikar. Tu

je bil v službi do upokojitve l. 1967. Medtem se je dr. Teofil Simčič tudi poročil s Bojano Škerk iz Gorice. To je le kratek oris njegove življenjske poti in službenih dolžnosti.

Dr. Simčič pa je zapustil trajne sledove tudi v našem javnem življenju. Vse to velja za naše manjšinsko politično življenje, v katerem je pokojnik odigral zelo vidno vlogo zlasti med Slovenci na Tržaškem. Tu je pokojnik nastopal kot politik in občinski svetovalec slovenske liste z lipovo vejico v Trstu. Vse to seveda zasluži kratek opis.

Najprej je dr. Simčič nadomestil v občinskem svetu takrat umrlega dr. Josipa Agneletta, nato pa je bil leta 1960 izvoljen v mestno skupščino. Tu je odločno zagovarjal pravice in iznašal zahteve slovenske narodne skupnosti v Trstu. Prav tako je bil pokojnik zelo aktiven v organizacijskem delu slovenskega političnega življenja na Tržaškem. Bil je vseskozi pristaš katoliškega političnega tabora, pred vojno še v ožjem sodelovanju z dr. Jankom Kraljem. Ko se je leta 1954 ustanovila

Slovenska katoliška skupnost (SKS) je postal njen prvi predsednik in tudi zastopal to gibanje v koordinacijskem odboru SKS-SDZ. Na prvem deželnem kongresu Slovenske skupnosti, ki je bil maja leta 1975 v Devinu, je prejel odličje za zasluge v svojem narodno političnem delovanju. Tudi kasneje je dr. Simčič aktivno sodeloval v nekaterih ustanovah, med njimi v Tržaški hranilnici in tu izposloval razne podpore slovenskim organizacijam.

Dr. Teofil Simčič je bil vedno zelo navezan na rodno Goriško, kjer je še po drugi vojni nekaj let živela njegova sestra Anica (žena dr. Kralja) z družino vse do svojega odhoda v Argentino. Sam je tudi kasneje vedno zahajal vsak četrtek v Gorico in se ustavil v kaki kavarni, nekoč v Bratuževi, kasneje pa kje drugje. Že v mladih letih je bil velik prijatelj Lojzeta Bratuža in je vedno rad ohranjal spomin nanj. Večkrat je tudi govoril o njem na raznih spominskih svečanostih v Gorici in na Tržaškem. Sam se ga rad tudi spominjam kot prijaznega gospoda in zanimivega sobesednika. Naj zaključim te spominske vrstice o njegovem liku z besedami slovenskega filozofa Franceta Vebra o narodu in svobodi, ki jih je naš mislec napisal v znani knjigi Nacionalizem in krščanstvo (to mi je skupno z Vebrovo knjigo o sv. Avguštinu pred leti podaril prav pokojnik), ko piše med drugim: "Narod, ki bi dosegel poljubno stopnjo samo vnanje politične svobode, bi pa bil še prav malo svoboden v pravem in trajnem, psihološkem pomenu besede ali bi to svojo svobodo vedno bolj zanemarjal, tak "narod" je na najboljši poti, da preide v sam barbarizem in da pričenja pravi kulturni napredek zamenjati z grožnjo pesti in s silo orožja. Narod pa, ki skrbno čuva svojo pravo notranjo, psihološko svobodo in nenehoma dela na tem, da postaja ta njegova svoboda vedno očitnejša in izrazitejša, tak narod si je pridobil obenem najboljšo in najsigurnejše jamstvo, da bo čim prej dosegel tudi svojo vnanjo, politično svobodo in da si bo prav to svobodo, ako jo že ima, tudi trajno ohranil." Besede, ki so aktualne tudi za nas danes.

Naj v miru počiva! Ženi gospe Bojani in sinu dr. Tomažu izražamo ob smrti moža in očeta globoko sožalje.

Svojemu pevcu Tomažu in ostalim svojcem izraža iskreno sožalje ob smrti dragega očeta zbor Jacobus Gallus.

S hvaležnostjo se spominjamo časnikarja in politika dr. Teofila Simčiča. Gospe Bojani in sinu Tomažu naše iskreno sožalje - Zveza cerkvenih pevskih zborov Trst.

Uredništvo in uprava Novega glasa se klanjata spominu dr. Teofila Simčiča in svojcem izražata globoko sožalje.

Ob smrti staroste slovenskih časnikarjev
DR. TEOFILA SIMČIČA
izreka Svet slovenskih organizacij svojcem pokojnega občuteno sožalje

POGREB JE BIL V KANALU OB SOČI

UMRL JE DEKAN SREČKO ŠULIGOJ

V domu upokojenih duhovnikov v Šempetru pri Gorici je umrl duhovnik Srečko Šuligoj. V duhovnika je bil posvečen junija 1946, svoje prvo službeno mesto je prevzel v požganem in razrušenem Komnu. Nato je bil premeščen v Medano, kjer je deloval 27 let. Od leta 1974 je bil župnik in dekan v Kanalu ob Soči, kjer so ga pokopali v torek, 11. t.m. popoldne.

Tu objavljamo govor, ki ga je na pogrebu imel koprski škof Metod Pirih.

Pred nami leži mrtvo telo upokojenega kanalskega župnika in dekana g. Srečka Šuligoja. Po težki bolezni ga je v nedeljo, 9. novembra dopoldne, v duhovniškem domu, potem ko je še lahko prejel sv. obhajilo, Gospodar življenja poklical k sebi.

Pokojni se je rodil 16. marca 1923 v Gorici v župniji Srca Jezusovega. V tem mestu je prejel vso srednješolsko in teološko izobrazbo. S svojim rojstnim krajem je bil tesno povezan vse življenje. Vsako leto je prihajal na različne slovesnosti zlasti za praznik zavetnikov stolnice sv. Hilarija in Tacijana in za praznik škofijskih zavetnikov sv. Mohorja in Fortunata. Za veliki dar je smatral svoj krstni dan, ko je postal božji otrok in član Cerkve, in še večjega, da ga je Gospod obdaril z duhovniškim poklicem. Posvečen je bil 28. junija 1946 v rojstni župniji Srca Jezusovega.

Po posvečenju je 12 let deloval v Komnu in drugod po Krasi (Temnica, Vojščica). Nato je bil 16 let v Medani, od koder je soupravljal tudi Fojano in več let Šlovinc. Največ časa, kar 19 let, pa je bil župnik in dekan tukaj v Kanalu, zato je tudi želel počivati med vami. Ko je bolezen že načela njegovo zdravje, je bil zadnja štiri leta župnik v Levpi.

Bil je dolgo let briški in kanalski dekan, škofijski svetovalec, član gospodarske komisije ter kolavdator zvonov.

Rajni je bil rad in z veseljem duhovnik. Poznal je mnogo ljudi, ljubil je duhovniško družbo, bil je vnet častilec Matere Božje, gojil je stike s soprobrati Italijani, Furlani in Hrvati, imel je posrečen značaj, zato je znal navezati stike tudi z drugače mislečimi ljudmi, rad je imel bolne in ostarele, zato jih je pogosto obiskoval.

Za vse delo, ki ga je kot duhovnik opravil po različnih naših župnijah in v drugih cerkvenih službah se mu prav pristočno in iskreno zahvalim. Obenem sem hvaležen vsem, ki ste ga v življenju spremljali in podpirali ter še zlasti v zadnjih letih, mesecih in dnevih njegove težke bolezni, ko se je ves prečistil in sprijaznil z Gospodovo voljo, da bo moral umreti.

Od g. Srečka se poslavljamo v mesecu novembru, ko več mislimo in molimo za svoje drage pokojne. Spomin na naše rajne nam odkriva vezi med nebom in zemljo. Te vezi so tudi po smrti žive, tesne in neuničljive. Naši verni rajni nas nagovarjajo z višav, da bi nas pomirili in nam zagotovili, da prebivajo z Bogom v nebeskem Jeruzalemu v miru in veselju.

Naši rajni nas želijo naučiti umiranja, ne da bi nas pri tem strla dramatičnost smrti. Rajni nas učijo verovati, da jih lahko še zmeraj znova najdemo in se z njimi srečamo v molitvi, pri daritvi sv. maše, v ljubezni do bližnjega, medtem ko se sami pripravljamo na to, da se nekoč dokončno združimo z njimi.

Evangeljski odlomek o čuječnosti se lepo vključuje v današnji pogrebni obred in v čas, ki je tik pred nami: v advent, to je čas pričakovanja hišnega gospodarja.

Čuječnost razumemo v dveh pomenih: kot življenjsko usmeritev, ki daje zlato podlago vsem posameznim odločitvam in dejanjem in kot čuječnost ali pozornost v vsakdanjih dogodkih in srečanjih z ljudmi. Čuječnost kot temeljna odločitev se je začela z našim krstom. V veliki večini so jo naredili naši starši v moči svoje vere. Odprli so nam vrata za nadaljnje življenjske odločitve. Stopili smo na pot, po kateri hodi Kristus s svojimi učenci. Po tej poti hodimo, jo vedno znova iščemo in če zablodemo, se kakor izgubljeni sin spet nanjo vračamo. Bratje in sestre! To je življenje iz vere. Sv. Avguštín je rekel: "Bolje je slabo hoditi po pravi poti, ki vodi k cilju, kakor dobro hoditi po zgrešeni poti, ki vodi v pogubljenje." Naj bo čuječnost vedno svetilka našim korakom in našim odločitvam!

Čuječnost v vsakdanjem življenju pa pomeni pozornost. Biti pozoren na vse, kar se dogaja, na vse, kar srečujemo, in posebej na ljudi, s katerimi živimo.

Po mnogih korakih, ki jih v življenju usmerja čuječnost, pride kristjan do končnega cilja, kjer pričakuje Gospoda in kjer Gospod pričakuje človeka.

Od g. Srečka se poslavljamo na god sv. Martina. V mašni molitvi za tega svetnika je rečeno: Dobri Bog, tebe je sv. škof Martin proslavil v življenju in smrti, daj, da tudi nas ne bosta ločila od tebe ne smrt ne življenje.

Tudi g. Srečko je Boga proslavil v življenju in v smrti, ko je nam vsem dal zgled, kako je treba sprejeti bolezen in se pripraviti na smrt. Naj nas v moči vere z njim in vsemi rajnimi povezuje občestvo duhovnih dobrin. Amen.

3

ČETRTEK
13. NOVEMBRA
1997

Po krajši bolezni je zaspal v Gospodu
DR. TEOFIL SIMČIČ

Žalostno vest sporočajo svojci in sorodniki.

Trst - Gorica - Buenos Aires - Bariloche, 11. novembra 1997

V NEDELJO, 16. NOVEMBRA, OB 16. URI

NA POBUDO KARITAS

HVALEŽNICA - LETNO SREČANJE SLOVENSkih VERNIKOV S TRŽAŠKEGA S ŠKOFOM V STOLNICI SV. JUSTA

ZVONE ŠTRUBELJ

Na zahvalno nedeljo je zato prav, da se Bogu zahvalimo za možnost nove harmonije s celotnim stvarstvom, na katero nas opozarjajo ekološka gibanja in krščanstvo samo, ki gradi na harmoničnem razvoju človeka v naravi in v celotnem stvarstvu.

Zahvalna nedelja je za slovenske vernike v tržaški škofiji še posebej pomembna, saj se na hvaležnico (teden dni potem, ko po župnijah obhajamo zahvalno nedeljo) zbiramo okrog svojega pastirja, tržaškega škofa v stolnici sv. Justa. Letos bo tako 16. novembra ob 16. uri že sedemnajsto srečanje. Prvič ga bo vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani.

To je tudi tema pričujočega pogovora z gospodom **Marijem Gerdolom**, voditeljem Slovenskega pastoralnega središča in pastirjem slovenskih vernikov v središču mesta Trsta, pri sv. Jakobu in pri Novem sv. Antonu.

Zaustaviva se najprej pri hvaležnici. Letos bo 17. zabavno srečanje slovenskih vernikov v stolnici sv. Justa. Želel bi, da nam na kratko poveš kaj o začetkih te pobude in seveda o razlogih, ki so bili pomembni za začetek obhajanja hvaležnice.

V Gospodovem letu 1981, na zahvalno nedeljo, ki je bila 8. novembra, je zdaj že pokojni škof Lovrenc Bellomi v stolnici sv. Justa prvič obhajal hvaležnico za slovenske vernike tržaške škofije. To se je dogajalo v letu, ko je bilo ustanovljeno SPS v Trstu, ki naj bi združevalo vse naše rojake raztresene po mestu, zlasti tiste, ki v župniji svojega bivališča niso deležni slovenske službe božje. Nekje na začetku tistega leta so se slovenski duhovniki na nekem svojem srečanju pogovarjali o tem, da slovenski del škofije kot tak se pravzaprav nikoli posebej ne sreča s svojim nadpastirjem. Izražena je bila misel oga. srčna želja, da bi prišlo do tega vsaj enkrat v letu in to v stolnici, ki je glavna cerkev škofije in kjer ima škof kot pastir krajevne cerkve svoj stol, od koder vodi izročeno mu božje ljudstvo. Na zadevno prošnjo vseh slovenskih duhovnikov se je g. škof z veseljem odzval in tedaj se je začela vrsta vsakoletnih hvaležnic, ki bo letos že sedemnajsta.

Katera hvaležnica ti je najbolj ostala v spominu in zakaj? Kako je z udeležbo slovenskih vernikov?

Vsaka hvaležnica nosi svojski pečat in je poseben

V našem slovenskem okolju je zahvalna nedelja še zelo občutena. Praznik zahvaljevanja za sadove zemlje je prav gotovo blizu ruralni kulturi, iz katere izhajamo. V primerjavi z italijanskim okoljem je zahvalna nedelja za nas Slovence prav gotovo pomembnejša. Lahko rečemo, da je zato v naših koreninah navezanost na zemljo močna, kar je seveda pozitivno. V času, v katerem živimo, postajamo pozorni do narave in okolja. Vse bolj se zavedamo velikih problemov onesnaževanja, ki je negativni sad tehničnega razvoja in obenem znamenje človekovega egoizma, nekakšnega neravnotežja, ki smo ga zasejali vase.

dar za celotno slovensko versko skupnost na Tržaškem ter za vsakogar, ki se je udeleži. Mislim pa, da je bila prva hvaležnica v stolnici tako izredno doživetje, ki je pustilo v srcu vsakega udeleženca neizbrisno sled predvsem zaradi škofove ljubeče drobohotnosti. Pokazal je, da hoče biti pravični oče obeh narodnostnih skupnosti svoje škofije in da zanj skrbi z enako ljubeznijo, ko je prisluhnil želji slovenskih vernikov in jim na široko odprl vrata svoje stolnice. Slovenci so vse to dobro zaznali in se v velikem številu odzvali tako pri prvi hvaležnici kakor tudi pri vseh naslednjih.

Vsako leto poteka srečanje pod nekim geslom. Tokrat je geslo Poslušni duhu - gradimo Cerkev. Katera so bila gesla prejšnjih let? In zakaj letos prava vodilna misel?

Resnici na ljubo moram povedati, da v prvih letih tovrstna srečanja pri sv. Justu niso imela izrecnega gesla, so pa bila v znamenju škofijskega pastoralnega načrta tistega leta. Prvič se je naša skupna hvaležnica predstavila z geslom leta 1988. Glasilo se je: "Danes in vselej - Kristus rešuje". Bilo je geslo ljudskega misijona, ki ga je vsa tržaška škofija obhajala v naslednjem letu 1989. Kakor to tudi v vseh naslednjih letih je bilo vsakokratno geslo izraz dušnopastirskega programa. Naj omenim le nekaj naslovov zadnjih let: geslo hvaležnice leta 1993 je bilo "Poklicani, da služimo Bogu v bratih"; 1994. leta se je glasilo "Družina - žarišče novega upanja"; naslednje v letu 1995 pa "Žena in njeno poslanstvo" in lansko, po smrti priljubljenega škofa Lovrenca, nas je nagovarjalo z besedami "S škofom v duhu povežani". - Letošnje geslo "Poslušni Duhu - gradimo Cerkev" je tesno povezano s pripravo na obhajanje jubilejnega leta 2000. To drugo leto pripravljale dobe je namreč na poseben način posvečeno Svetemu Du-

Lani so darovali hvaležnico brez škofa Bellomija, saj je umrl meseca avgusta. Bil pa je prisoten generalni vikar msgr. Piergiorgio Ragazzoni.

hu in njegovi posvečujoči navzočnosti v skupnosti Kristusovih učencev.

Nameniva nekaj besed tudi Slovenskemu pastoralnemu središču v ulici Risorta. Od kdaj deluje in kakšno je njegovo poslanstvo? Kakšni so tudi problemi, kakšne nadaljnje perspektive?

O nastanku SPS in o njegovem poslanstvu je bilo že večkrat povedano vse. V letošnji junjski številki medžupnijskega glasila "Naš Vestnik" je bila cela tretja stran posvečena temu vprašanju. Tam je bilo tudi napisano, da je SPS bilo ustanovljeno na praznik Gospodovega darovanja v templju, 2. februarja 1981. Za cilj ima okrepitev in poživitev krščanskega življenja po veri slovenskih vernikov v Trstu. Namenjeno je predvsem slovenskim rojakom v mestu, zlasti tistim, ki v svojih župnijah nimajo slovenske službe božje. Pripadnost SPS-u gre torej skozi srce slehernega slovenskega človeka v mestu, ki čuti in se želi odžejati in hraniti ob božjih vrelcih v materinem jeziku. Dejavnosti so raznotere predvsem na področju bogoslužja in kateheze, pa tudi skrb za bolnike in ostarele. Problemov pa ne manjka, prvi

je razkropljenost naših ljudi med prebivalstvom večinskega naroda in vedno večje število ostarelih ob dejstvu, da se mlade družine danes na splošno raje naseljujejo v predmestjih ali na podeželju kot v mestnem središču. Računati je tudi treba z omejenimi močmi. Kljub temu moremo z zaupanjem v božjo milost in pomoč pogumno stopati v jutrišnji dan naproti tretjemu tisočletju za izgradnjo lepše prihodnosti.

Kakšen je položaj slovenskih vernikov v Trstu, zlasti v središču, za katerega že dolga leta skrbiš? Kaj o tem menita "sv. Jakob" in "sv. Anton", če se izrazim metaforično. In kako je z drugimi verniki, ki pripadajo italijanskim župnijam?

To tvoje vprašanje mi nudi priložnost, da se javno ter iskreno zahvalim vsem sodelavcem sv. Jakoba, Novega sv. Antona in Marijinega doma v ul. Risorta, ki požrtvovalno in zvesto sodelujejo pri vseh dejavnostih SPS-a, najprej pastoralnemu svetu SPS-a, odboru Marijinega doma, odboru Šentjakobskega kulturnega društva, obema cerkvenima pevskima zboroma Novega sv. Antona in sv. Jakoba, katehistinjam in vsem dobrim vernikom, ki s svojo zavzetostjo in zvesto navzočnostjo izpričujejo, da jim je pri srcu rast SPS v mestu.

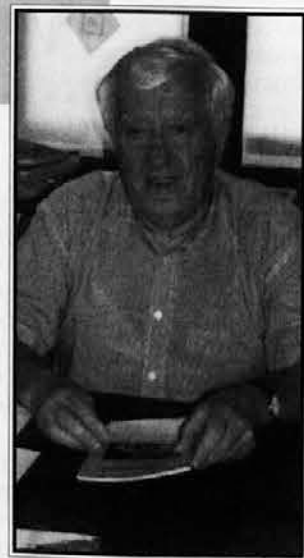
Za konec se zaustaviva še pri letošnji hvaležnici. Vabljeni so narodne noše, ponavadi pride veliko skavtov in tudi pevcev in seveda prinašalcev darov. Morda par priporočil oziroma vabil za 16. november ob 16. uri.

Kot si povedal, bo letošnja hvaležnica prihodnjo nedeljo, 16. novembra, ob 16. uri v stolnici sv. Justa. Pri maši bo pel združeni pevski zbor ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta. Sodeloval bo tudi otroški pevski zbor Kresnice, ki ga vodi s. Karmen Koren. Zaželela je čim večja udeležba narodnih noš, katerih navzočnost je značilna za slovenske praznike. Prav tako naj bi kot že vsa prejšnja leta prinašalci darov radi pripravili in prinesli k oltarju svoje darove, ki so zunanji izraz hvaležnosti. Še posebno vabim k udeležbi SZSO, ki zasluži posebno pohvalo za vsakoletno množično navzočnost skavtinj in skavtov. Prav tako bomo vsi slovenski verniki tržaške škofije s svojo prisotnostjo pokazali g. škofu svojo hvaležnost in veselje za to srečanje z njim v stolnici pri vsakoletni hvaležnici.

Goriška sinoda je že v svojem tretjem letu. Pokazala je na težave in potrebe našega časa, predvsem pa na željo po novih odnosih med pastoralnimi delavci. V jutranjih urah sobote, 8. t.m., se je v Kulturnem centru Bratuž zbralo na pobudo goriške Karitas, ki jo vodi prizadevni in delavni podturnški župnik Ruggero Dipiazza, veliko število pastoralnih delavcev goriške nadškofije. Po začetni molitvi je spregovoril nadškof A.V. Bommarco, ki je spomnil, kako je pomembno, da so različni udje telesa (oz. Cerkve) enotni in koordinirani; eden ne more brez drugega, skupno pa lahko veliko naredijo.

Osrednja točka sporeda je bilo razmišljanje gosta msgr. Giuseppeja Pasinija, predstavnika italijanske Karitas, o pastoralnem delu. Čeprav je bil tekst dolg, teološko razčlenjen in daleč od vsakdanje govorice "navadnih" ljudi, je pa le nakazal nekaj pomembnih smernic. Župnijske skupnosti bi morale sestavljati osebe, ki se trajno in celovito vzgajajo v živi liturgiji in dejavnem pričevanju. Ker se vera danes ne gradi več na izročilu in družbenem konsenzu, je pomembno omogočiti živo srečanje s Kristusom. Ni pa dovolj to počenjati znotraj cerkvenih zidov, ampak je treba se spustiti v prostore in čase vsakdanjega življenja: v šole, družine, na področje sredstev javnega obveščanja, gospodarstva, politike, dela, umetnosti, športa... Ker sodobni kulturni dejavniki pogosto onemogočajo oznanjevanje evangelija, je treba v misijonskem prizadevanju postopati z realizmom, zaupanjem in prepričanostjo. Težave lahko predstavlja "intimizem", t.j. neutelešena duhovnost, pobožnjakarstvo, zaprte in neplodne pietistične politike, tuje družbenemu življenju in stvarnim človekovim težavam. Ni dovolj moliti Boga, da bi bil svet boljši; treba si je umazati roke s človeško bedo, kot je to storil Kristus! Druga nevarnost današnjega časa je solidarnost brez pričevanja, aktivizem, ki ne more biti popolna pot, saj ne omogoča močnejših medčloveških odnosov in kontemplacije. Sodobni kristjani bi si morali prizadevati za t.i. ozmozo, vzajemno sovplivanje, izmenjavo idej in načinov dela.

Evangelizacija: to je večno vprašanje kristjanov, ki pa jo morajo danes prilagajati spremenjenim družbenim - kulturnim in duhovnim - razmeram; evangelij je zmeraj imel in ima moč oblikovati ljudi, prenavljati in prečiščevati družbo. V svetu, ki se je v zadnjih stoletjih silno "repoganiziral", je treba začeti evangelizirati znova; kristjani bi morali biti privlačni kot magnet, da bi bili zanimivi za ljudi in bi tako z življenjem govorili o veseli no-

G. Ruggero Dipiazza, koordinator goriške Karitas

vici. Srčika nove evangelizacije bi moral biti prav t.i. evangelij ljubezni, o katerem Janez Pavel II. tako rad govori. Kaj pa je trajna kateheza, če ne oblikovanje celovitih in privlačnih kristjanov, sposobnih molitve in pričevanja? Treba je spet govoriti o ljubezni, ki jo ima Bog Oče do nas: proces evangelizacije je vezan na zavedanje, izkušnjo in sprejemanje dejstva, da nas Bog ljubi, da nas sprašuje: "Kaj hočeš, da ti storim?" Vse verske resnice imajo svoj temelj v stavku: Bog me ima rad. Prav to je vzmet, ki "meče" kristjane v svet, da se ne omejujejo pri besedah, ampak ustvarjajo običaje krščanskega življenja. Pri tem ni mogoče iti mimo prednostne izbire ubogih, mimo dejstva, da ni dovolj govoriti o revščini; treba je se zgetiti s tistimi, ki so bili Kristusu prva ljubezen.

Vrh in vir krščanskega misijonskega delovanja je liturgija. Pomembno je vzgajati v povezovanje življenja s skrivnostjo, ustvarjati govorico in znamenja, ki gradijo kulturo. Končno je za današnje kristjane pomembno biti odprti do sveta, zavedati se, da smo poslani v ta svet in ta čas. Delati dobro ni dovolj; treba je tudi priznati, da lahko delajo dobro tudi drugi, pogosto tudi tisti, ki jih, zaradi različnih ideoloških in političnih pogledov, nimamo za "svoje". Pomembno je biti odprti in ne konservativni, zaprti v vrt župnišča.

Po razmišljanju msgr. Pasinija so na kratko spregovorili g. G. Fontanot (vodja katehističnega urada), g. M. Qualizza (predstojnik liturgičnega urada), g. R. Dipiazza in predsednik misijonskega središča g. G. Baldas. Nato so se prisotni razdelili v delovne skupine, v katerih so se razmišljali o predlogih za razne pomembne trenutke tega leta.

Na koncu se s kančkom zagrenjenosti lahko vprašamo, zakaj je bilo na shodu tako malo slovenskih zamejskih laikov. Ali jim je stik z družbeno resničnostjo šibkejših res tako tuj? Ali pa jim je tuj jezik Cerkve, ki govori o njih?

SV. OČE: "CERKEV MORA PRVA NAPRAVITI MORALNI RED V SVOJIH VRSTAH"

JURIJ PALJK

Sveti oče, je minuli teden sprejel belgijske škofo in se z njimi pogovarjal o vseh perečih težavah, ki jih ima katoliška Cerkev v Belgiji. Kot je znano, je letos pomladi Belgijo in ves svet pretresla afera nekega pedofila, ki je s svojimi pajdaši in z veliko pomočjo zaščit v samem vrhu policije in sodnih oblasti zverinsko zlorabljal otroke in jih tudi več nagnusno umoril. Šlo je za mladoletna dekleta in takrat je ves svet pretresla novica, da je v Belgiji in tudi drugod po Evropi aktivnih veliko pedofilov.

Sveti oče je že takrat obsodil nemoralna, zločinska dejanja pedofilov, pretekli teden pa se je z belgijskimi škofi prav zaustavil pri tem problemu in je tudi dejal, da mora Cerkev prva in sama najprej "napraviti moralni red v svojih vrstah". Ko je odločno spregovoril te besede, je odgovoril tudi kritikom Cerkev, ki vse bolj uperjajo svoj obtoževalni prst v nemoralno obnašanje nekaterih katoliških duhovnikov.

Sveti oče se zaveda tega problema in je tudi prvi papež, ki je javno spregovoril o teh zadevah.

Svetovni tisk je letos že poročal o tem, kako so v Avstraliji odstranili iz javnega življenja nad sto duhovnikov,

ki so bili vsi obtoženi pedofilije. Podobne novice prihajajo tudi iz ZDA, kjer imajo škofo velike težave s homoseksualnimi in pedofilske duhovniki in tudi ameriška škofovska konferenca je že javno spregovorila o teh neljubih in za človeka, kaj šele za kristjana, strašnih dejanjih. Če obstaja za homoseksualce še kakšen moralni alibi, na katerega so predvsem ameriški škofje opozorili v svoji poslanici, potem tega ne moremo reči za pedofile. Niti enega samega zagovornika pedofilije ne more in ne sme

biti v nobeni civilno in pravno urejeni družbi, saj gre za spolno zlorabljanje otrok, ki se pred silo odraslega perverzneža ne morejo upirati.

Zato je dnevni tisk odmevno poročal o papeževem obsojanju pedofilije in je pozdravil tudi njegov poziv vsem cerkvenim dostojanstvenikom, naj napravijo moralni red v svoji hiši, kajti le tako bodo lahko sami označili evangelij.

Druga odmevna papeževa misel je bila tudi izrečena prejšnji teden. Ko je sveti oče Janez Pavel II. govoril o no-

vih cerkvah, o modernih zgradbah, ki jih je vedno več, je dejal, da mu povečini niso všeč, ker se jim pozna, da niso sveti kraji. V bistvu je sveti oče vtaknil prst v bolečo rano, ki se je vsakdo, ki pozna umetnost, zaveda. Dejansko so skorajda vse nove cerkvene stavbe vse prej kot pa kraji, ki naj bi že na zunaj dajali vtis posvečenega kraja. Večkrat tudi zato, ker jih delajo arhitekti, ki s krščanskim pričanjem nimajo nikakršne zveze, večkrat pa tudi zaradi naravnost škandalozno slabega okusa sodobnikov, ki te cerkve gradijo.

Jasno, da se je po papeževem javnem nastopu takoj vnela velika debata, ki v italijanskem dnevnom tisku še traja, zakaj bodo gradili v Rimu, kjer cerkva zares ne manjka!!!, še petdeset novih cerkva. Tak je namreč načrt, ki ga je pred kratkim predstavil rimski župan Rutelli, ki je razgrnil načrt, kako se večno mesto pripravlja na jubilejno leto 2000. Tudi nam se zdi neverjetno, da za jubilejno slavje potrebuje Rim petdeset novih katoliških cerkva, še posebej ob dejstvu, da za nobeno še ni pripravljen načrt. V bistvu so v ozadju spet politične in gospodarske igre, v katere pa se Cerkev noče vpletati, kar je jasno dal razumeti tudi sveti oče sam.

nad prepadnimi stenami klovevskih in drugih brezen.

- Da, celo kletve bi morali z drugačnimi zamenjati.

Toda Bog je ljubosumen tudi na svojo nevesto! Kdor njo prizadene, prizadene njega. Tak se bo težko izmuznil njegovi pravičnosti.

Božja Mati je kakor kruh. Če nam je kdaj skorja kruha padla na tla, pa čeprav po nerodnosti, smo jo morali pobrati, poljubiti in spoštljivo pojesti. Samo za toliko naj se spametujejo tudi tisti, ki Marijo preklinjajo in jo uporabljajo namesto ločil (vejic, podpičij, pik in klicajev!), če si nočejo nakopati jeze Boga, ki je na svojo nevesto ljubosumen.

Pa po dolgi vožnji vstopiš v gostilno, da bi se oddahnil in osvežil. A prej ko lahko naročiš osvežilno pijačo, že bobna na ušesa kletve: Marija taka, Marija takšna! Kakor da bi prišel na regijsko tekmovanje v preklinjanju.

Le kaj jim je storila ta nazarška deklica? Le kaj vse si ne izmislijo osmojeni jeziki? Le katero človeško mater bi še tako preklemsko preklinjali? Zakaj ne bi preklinjali Clintona, Titovo ali Kardelevo pa še to ali ono? Ne, prav Božja Mati je tista, tisti kontejner, kamor se mečejo vse ne smeti, ampak kletve.

Sicer pa tudi Marijo preklinjajo le zato, ker je Mati Božja Sina, sicer je ne bi. Skriv-

nost kletve, ki je Bog ne kaznuje sproti, ki pa je ni moč razumeti niti ob Jezusovem vzdihu na križu: "Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo" (Lk 23,34).

Draga Božja Mati!

Pred tvojim Sinom, Bogom, poklekujem, predte pa prihajam. Rad bi se s tabo pomenil, ker si prijazna in ker vem, da greš na roko vsem, ki jih je prevzel pogled tvojega Sina. Njegovim dvanajsterim je bilo lepo, ko je bil tvoj Sin še z njimi. Že samo to, da so bili zraven njega, jih je ogrelo. Samo tega si tudi sam želim: usesti se v travo onstran Genezareškega jezera zraven tvojega Sina.

Tudi ti, Marija, si bila z njim vse do Golgote in tudi po Golgoti. Kasneje si se baje z Janezom preselila v Efez. Ali si tudi iz Efeza še v mislih in molitvi spremljala Jezusove dvanajstere?

Tudi duhovniki Slovenije smo izmed tistih dvanajsterih. Tudi mi smo v našem Kafarnaumu tvojemu Sinu nekoč rekli Da, kam naj gremo? Ti imaš besede večnega življenja... Besedo smo dali in jo držimo, kakor jo je dal in držal Simon Peter. In besedo smo dali zares, zato računamo, da smo tudi mi iz dvajsetega stoletja poleg apostola Janeza tvoji sinovi. Zato ti bomo zapeli: O Gospa, o Mati moja...

DAUJE

BESEDA ŽIVLJENJA

33. NAVADNA NEDELJA

SILVESTER ČUK

"ENA BO ZADNJA"

Tržaški zdravnik dr. Rafko Dolhar je velik ljubitelj narave in v njej je rad sam, da lažje razmišlja. Misli, ki se mu porajajo, potem zapiše in doslej je napisal že vrsto lepih knjig. Pred sedemnajstimi leti je izšla njegova knjiga Moji kraški sprehodi, v kateri opisuje svoja nedeljska romanja po okolici Trsta tja do Slavnika in do konca Krasa. Ta bogata knjiga se končuje z razmišljanjem Ena bo zadnja. Misli namreč na zadnjo uro svojega, mojega, tvojega, slehernega življenja. K temu ga je spodbudil napis, vklesan pod sončno uro cerkve na Taboru pri Štjaku (Vrabčah).

K podobnemu razmišljanju nas želi spodbuditi božja beseda teh zadnjih nedelj cerkvenega leta, ki govori o koncu sveta in o sodbi. Stari Rimljani so imeli modro navodilo: "Kar delaš, delaj modro in misli na konec!" Za vse bomo nekoč dajali odgovor, nas prepričuje Jezus, vendar mi živimo preveč površno in si tega ne jemljemo k srcu. Da bo ta odgovor za nas lažji, skušajmo vsak večer, ob koncu dneva, postaviti sami sebe na zatožno klop. Tožnik bo naša vest - božji glas v nas, mi pa bomo pred njo zagovarjali svoja dejanja. V mislih imam izpraševanje vesti, ki naj bi bilo zadnje opravilo krščanskega človeka, preden leže k počitku. Vsak dan je lep kosček našega življenja. Ne vemo, kdaj nastopi za nas zadnji dan. Gospod pride kot tat, opozarja Jezus. Ne veste ne dneva ne ure. Bodite pripravljeni!

Božja beseda iz stare zaveze nas poučuje: "Misli na poslednje reči in vekomaj ne boš grešil!" Smo sredi meseca novembra, ki je posvečen misli na naše drage pokojne. V začetku meseca smo okrasili njihove grobove s cvetjem in na njih prižgali sveče, kot kristjani smo tudi kaj zmolili, saj molitev koristi več kot rože, sveče in lepi nagrobniki. Romati na grobove je koristno za nas same, saj nam ti zadnji domovi dajo vedeti, da naša pot neizogibno pelje proti grobu, ki pa je le vmesna postaja - čakalnica za vstajenje.

V življenju se velikokrat obnašamo zelo nespametno in včasih kar smešno. Toliko nam je do tega, da bi nekaj veljali pred ljudmi: delamo se dobre, poštene, čeprav nam naša vest pove narobe. Vzemimo si vsak dan nekaj trenutkov zbranosti in prisluhnimo temu glasu v sebi. Vprašajmo se, kaj bi hotel napraviti Bog s svojo milostjo in kaj smo iz sebe napravili mi? Moja vest je moje notranje oko. "Če je tvoje oko temno, kolika bo tema!" pravi Jezus. In vemo, koliko teme je v ljudeh, ker slepijo sami sebe in nočejo poslušati božjega glasu v sebi.

Tudi če je človek še tako pošten, ga je vsake sodbe vendarle nekoliko strah. Saj tudi najboljši med nami ne izpolnjuje vedno vse Jezusove volje. Večina od nas pogosto prelamlja njegov ukaz: "Ne sodite, da ne boste sojeni!" Edino Bog je nepristranski, pravičen sodnik, ljudje smo do drugih vedno bolj ali manj krivični, ker sodimo po videzu. Edino bitje, ki ga smemo in moramo soditi, smo mi sami. Ko se bomo znašli pred božjim sodnim stolom, bomo vsi enaki: odpadle bodo z nas vse "obleke" časti, položajev, bogastva... Tisti, ki so bili pametni v življenju in so poslušali glas svoje vesti, "se bodo lesketali kot sijaj neba, bodo kakor zvezde za vso večnost", zagotavlja božja beseda. Tisti pa, ki so se samo delali pametne in jim je bilo predvsem za to, da bi jih ljudje imeli za pametne, niso pa prisluhnili glasu svoje vesti, bodo po smrti obujeni v sramoto in večno gnusobo. Vsak je svoje večne sreče ali nesreče kovač!

KNJIŽICE ZA OTROKE

Pri Ognjišču so izšle tri knjižice za otroke. Prvo srečanje - Bog, Prvo srečanje - Jezus in Prvo srečanje - Sveto pismo so naslovi lepih knjižic, ki bodo služile tako katehetom kot tudi staršem pri verski vzgoji otrok. Dela so prevod Silvestra Čuka iz angleškega izvornika, ki ga je pripravil Lois Rock, ilustrirala pa

Carolyn Cox, medtem ko je vzgojna svetovalka Margaret Dean sodelovala pri pripravi tekstov. Knjige so zaradi svoje neposrednosti in vzgojne sporočilnosti kot nalašč za vzgojo verouka v šoli in doma. Lepe ilustracije bodo tako vzgojiteljem kot staršem v pomoč, saj gre za knjige, ki govorijo o verskih resnicah in knjigi vseh knjig, Svetem pismu, in so zato zares dobrodošle.

STATI IN OBSTATI (9)

OTMAR ČRNILOGAR

Še več! Ker vemo, da je njen in Božji Sin na križu z "eno samo potezo" prečrtal naše zadolžno pismo, zadolžnico človeka pred Stvarnikom za naj do prvega Adama in naprej do zadnjega, se na Marijo kakor na "nebeško patronažno sestro" obračamo tudi tedaj, ko nam je hudo po rajnih, vedoč, da samo nebo-gljena čustva srca in slane solze oči ne bodo zalegle. V tistih krutih trenutkih je zopet Marija pri rokah. Tedaj se zopet obračamo nanjo, ki Boga od blizu pozna. Stvarnik ni nobenega izmed 72000 angelov (s tolikimi se je namreč Jezus v Getsemaniju odrekel Petrovega posega, ko je z mečem odkresnil uhelj služabniku velikega duhovnika - 12 legij po 6000 vojakov!), da bi njegovega Sina pripeljali iz nebes v svet. Izmed ljudi je pobral Marijo, da mu je rekla "Fiat" in v svet rodila Zveličarja ljudi.

O drzna skrivnost! Sicer pa je vsa krščanska vera en sam konglomerat skrivnosti, ki ga lahko povezuje eno samo ve-zivo - vera; razum ne.

Ni le modna muha papeža Janeza Pavla, če ga razen Sodana, kardinala, na njegovih potih spremlja tudi Marija.

Papež pač ve, kako je postala Marija usodna za vse že brž po tragediji Adama in Eve. Že tedaj je bila namreč načrtovana, le da še ni bilo znano, ali bo Joahim dal deklici ime Sara ali Elizabeta ali ... Marija (Mirjam).

"Bal sem se papeške službe," je rekel Woytyła ob izvolitvi za papeža, "toda sprejel sem jo iz pokorščine do Gospoda in z zaupanjem v njegovo Mater."

Kruh cenimo, ko kruha ni ne na mizi ne v mentrgi.

Kar izrumo iz življenja Mater Božjo! Ko bomo začutili prazno puščobo:

- ne bo več Marijinih praznikov;

- ne bodo več njene kape-lice krasile zelenih polj in belih križpotij.

- Še Primoža Trubarja bi morali poklicati, da bi porušil slovenske božjepotne bazi-like,

- da bi cerkvene kore otre-bil Marijinih pesmi.

- Jutranje in večerne molitve otrok bi morali znova snovati;

- rožni venec bi morali raz-suti;

- razveljaviti bi morali tudi zadnjo molitev nesrečnežev

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE

RESNICA SODNEGA DNE

ANDREJA D. ANTONI

Primorsko dramsko gledališče je abonantom na Tržaškem in Goriškem ponudilo slovensko praznodelo Sodnega dne Ödona von Horvatha, ki je bil premierno predstavljen v Novi Gorici 23. oktobra letos. Delo je modernizirano "ljudska igra" nemške pisateljice dramatik, ki v sebi nosi avstroogrsko raznovrstnost - z madžarskim potnim listom odrasla na relaciji Reka-Beograd-Budimpešta-Bratislava-Dunaj-München. Igra je nastala leta 1936 in se navidezno umika grozeči zgodovinski resničnosti v podeželski kraj, kjer se ekspresni vlaki ne ustavljajo in kjer se dogajanje ne more razplesti v sliko realnega življenja, ki bi se sklenilo z moralističnim naukom.

Opravljivo vzdušje malega kraja natančno nadzoruje dogajanje, še posebej postajnega načelnika Thomasa Hudetza, ki se ob postarani soprogi zapira v svojo hišo in v vestno opravljanje svojega dela. Dokler ga izovalna in spogledljiva gostilničarjeva hči Ana ne premoti, da zamudi s signalom in povzroči katastrofalno železniško nesrečo z mrtvimi, ranjenimi in sodno preiskavo. Nesrečen in zmeden sprejme Anino krivo pričanje kot nekakšno rešitev, a zavest krivde v njem samem ga ob vrnitvi domov spremlja in spreminja. Ana s svojo krivdo ne more biti sama, a Hudetz z njo ne želi deliti ničesar. Preden je dekletko umorjeno, pa v zadnjih besedah prideta do spoznanja, da sta se prepoznala. A prav te misli zakrijejo enoznačnost te nove tragedije, kjer vzroki in posledice niso tako jasni v tragični železniški nesreči. Ana se

obsodi, Thomas si oprostijo, a s stopnjevanjem preganjavico beži pred vsem in vse, tudi pred samim seboj, kot da bi se ne prepoznal več. Zločin priznava s protislovnimi besedami: "Vem, da sem jo ubil, ampak ne vem več, kako - kako?"

Notranja resnica je tako prisiljena na molk. Zunanja resnica pa se zrcali v vaški srenji, ki prej v en glas tuli o krivdavi nedolžnosti, zdaj pa se prelevi v zasledovalce in sodnike. Hudetz je le še korak od smrti, tja ga vabijo njegove žrtve; obsodba ali oprostitev pa sta v sklepnem prizoru nemogoča. Resnica bo prepoz-

navna šele na sodni dan in zdi se, da se že slišijo trombe. Če ni to morda le veter?

Gostujoči zagrebški režiser Georgij Paro je zasnoval predstavo, ki iz "ljudske igre" uhaja v grotesko z nerešenim vprašanjem krivde in odpustanja. V malem mestu pa se ljudje zalezujejo in so kot nekakšen grozeč odmev tistega časa, ko rjavosrajčniki začenjajo svoje pohode.

Predstavo z režiserjem s oblikuje vrsta pomembnih sodelavcev, naj omenimo med njimi izvrstno scensko zasnovalko Dinke Jerišević, ki se ironično spogleduje s tradicionalnimi kulisami, a ko teh ni, os-

tane le še grozeč skalni krater. Med nastopajočimi pa je v ospredju lik Thomasa Hudetza, ki ga v podajanju raznovrstnih človeških občutij s prepričljivo dovršenostjo oblikuje Radoš Bolčina.

Ödön von Horvath, **SODNI DAN**. Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica. PREVOD: Mojca Kranjc. REŽISER: Georgij Paro. DRAMATURGINJA: Jasna Merc. LEKTOR: Srečko Fišer. SCENOGRAFKA: Dinka Jerišević. KOSTUMOGRAF: Leo Kulaš. GLASBA: Mirko Vuksanović. OBLIKOVALEC LUČI: Samo Oblakar. IGRAJO: Radoš Bolčina, Teja Glažar, Janez Starina, Branko Ličen, Nataša Konc, Jože Horvat, Nevenka Sedlar in drugi.

NOVOSTI ZALOŽBE MLADINSKA KNJIGA

Mladinska knjiga je pred slovenskim knjižnim sejmom v Ljubljani izdala vrsto knjig, ki so zaradi svoje zanimive tematike vredne nakupa.

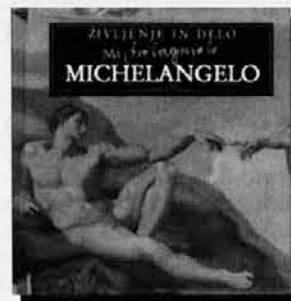
Atlas sveta 2000 je naslov velikega Bertelsmannovega atlasa v slovenski izdaji. Zelo lepo oblikovani atlas prinaša v slovenski kulturni prostor pomembno novost, kajti vsi zemljevidi so prikazani v enotnem, zelo podrobnem merilu 1:4.500.000. Srednja Evropa in slovenski prostor pa sta podana v merilu 1:900.000, kar daje lep pregled slovenske dežele in njenih sosednjih držav. Atlas je dobro oblikovan, dopolnjuje pa ga veliko ekskluzivnih satelitskih posnetkov, ki so zaradi svoje čistosti izjemni. Atlas sveta 2000 je zelo svetovljanski, saj so vsa imena, ra-

zen imen držav in morij, zapisana v izvorni obliki uradnega jezika dežele ali pa so ustrezno prečkrovana v latinico. Za slovenski prevod in priredbo besedil ter zemljevidnih imen, za dopolnitev zemljevidov Slovenije in sosednjih držav sta poskrbela Karel Natek in Marjeta Natek. Atlas sveta 2000 pa sta uredila Marjan Krušič in Miha Kovač. Format novega slovenskega atlasa sveta, katerega odlikujejo predvsem zemljevidi, ki na izredno plastičen način prikazujejo površje, medtem ko ploskovne barve prikazujejo glavne podnebne in rastlinske pasove na Zemlji, je velik in prijeten na oko. V Atlasu sveta 2000 bo slovenski bralec našel 244 strani lepih, natančnih, s podatki bogatih, preglednih zemljevidov in obsežen indeks z več kot 85.000 imeni, kar mu bo poenostavilo iskanje določenega kraja, reke, gore, pokrajine. Atlas sveta 2000 na sodoben način prinaša slovenskemu bralec zadnje izsledke s področja svetovne kartografije, ki prikazuje svet vedno bolj popolno in je zato nova velika knjiga zemljevidov veliko bolj verodostojna od prejšnjih izdaj. V svetu velja zadnja izdaja Bertelsmannovega Atlas sveta 2000 za vrhunski dosežek in tudi za ločnico med staro in novo kartografijo. Tudi zato je potrebno slovensko izdajo Atlas sveta 2000 več kot samo prijazno pozdraviti.

Hkrati z atlasom je MK dala na trg tudi priročno žepno izdajo knjige trdih platnic, ki nosi zgovoren naslov *Svet v žepu in opisni podnaslov Kartografski in statistični prikaz držav*

sveta. Knjigo je uredila Polona Demšar-Mitrovič, za statistične podatke je poskrbel Vladimir Kljun, medtem ko sta bila odgovorna za kartografijo Marjana Duhovnik in Dušan Mitrovič. Gre za priročnik manjšega formata, ki bo s podatki služil predvsem šolarjem in študentom, po njem pa bodo zaradi sodobnosti segali tudi vsi ljudje, ki se ukvarjajo s časninarstvom in publicistiko, preprostem bralec pa nudi vse najvažnejše podatke o vseh državah sveta. Danes je na svetu 195 držav in o vseh knjiga *Svet v žepu* prinaša osnovne statistične podatke, nekaj geografskih značilnosti in orientacijske zemljevide ter posamezne državne zastave. Bralec je omogočen jasn pregled nad vsemi državami sveta in lahko sam dela primerjave med njimi. Zaradi svojih jasnih in predvsem sedanjih informacij bo služil vsakomur, še najbolj pa šolarjem, dijakom in študentom, saj na pregleden način prinaša osnovne podatke o vsaki deželi.

V lepi in sodobni zbirki Mladinske knjige, ki nosi zgovoren naslov *Umetnostne biografije*, pa je izšlo šest novih knjig. Zbirka je lep pregled svetovne umetnosti, saj v vsaki knjigi predstavijo po enega znanega slikarja, kiparja ali likovnika. Pri Mladinski knjigi uvrščajo v to zbirko tudi monografije pomembnih slovenskih slikarjev. Zaradi izredno lepega slikovnega gradiva, ki prinaša bralec slikarski svet posameznega umetnika na dom, je knjiga kot nalašč za vse ljubitelje lepih umetnosti.

Knjige so oblikovane prijetno, imajo priročen format. Napisali so jih svetovni strokovnjaki, v slovenščino pa so lepo prevedene, tako da se berejo lahko, jezik je svež in vsem razumljiv, ni odvečnih in motečih tujk.

JP / DALJE

MLADINA NA PLATNU IN NA CESTI

ALEKSIJ PREGARC

Zamisli, da se zamejskim televizijskim gledalcem preko njihovega ekrana ponudi niz slovenskih filmov novejšega vala, je nedvomno pozitivna; moramo jo pozdraviti.

Reči pa moram, da se načrtovalci tega sporeda vsaj ob prvem prikazanem filmu sploh niso zavedeli, za kaj gre. Sumim, da si odgovorni za našo televizijo filma sploh niso ogledali. Kljub vsemu spoštovanju do sodelavcev Film-monitorja iz Gorice in drugih so tudi ti spregledali, da je to delo namenjeno kinematografski publiki, ki si lahko (ali pa ne) ogleda film ob kateri koli uri, kjerkoli, sama svetuje mladoletnikom, če je to primerno zanje ali pa ne, torej - na izbiro! Sodim samo o tem, kar sem na našem ekranu videl ob približno 21. uri neko nedeljo zvečer. Da moji zaključki po koncu filma niso farizejski, bom pač skušal dokazati.

Režiser Košak in njegovi sodelavci so iz *Outsiderja* (naslov filma) ustvarili le nekakovosten plagiat družbeno kritičnih stanj avtorjev tipa Fassbinder ali Tine Weismüller in še koga, ki ima v evropski kinematografiji že zasidrano ime. V skladu z evropsko filmsko kulturo je to pot prišlo do nekakega odkritja, češ, tudi v Sloveniji obravnavajo mladostniške probleme podobno kot mi! Pogledj, pogledj, bravo Slovenci! Da so pa le razlike v namenskosti razkrivanja podobnih žgočih tem v geografskem in geopolitičnem (celo geoideološkem) smislu, je samoumevno, iz evropskega filmskega spektra pa gotovo zanemarljivo.

V *Outsiderju* gre za poskus nekega "glupega" slovenskega (manj jugoslovanskega) upora proti togosti JLA in zlasti njenega oficirskega kadra, izvede ga možki del mladine (dijaki višjih razredov), medtem ko je ženski del zanemarljiv. V filmu je poudarek na načetosti družbe, zlasti na o-kostenelosti vojaškega ustroja (kje in katera vojaška zružba pa deluje v rokavicah?!), iz katerega se mladi rod skuša izvleči. S kakšnimi sredstvi? Tako, da se zateče v alienantno glasbeno dejavnost (ansambel), kjer je vse dovoljeno, na žalost v neiskanju protivrednot. Gre za pravi etični nihilizem, kar izpričuje vrsto kadrov. In če bi pri tem tudi pokazali razumevanje do pojmov, ki si jih omenjena mladina privoščila (grobno parjenje, splav, samomor), je obsodbe vredno dejstvo, da se ob tem absurdno samozadovoljuje zrel rod ljudi, tisti pač, ki je to delo spravil na platno. Z razliko do Fassbinderja in drugih klasičkov podobnega žanra, ki trkajo na družbeno vest, slovenski producenti le producirajo zaradi produkcije same. Do tega imajo sicer pravico, saj njih podpirajo celo nekatere kulturne centrale, vendar bi se vprašal, če je to edini cilj tako siromašne filmske produkcije, kot jo premo-

re Slovenija; gre enostavno za biznis, kateremu je brezprizivno talec prav slovenska mladina.

Ponavljam: to nam je bilo ponujeno po slovenski RAI-3, približno ob 21. uri, brez opozorila za omenjeno generacijsko gledanje. Mislim, da bi za bodoča skupna miselna jedra slovenske mladine, ki ji bo jutri Evropa skupni dom, potrebovala drugačna izhodišča. Ta pa obstajajo, so mogoča. Primer.

28. oktobra pod noč sem šel slučajno v Ljubljano na željo hčerke, ki se je želela udeležiti nekega koncerta rockskupin v Festivalni dvorani. Bila je sedma. "Ob enajstih te počakam pred vhodom," ji rečem in - namenim se v gledališče.

Parkiram na Kongresnem trgu tik univerze. Stopim iz avta in že me spravi v blago razpoloženje razsvetljava trga, pravi kresnični raj, ob robu pa v žarki luči Filharmonija in uršulinska cerkev. Zlagaoma se napatim proti Tromostovju, nato zavijem mimo frančiškanske cerkve v gledališko pasažo MGL. Vstopim v prijetno in lepo gledališče, kjer je na repertoarju komedija Punci (Silvija) v režiji Marija Uršiča. Mladinski abonma in še nekaj desetletij starejših gledalcev. Nabito gledališče, pravo prisrčno gledališko vzdušje. Mlada publika se je med predstavo vedla vedro in sproščeno, a hkrati kulturno. Tako tudi v odmoru. Po igri se je vsa tista množica mladih razšla živahno, a brez preiravanja, brez zabavljanja in pretiravanja. Napotim se k izhodiščni točki. Iz razsvetljene Filharmonije prihaja množica ljudi. Opazujem jo, med njo je lepo število mladih obrazov, verjetno ljubiteljev dobre glasbe in petja, ki se olikano oddaljujejo ali pomikajo proti svojim avtomobilom in komentira koncertno doživljanje. Čez nekaj časa se spet znajdem pred Festivalno dvorano, kjer se končuje koncert drugačne vrste. Sporeda je konec in čakam si bližajoče podivjane mladine, take, ki se vsuje kot nezadržan plaz iz svojega odtujenega rezervata. Nič takega, posamezniki ali v gruclah ali v parčkih grede tudi tu mirno in olikano do kioska s pijačo in prigrizkom ali do avtobusnih postajališč oziroma do avtomobilov, kjer mlade čakajo starši, da jih odpeljejo domov.

Za en večer, ki se pa lahko po nepredvidljivosti noči prevesi v mežikanje zore, sem se torej sprijaznil in spravil s kulturnim utripom slovenske prestolnice in z njeno mladino.

Kaže, da se še vedno dobršen del te razpoznavna v trajnih kulturnih vrednotah, ki so našemu narodu skrojile dostojno evropsko obleko. Popokani mladi šivi, zaplate in ruševina, ki so buljili v nas iz *Outsiderja* na RAI-3 ekranu, pa govore o slabem krojaču in nemarni izložitvi.

PREJELI SMO

SPOŠTOVANO UREDNIŠTVO,

pozorno sem prebral povzetek dopisa prof. Marije Kacin, ki ste ga objavili v zadnji številki Vašega cenjenega lista. V zvezi s pritožbami o neporočanju slovenskega kadra in TV o pomembnih kulturnih dogodkih in prireditvah, omenjeni so trije primeri, dovolite nekaj pojasnil in dopolnil. Glede predstavitev knjige *Gorica v slovenski književnosti* velja spomniti, da smo ji namenili dva radijska in dva televizijska prispevka ter intervju z avtorico knjige prof. Ljorko Bratuž. Izid otvoritve italijanske enačice smo krili 18. avgusta z reportažo, ki je trajala 3 minute 26 sekund in je vsebovala tudi intervju s prof. Bratužem. Za predstavitev, ki je bila 19. avgusta, pa nismo imeli na razpolago TV ekipe, kljub temu pa smo o dogodku poročali tako v radijskih poročilih kot v televizijskem dnevniku.

Nagrada Acerbi pisatelju Rebuli. Verjetno je prof. Kacin spregledala, da smo o praznični slovenske književnosti v Castel Goffredu pri Mantovi in razglasitvi nagrajenca, prof. Rebuli, obširno poročali že 26. junija, saj so na literarnem natčaju Giuseppe Acerbi sode-

lovali z italijanskimi prevodi svojih del kar štirje slovenski besedni ustvarjalci, Alojz Rebula, Ciril Zlobec, Dušan Jelincič in Boris Pangerc. Nekaj dni kasneje, 1. julija, je bil prof. Rebula kot zmagovalec natečaja Acerbi gost našega TV dnevnika. Tudi v tem intervjuju, ki ga je vodil Marij Čuk, je bilo poudarjeno, da je do priznanja prišlo v izrazitem italijanskem okolju. Priznanje so podelili 11. oktobra, torej istega dne, ko je bila Rebuli podeljena visoka mednarodna literarna nagrada Serra v Madridu. Ker smo o nagradi Acerbi že obširno poročali, smo se odločili za kritje madridske nagrade. Bili smo obenem edini slovenski in italijanski medij, ki je o tem neposredno poročal v radijskih in televizijskih dnevnikih.

Razstava Davida Faganela. Televizijski prispevek si je bilo moč ogledati v dnevniku 30. oktobra.

Hvala za objavo pojasnil, ki bi jih z veseljem dal prof. Kacinovi, ko bi se osebo ali telefonsko oglasila na slovenskem uredništvu deželnega sedeža RAI za Furlanijo-Julijsko krajino.

- SAŠA RUDOLF
GLAVNI UREDNIK SLO-
VENSKEGA UREDNIŠTVA RAI

KNJIGA ZA LJUDI, KI HOČEJO BITI AŽURNI

V LJUBLJANSKEM CANKARJEVEM DOMU

VRŠAJEVA MITTELEUROPA 2000

DRAGO LEGIŠA

Kot je Novi glas poročal v zadnji številki, je pri založbi FrancoAngeli iz Milana pred kratkim izšla knjiga z naslovom *La Mitteleuropa 2000 e la nuova "Ostpolitik" dell'Italia* (Srednja Evropa 2000 in nova vzhodna politika Italije). Njen avtor je dr. Egidij Vršaj, "ekonomist, raziskovalec, specializiran za mednarodne ekonomske odnose, zlasti za Vzhod-Zahod". Tako avtorja predstavlja založnik, čemur z naše strani z zadoščenjem in ponosom dodamo, da je tudi zvest in dragocen sodelavec našega časnika.

Egidij Vršaj je že uveljavljen znanstveni pisec, saj je napisal že sedem knjig. O njegovi solidni strokovni izobrazbi in prav takšnem njegovem znanju zgovorno pričča že samo dejstvo, da je založba FrancoAngeli izdala obe njegovi zadnji deli in da sta obe izšli v redni zbirki ISIG-a, to je Instituta za mednarodno sociologijo v Gorici.

FrancoAngeli je namreč "največja specializirana knjižnica v Italiji". Sama pravi, da so predmet njenega zanimanja tako management kot psihologija, tako sociologija kot arhitektura, tako informatika kot ekonomija, tako humanistične vede kot socialni problemi. Zadovoljiti more tekoče potrebe in zahteve ljudi prostih poklicev in zahteve akademskega izobraževanja.

Za uvod in predstavitev zadnje Vršajeve knjige je poskrbel prof. dr. Alberto Gasparini, ravnatelj Instituta za mednarodno sociologijo in predavatelj na fakulteti za politične vede tržaške univerze, kamor spada tudi visoka šola za diplomatske vede, s sedežem v Gorici.

"Avtor že v naslovu nakaže - piše Gasparini - kako in o čem namerava pisati: gre za

opazovanje nadaljnje evropske kompleksnosti na še bolj kompleksnem območju. Slednje doživlja, kako se vanjo vključujejo Italija in njena podjetja, medtem ko posamezne države na tem območju še pogojujejo strukture in miselnost realnega socializma". Knjiga vsebuje "oris in stvarno analizo Evropske zveze in Maastrichtskega sporazuma, političnih in ekonomskih sistemov v glavnih srednje in vzhodnoevropskih državah ter njihovih stikov z Italijo in končno vsebuje oris in analizo italijanske vzhodne politike", še beremo v Gasparinijevi predstavitvi. Vršajev način podajanja nudi "nujne informacije vsem tistim, ki se kot zasebni ali javni podjetniki in operaterji zanimajo za krepitev ali za navezavo stikov z državami Srednje Evrope".

Knjiga je razdeljena na štiri dele. V prvem avtor obravnava temeljne listine Evropske zveze, od Rimske pogodbe, po kateri je 1. januarja 1958 nastala Evropska gospodarska skupnost, do današnjih dni. Pri tem posveča največjo pozornost Maastrichtski pogodbi, ki določa kriterije za vstop posameznih držav v Monetarno unijo. Pisec obravnava zunanjo trgovino, gibanje kapitalov in pomoč evropskih strukturnih skladov malim in srednjim podjetjem.

V drugem delu obširno piše o srednjeevropskih državah na prehodu v Evropsko zvezo. Natančno opisuje potek privatizacij in prilagajanje zakonodaje tržnim zakonitostim. Beseda je dalje o inflaciji, brezposelnosti in socialni državi, o t.i. "beli knjigi" o pridruženju Evropski zvezi in o evropskih sporazumih ter končno o tehnični in drugi pomoči, ki jo nudijo programi PHARE, TACIS, JOPP. Ta del zaključuje poglavje o neposrednih zunanjih naložbah.

Tretji del je posvečen političnim in gospodarskim sistemom v glavnih srednje in vzhodnoevropskih državah; prikazana je zakonodaja v državah na prehodu, čemur sledi oris ekonomskih odnosov z Italijo.

V četrtem in zadnjem delu knjige je govor o italijanski vzhodni politiki (Ostpolitik). Ta predvsem teži po vzpostavitvi "novih političnih in gospodarskih odnosov s Srednjo in Vzhodno Evropo, in sicer z državami na prehodu od centraliziranega planskega gospodarstva in od totalitarizma partija-država na tržno gospodarstvo in parlamentarno demokracijo", piše Vršaj. "Nova Ostpolitik poleg tega potrjuje, da Italija podpira razširitev Evropske zveze in zveze NATO, pri čemer tudi podpira pridružitve Slovenije in Madžarske v predvidevanju "Mitteleurope 2000". Pri tem je omenjena Tristranska pobuda (Italija, Slovenija, Madžarska), katere drugo zasedanje je predvideno prihodnje leto v Trstu.

"Tranzicija (prehod) Srednje in Vzhodne Evrope temelji" - piše Vršaj - "predvsem na privatizaciji in preosnovi celotnega notranjega gospodarskega sistema. Preosnova pa je nemogoča brez notranjega preoblikovanja in brez dotoka finančnega in tehnološkega kapitala od zunaj". Pri tem prihajata v poštev zlasti zunanja trgovina in neposredne zunanje naložbe (Foreign Direct Investment), kar pomeni tudi velik prispevek v boju zoper tri velika zla na Vzhodu, ki so "brezposelnost, inflacija in zadolženost".

Gre torej za delo, ki ni le odličan priročnik, temveč prava zakladnica dragocenih podatkov, zaradi česar bodo po njej segli ljudje, ki se bavijo z zunanjo trgovino in jih zanimajo nova tržišča v srednje in vzhodnoevropskem prostoru. To delo zaradi svoje aktualnosti vsekakor spada na knjižno polico vsakega izobraženca (učitelja, profesorja, ljudi prostih poklicev itd.). Avtorju, prijatelju Egidiju Vršaju, iskreno čestitamo. Gotovo je mislil tudi nase, ko je v knjigi zapisal: "Informacija, formacija, učenje vse življenje. To niso več gesla, temveč vsakodnevna nujna, če hočemo preživeti v tekmi na krajevni, vsedržavni in globalni ravni" (str. 217).

Naj še omenimo, da delo obsega 220 strani in stane 34 tisoč lit.

13. SLOVENSKI KNJIŽNI SEJEM ZAPRL SVOJA VRATA

KLARA KRAPEŽ

Po nekaterih zadnjih raziskavah smo Slovenci menda precej beroč narod. To potrjujejo tudi številne knjižnice po državi, saj se izposoja knjig v zadnjem času močno povečuje, kar je seveda zelo razveseljivo. Nekoliko manj so menda zadovoljni knjigotržci in založniki, ki knjig ne prodajo veliko, a to je seveda povezano predvsem s finančnimi sredstvi in kupno močjo prebivalcev, zato je to že druga zgodba.

Knjiga je zakladnica duha in oblikovalka narodne kulture. Je del identitete neke skupnosti in nosilka vsega tistega, kar mora ostati zapisano predvsem zanamcem. Pisana beseda torej ni le dediščina preteklosti, temveč predvsem izročilo poznejšim rodovom. Zato se v njej izražajo doslej spoznane modrosti številnih ljudi, velikokrat pa so v knjigah zapisani tudi zgolj trenutni utrinki, občutja. Pregled nastale knjižne produkcije je zato dobrodošla prireditev, pri kateri ne gre le za opozarjanje že izdanega, temveč predvsem priložnost za srečanje s knjigo, njenimi ustvarjalci in založniki, predvsem pa stik z bralci. Združenje založnikov in knjigotržcev pri Gospodarski zbornici Slovenije zato vsako drugo leto pripravi Slovenski knjižni sejem - največjo tovrstno prireditev v državi. Letošnja, že 13. zapored, je glede na statistične podatke ponudila največ doslej. V štirih dneh je na 1072 metrih razstavnih polic knjige ponujalo kar več kot 70 založnikov, mladini in otrokom je bil namenjen *Literarni vrtiček*, v okviru katerega so se predstavljali mladinski književniki in ilustratorji. Okrogle mize so bile usmerjene na pereča vprašanja o stanju slovenskega založništva, položaju knjige in davku na dodano vrednost, dokončnih odgovorov pa seveda niso ponudile. Največ škarij in platna ima pri politiki trženja knjig in oblikovanju cen pa država, minister za kulturo Jožef Školč pa je ob otvoritvi sejma obljubil, da si bo po svojih močeh prizadeval za izboljšanje trenutnega položaja. Celotno sejmsko dogajanje so ob večerih popestrili tudi literarni večeri, Združenje knjigotržcev in založnikov pa je podelilo tudi že tradicionalne nagrade. Kot najlepšo slovensko knjigo v zadnjih dveh letih so na področju književnosti imenovali zbirko *Samorog* (založba Nova revija), ki jo je oblikoval Peter Skalar. S področja knjig za otroke in mladino si je nagrado prislužil Kosta Gatnik, za delo *Majnice Toneta Pavčka* (založba Mladika). Najlepši učbenik je bil po mnenju komisije *Du und Deutsch* (založba Obzorja), ki ga je oblikoval Željko Serdarevič, nagrado je prejel tudi dr. ponatis *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* (avtor opreme Ranko Novak) in umetniška monografija *Plakat devetdesetih let* oblikovalca Matjaža Vipotnika (založilo Društvo oblikovalcev Slovenije), ki si je prislužila tudi nagrado *Krilati lev* za najboljšo tehnično izvedbo knjige. V okviru sejma je vsaki dve leti

Minister Jožef Školč pred policami GMD

podeljena tudi nagrada za najboljši knjižni prvenec v obdobju zadnjih dveh let, in tokrat je laskavi naslov pripadel avtorju Alešu Čarju iz Idrije za roman *Igra angelov in netopirjev*.

Ob vsem doslej naštetem so v okviru sejma potekale tudi številne predstavitve posameznih založb in njihovih novitet, med njimi pa so bile tudi knjige Goriške Mohorjeve družbe. Priročnik profesorice Nade Pertot *Pomagajmo si sami* je vzbudil precejšnjo pozornost, kar je potrdil tudi prejšnji obisk predstavitve. Jezikovni priročnik, ki skuša pomagati pri reševanju tovrstnih perečih težav, je po besedah avtorice namenjen predvsem zamejskemu prostoru. Vendar pa je njegova izredna vrednost tudi v tem, da številne težave rešuje ob primerih, kar je izredno dobrodošla novost. Vsega tega se namreč številni avtorji strokovnih priročnikov v Sloveniji vse pre malo zavedajo in prevečkrat zdrsnejo le na teoretično razlago jezikovnih težav. Na to dejstvo je opozorila tudi univerzitetna profesorica Breda Pogorelec, ki je za knjigo Nade Pertote dejala, da bo izredno koristna in uporabna tudi v

slovenskem prostoru in med študenti, kar je svojevrstna pohvala delovanju v zamejskem prostoru in Goriški Mohorjevi družbi, ki ima posluš za tovrstna prizadevanja. Ob tej priložnosti je bila predstavljena tudi osma knjiga iz zbirke *Naše korenine*, ki je tokrat nastala izpod peresa profesorja Janka Ježa. *Življenje moje*, s podnaslovom *Z akcijskim odborom v boj za zedinjeno Slovenijo*, je verističen zapis o delu polpretekle zgodovine in prizadevanjih za ohranitev samostojne države, v katero so vključene številne osebnosti. Avtor ohranja izreden spomin na dogodke in ljudi, zato je knjiga še en kamenček v mozaiku prizadevanj, da iztržemo pozabi vsakdanja in nevsakdanja dejstva.

Pisana beseda ostane - so vedeli povedati že učeni moške v daljni preteklosti. Slovenski knjižni sejem je zagotovo prireditev, ki želi prav to pisano besedo znova in znova približati bralcem, saj je knjiga ne le darilo prednikov, temveč predvsem poklon potomcem. Naša naloga pa je, da jim zapustimo čim boljše in čim vrednejšo zapuščino kulture, ki oblikuje vsak narod.

SKLADBE STANKA JERICIJA V FIUMICELLU

MESEC SAKRALNE GLASBE

Ozemlje goriške nadškofije sega preko videmske pokrajine do znanih središč, kot so Oglej, Červinjan, Flumisel. Prav v le-tem poteka vsako leto (le-tos sedmič) lepa glasbena prireditev - *Ottobre Musicale Fiumicellese*. Posvečena je sakralni glasbi. Pobuda želi, da bi solisti in pevske skupine izvajali dela deželnih skladateljev. Odvijala se je med mašnim obredom vsako nedeljo v oktobru. Na zadnjo nedeljo oktobra so bila na sporedu dela goriškega skladatelja Stanka Jericija, in sicer: *Missa In simplicitate cordis* za mešani zbor in orgle, *Preludij za rog in orgle*, *Toccata za trobento in orgle*, dva samospava (*Ave Virgo gloriosa*, *Gloria sanctorum*). Izvajalci so bili sopran E. Pecorari, mezzosopran R. Basso, rog P. Brumat, trobenta O. Sgubin, orgle L. Peressin, zbor S. Ignazio.

Glasba, ki jo piše goriški skladatelj, kaže na poglobljeno in pogumno iskanje novih poti v instrumentalni in vokalni gla-

sbi ter primerne izražaja, vendar z upoštevanjem preteklosti. Med poslušalci je bilo dovolj zanimanja in tudi želja, naj bi se *Missa "In simplicitate cordis"* še izvedla. Poudariti je treba še to, da je ta glasba na liturgično besedilo primerno oblikovana in upošteva čas, ki je v liturgičnem dogajanju tej odmerjen.

Solistični izvajalci, ki jih je nekdaj imenoval "prvovrstne", so nelahke Jericijeve skladbe posredovali z zrelostjo in tako pokazali resno našudiranost. Dve glasovno nadarjeni solisti sta dojeli vsebino besedila, ki ga glasba plemeniti, in to posredovali prisotnim. Natančni in resni mladi organist Peressin pa je na velikih orglah spremljal vse skladbe. Naj omenim, da je tiste orgle zgradila nemška tovarna Rieger l. 1900.

Lepo pobudo *Ottobre Musicale Fiumicellese* si je zamislil prof. I. Montiglio, ki vodi tamkajšnji zbor. S J

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

KNJIŽNI DAR ZA LETO 1998

KOLENDAR 1998

Nada Pertot

POMAGAJMO SI SAMI

Janko Jež

ŽIVLJENJE MOJE

Vigj Scuete

MEŽNARJEVE PRIDIGE

GORIŠKA
MOHORJEVA
DRUŽBA

7

ČETRTEK
13. NOVEMBRA
1997

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV

NOVA ŠTUDIJA O VIRGILU ŠČEKA

FOTO: KROMA

Kot enajsta številka iz zbirke *Viri Arhivskega društva Slovenije* je izšla študija *Korespondenca Virgila Ščeka 1918-1947*. Avtorji so Marko Tavčar, Egon Pelikan in Nevenka Troha.

Publikacijo so ob prisotnosti avtorjev predstavili na dobro obiskanem večeru v Peterlinovi dvorani Društva slovenskih izobražencev v Trstu v ponedeljek, 10. t.m. Kot že sam naslov pove, gre za korespondenco, ki jo je Virgil Šček imel v letih od 1918 do 1947, to je v najtežjem obdobju, ki ga je morala prestati Primorska. Marko Tavčar je orisal Ščekovo

življenje in delovanje od dijaških let do odhoda v Avber leta 1927, Egon Pelikan vlogo primorske krščansko-socialne sredine med obema vojnama, Nevenka Troha pa obdobje ob koncu 2. svetovne vojne in takoj po njej. Na večeru v DSI so se prisotni tako seznanili z močno osebnostjo tega primorskega duhovnika ter kulturnega in političnega delavca, za katerega lahko rečemo, da je bil v marsičem predkoncilski človek. Osvetljena je bila tudi vloga primorske duhovščine in krščansko-socialne sredine v boju zoper fašistično raznarodovanje.

PREJELI SMO

VSI SMO TITOV OTROCI

Z velikim zadoščenjem berem v tržaškem dnevniku *Il Piccolo*, ki gleda na nas Slovence bolj s prezirom kot s spoštovanjem, bolj s sovraštvom kot z ljubeznijo, novico, da so na nogometni tekmi Triestina-Varese navijači Vareseja vpili tržaškimi navijačem: "Vi ste Titovi otroci!"

Zares nekaj nezaslišane je bilo tako vpitje in početje Varesejevih navijačev! Kako so si sploh drznili kaj takega in tako grobo žaliti tržaške navijače in športnike ter sploh vse Tržačane!

Piše torej *Il Piccolo* (27. oktobra letos): "Tito, vi ste Titovi otroci", so kričali včeraj ultrasi iz Vareseja. Bilo jih je kakih štirideset, a so žalili, kot da bi jih bilo štirideset tisoč. Pa so tudi vpili "slavi", "pojdite v vojsko" in podobne stvari. To so počenjali pred budnim očesom policijskih sil, ki se niso zmenile za tako početje..."

Ubogi tržaški navijači, kaj vse so v nedeljo morali slišati na nogometni tekmi domače enajsterice!

Kje so bili tisto nedeljsko popoldne poslanec Menia, pa Vasconova in Camber? Zakaj niso bili med navijači in proti hujskačem iz Vare-

seja začeli na ves glas peti *Va pensiero*...?

Morda bi jih tako omehčali in utišali, saj je nezaslišano, da mora tržaški Italijan prenašati take žalitve, ki jih sicer sam tako rad usmerja proti svojim someščanom slovenskega porekla. Res ni prav, da morajo pravoverni italijanski someščani prenašati take vrste psov. Za take stvari smo pač mi Slovenci, ne pa oni, ki so čistokrvni Italijani, če izvzamemo seveda njihove slovenske prednike, to je očete, none in nonote!

DŠ

PONOVITEV RECITALA NA OPČINAH

V nedeljo, 9. t.m., so v župnijski cerkvi sv. Jerneja na Opčinah ponovili recital z naslovom *375 let pod operskim famim zvonom*. V režiji Lučke Susič so ga prvič izvedli 24. avgusta letos ob praznovanju župnijskega zavetnika sv. Jerneja in proslavljanju 375-letnice openske župnije. Na željo mnogih so v nedeljo recital ponovili ob sodelovanju recitatorjev, cerkvenih pevskih zborov Sv. Jernej z Opčin in Sv. Florijan od Banov ter MePZ Višava s Ferlugov in pihalnega kvinteta Godbenega društva Prosek. V nedeljo se je tudi zaključila razstava fotografij, ki jih je ob letošnjem praznovanju sv. Jerneja naredil domačin Ivo Sosič.

OBČINSKE VOLITVE V DEVINU - NABREŽINI

ZAKLJUČILA SE JE VOLILNA KAMPANJA

V nedeljo nas v devinsko-nabrežinski občini čaka izredno važna volilna preizkušnja, ko se bomo morali odločiti za županskega kandidata.

Za domačine bi morala biti izbira lahka, saj med petimi kandidati je le eden, ki obvlada oba jezika in ki do potankosti pozna vso zapleteno občinsko stvarnost. To je neodvisen kandidat na listi Slovenske skupnosti Viktor Tance! Izkušnje pa nas silijo, da še enkrat spomnimo volivce na njihovo narodno dolžnost in državljansko odgovornost.

Najprej je nujno, da se že v prvem krogu polnoštevilno udeležimo volitev in da s tem pripomoremo pri uveljavitvi posameznih strank oz. kandidatov, ki bodo upravljali občino v naslednjih letih. Za Slovence in domačine je izbira lahka, saj se volilni programi levih strank, ki podpirajo Voccija, in SSK, ki podpira Tance, ujemajo v temeljnih izhodiščih, kot so sožitje, skrb za teritorij, ekonomski razvoj in povsem enakovreden odnos do treh etničnih skupin: Italijanov, Istrovenetov in Slovencev. Razlika je le pri podpori županskemu kandidatu. Vse omenjene skupine so na zadnjih volitvah nastopile skupno in brez težav izvolile Istrane prof. Giorgia Depangherja; tokrat pa se je le slovenska lista zavzela za kandidaturu domačina, ki bi obvladal oba jezika. Ne bomo na tem

mestu poudarjali važnosti te zahteve, saj bi moralo biti samoumevno, da se v narodnostno mešani občini na županskem mestu izmenjujejo pripadniki omenjenih etničnih skupin. Po Locchiju, Caldiju in Depangherju, ki so vsi uživali enotno podporo Slovencev, je prišel trenutek, da vsem dobro znani domačin, Tance, zasede najvišje mesto, ne da bi to povzročalo nikakršne travme. Volilna kampanja, ki se je pravkar iztekla, je potekala na dostojni, omika-

ni ravni, saj se vsak kandidat obrača na svoj točno določen krog potencialnih volivcev.

Za demokratične občane in posebej za Slovence je izbira enostavna: svoj glas bodo oddali Tancetu, ki s svojo strokovnostjo in zavzetostjo za resnične koristi občine daje vsa jamstva dobrega in skrbnega upravljanja občine. Zavedajmo se važnosti trenutka in se že v nedeljo vsi polnoštevilno udeležimo volitev, da s svojo izbiro preprečimo nepopravljivo škodo, ki bi premaknila kolo zgodovine v predvojno obdobje. Slovenci, še posebej, podprimo ne le

Viktor
TANZE

edinega slovenskega kandidata, ampak tudi listo domačinov, ki je kot vedno lista Slovenske skupnosti.

AT

IZLET DEVINSKO-NABREŽINSKIH PETDESETLETNIKOV

Petdesetletniki devinsko-nabrežinske občine so rezervo-

virali zadnjo soboto v oktobru zase, da bi skupaj praz-

novali srečanje z Abrahamom. Program dneva je obsegal izlet s čolnom po Maranski laguni, ob vrnitvi pa še postanek v Ogleju ter nazadnje večerjo v restavraciji v Mavhinjah. Vabilu so se odzvali predvsem tisti, ki cenijo družbo, zabavo in sprostitve; vzdušje je bilo že zjutraj ob odhodu iz Sosljanskega zaliva veselo (na sliki Janka Kovačiča); prijetno in toplo vreme ter zanimiv program sta dodala svoje in ustvarila se je sijajna družba, ki se je posebno razživela še po večerji z loterijo in plesom.

TISKOVNA KONFERENCA V KRIŽU

PRIZNANJE SRENJ PREDPOGOJ ZA KRAŠKI PARK

ERIK DOLHAR

V soboto, 8. t.m., je bila na sedežu kriške srenje - jusa v Domu Sirk v Križu tiskovna konferenca Agrarne skupnosti, jusov in srenj v tržaški pokrajini na temo *Priznanje srenj - predpogoj za Kraški park* (na sliki Kroma).

Uvodoma je pozdravil predsednik tržaške Agrarne skupnosti Stanislav Hrovatin, ki je izrazil nasprotovanje jusarjev zapuščenosti Krasa ter prikazal pravne in politične poglede tržaških srenj.

Predsednik srenj občine Devin-Nabrežina geom. Marko Legiša je podal kratek opis naših srenj in spregovoril o priznanju srenj kot predpogoju za Kraški park. Le-ta bi lahko bil priložnost za uravnovešen razvoj celotnega teritorija. "Brez neposredne soudeležbe vaških skupnosti jusov-srenj smo proti kakršnemu koli parku", je podčrtal Legiša in dodal, da želijo povabiti naše župane in Kraško gorsko skupnost, naj dejansko priznajo obstoj srenj. Srečanje z županskimi kandidati devinsko-nabrežinske

občine so v ta namen privedili v torek, 11. t.m., v občinski knjižnici v Nabrežini. Legiša je na koncu svojega posega izrekel kritiko do Kraške gorske skupnosti, ki naj vključi v izvršni in posvetovalni organ uprave Kraškega parka agrarne skupnosti, srenje-juse, ter do dežele, ki naj končno spoštuje že podpisane obveze.

Predsednik srenj v tržaški občini Claudio Sterni je spregovoril o priznanju pravne osebnosti srenj ter o odnosih z Deželno gozdno upravo. Jasno mora biti, da člani srenje niso navadni uporabniki, temveč legitimni lastniki. "Te starodavne pravice

morajo biti priznane vsem srenjam tržaške pokrajine", je zaključil Sterni.

Koordinator Agrarne skupnosti ter koordinacije odborov za ločeno upravljanje Karlo Grgič je poudaril, naj dežela, javne uprave in javni upravitelji spoštujejo že sprejete obveze - "pacta sunt servanda". Nanašal se je še zlasti na protivrednost za izgradnjo sinhrotrona pri Bazovici, ki je bila le v manjši meri odplačana, čeprav je minilo že dolgih 15 let. Javnim upravam je Grgič tudi očital, da se ne poslužujejo evropskih prispevkov in sredstev za upravljanje in čiščenje Krasa. Še zlasti kriti-

čen je bil do deželne uprave, s predsednikom Cruderjem na čelu. "Kraški park potrebuje mesto, dežela, država", je med drugim povedal Grgič in pristavil, da so tri četrte kraškega ozemlja zasebna lastnina.

Podpredsednik srenje z Opčin dr. Vladimir Vremec se je vprašal, zakaj se srenjam in jusom ne dajeta pomen in vloga, ki jim pripadajo. "Deželni zakon ni najslabši, treba pa ga je izvajati", je povedal Vremec in pojasnil, naj ga začnejo upoštevati tudi župani. Ker država in dežela ne moreta upravljati teritorija, naj to nalogo poverita lastnikom - srenjam. O Kraškem parku je Vremec poudaril, da je njegovo območje za 77% srenjska lastnina, le za 3% pa javna. Da bi bil ta park funkcionalen, potrebuje letno vsaj za poldrugo milijardo lir prispevkov, česar pa ne predvidevati cel zakon Bassanini.

V razpravi se je oglasil tajnik Kmečke zveze Edi Bukavec, ki je izrazil vso podporo prizadevanju jusarjev, lastnikov. Udeleženci konferenice so se okvirno zmenili, da se bodo decembra spet srečali v Doberdolu, kjer bodo lahko politiki na svoje oči preverili, kako se lahko očisti gmajna s pašnjo.

JELKA CVELBAR O PRISPEVKIH, KI JIH OD NIKODER NI

VZS "MITJA ČUK" BREZ STREHE NAD GLAVO?

IVAN ŽERJAL

Se bo Vzgojno-zaposlitveno središče Mitja Čuk znašlo brez strehe nad glavo? Tako si lahko razlagamo, ko bremo zadnje, dvojno številko (5-6) Škrata, glasila Sklada Mitja Čuk. V uvodnem Dvopičju naznanja Jelka Cvelbar, da dovoljenje za uporabo nezasedenih učilnic v osnovni šoli na Colu, kjer danes stoji Vzgojno-zaposlitveno središče, zapade 30. novembra. Kaj se bo zgodilo po tem datumu, je vprašanje.

Resnici na ljubo je bila zadeva napovedana že pred časom. Problem je pravzaprav v tem, da se mora Vzgojno-zaposlitveno središče, podobno kot ostale dejavnosti Sklada Mitja Čuk, seliti, ker nima ustreznega sedeža; oziroma: sedež obstaja, saj je Sklad že leta 1988 kupil hišo na Proseški ulici 131-133, ki je bila potrebna popravit. Teh popravil zaradi pomanjkanja prispevkov vse do danes niso izvršili, tako da smo prišli do absurda, da ima Sklad sicer svoj sedež, ki ga pa ne more uporabljati. Jelka Cvelbar je za naš časopis povedala, da

Stavba, ki jo je Sklad Mitja Čuk kupil leta 1988 za potrebe Vzgojno-zaposlitvenega središča

za popravilo potrebujejo vsega skupaj okoli 500 milijonov za obnovo v dveh fazah. Septembra se je vodstvo Sklada sestalo s tržaškim občinskim odbornikom Giannijem Pecol Cominottom, ki je zagotovil, da se bo osebno pozanimal v teku enega tedna o možnosti prispevkov za popravilo sedeža. Skupaj naj bi izdelali načrt o rokih za uresničitev tega in na osnovi teh podatkov bi prosili občino Repentabor za podaljšanje roka uporabe učilnic osnovne šole na Colu. Od takrat do danes pa se ni nič spremenilo, vmes je bil le sestanek z občinsko funkcionarko, ki pa ni znala povedati ničesar. Pri Skladu so pomislili, da bi se začasno vselili v kako nezasedeno stavbo v občinski lasti, a kaj, ko so te občinske stavbe nezasedene ravno zaradi tega, ker

niso urejene po veljavnih predpisih in so torej potrebne popravit! Če se bo tako stanje nadaljevalo, bodo pri Skladu prisiljeni resno vzeti v poštev prodajo stavbe, ki je niso še nikoli izkoristili, saj je ta postala breme, ki ga je težko prenašati. V sredo, 5. novembra, pa so staršem gojencev poslali sporočilo o bližanju zapadlosti uporabe učilnic na Colu v upanju, da bodo tudi oni nastopili pri javni upravi, kakor so že enkrat.

Vzgojno-zaposlitveno središče Mitja Čuk redno obiskuje 14 gojencev, ki imajo na razpolago do šest stalno nameščenih vzgojiteljev. Jelka Cvelbar nam je povedala, da se morajo vsak mesec spraševati, odkod bodo dobili denar za plačevanje socialnih dajatev, namesto da bi tem osebam nudili varnost in goto-

vost. Naj samo povemo, da so prvi letošnji prispevek za VZS prejeli šele meseca maja. Zaradi vsega tega se morajo pri Skladu Mitja Čuk ukvarjati v glavnem s preživetjem, ne pa z načrti za usposobitev za delo vsaj tistih gojencev, ki niso toliko prizadeti. Poleg tega pa ima VZS na razpolago samo en kombi za prevoz le sedmih gojencev (vseh gojencev skupaj je 14), druge pa morajo prevažati z osebnimi avtomobili. Na srečo sodelujejo z različnimi društvi, tudi na področju izmenjave in izposoje kombijev.

Letno obiskuje popoldanske dejavnosti Sklada Mitja Čuk povprečno 40 otrok, skozi svetovalnice jih gre še drugih 40, 14 mladih odraslih pa redno obiskuje Vzgojno-zaposlitveno središče. Letošnjih poletnih središč Sklada na Tržaškem in Goriškem se je udeležilo 216 otrok. To so v našem zamejskem okviru nezamenarjive številke, ki pričajo o veliki pomembnosti vloge Sklada Mitja Čuk, edine delno priznane ustanove, ki se ukvarja s problematiko otrok in mladih s posebnimi potrebami. Morda se v naši skupnosti velikokrat res preveč posvečamo sestavi raznih upravnih svetov, političnim in krajevnim volitvam, ravnotežju med komponentami, namesto da bi kdaj pa kdaj pomislili na tiste, ki igrajo nenadomestljivo vlogo s tihim in konkretnim delom na raznih področjih, v tem primeru na socialnem.

OBVESTILA

SLOVENSKO DOBRODELNO društvo v Trstu razpisuje svojo enajsto študijsko štipendijo iz sklada Mihael Flajban. Štipendija bo znašala 3.000.000 lir za prvi letnik in 2.500.000 lir za vsako nadaljnje leto redne študijske dobe, v kolikor bo dobitnik zadostil pogojem pravilnika. Štipendija je na menjena slovenskim zamejskim visokošolcem, ki se bodo vpisali na univerzo v akademskem letu 1997-98. Podrobnejša pojasnila dobite na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva v Trstu, ulica Mazzini 46/1, tel. 631203, ob četrkih od 16. do 18. ure. Rok zapade 30. novembra 1997.

IZVRŠNI ODBOR Sindikata slovenske šole-tajništvo Trst sklicuje in vabi na 38. občni zbor, ki bo v ponedeljek, 17. novembra 1997, ob 16.30 v prvem ter ob 17. uri v drugem sklicu, v dvorani Prosvetnega doma na Opčinah, ul. Recreatorio 1. Dnevni red: 1) Otvoritev občnega zbora; 2) Izvolitev predsedstva; 3) Pozdravi gostov; 4) Poročila; 5) Razprava in sklepi za nadaljnje delo izvršnega odbora.

MLADINSKI ODBOR Slovenske prosvete opozarja vse mlade na 31. Teološki tečaj (ciklus predavaj, ki so odprta široki javnosti). Predavanja bodo potekala od 17. do 21. novembra in od 24. do 28. novembra, vsak večer ob 19.30 v dvorani Teološke fakultete, Poljanska 4, v Ljubljani. Vstop je prost, ni se potrebno predhodno prijaviti. Informacije na sedežu Slovenske prosvete, ul. Donizetti 3, Trst, ali na tel. št. 370846 (urad Slovenske prosvete - od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure).

ŠKOFIJSKI PASTORALNI svet tržaške škofije se bo sestel v petek, 14. novembra, ob 19. uri v semenišču s sledočim dnevnim redom: 1. premišljevanje, 2. bistvo, namen in delovanje sveta, 3. popravek k volilnemu pravilniku, 4. koledar novih volitev.

SLOVENSKI KULTURNI klub (ulica Donizetti 3) vabi v soboto, 15. t.m., ob 18.30, na svoj redni občni zbor. Dnevni red: poročila predsednice, tajnice, blagajničarke in mentorice SKK o delovanju v minuli sezoni; razprava in načrtovanje delovanja v tekoči sezoni; volitve novega odbora; razno in družabnost.

V SREDO, 19. novembra, bo v župnijski dvorani v Nabrežini ob 20.30 mesečno srečanje z gostovanjem inž. Karla Mučiča, ki bo govoril o položaju Slovencev v Ronkah, Tržiču in drugih krajih. Poživili bodo še diapozitivi. Sledi razgovor in zakuska z novim vinom.

MLADINSKI ODBOR Slovenske prosvete vabi vse mlade na udeležbo na 3. štu-

dentskem shodu, ki bo v Šentvidu pri Ljubljani v soboto, 22. t.m. Na sporedu bodo športne igre (začetek ob 10. uri), srečanje študentskih skupin, predavanje, mladinska maša in ples. Na shod bomo odšli z osebnimi avtomobili. Kdor se želi pridružiti zamejski odpravi, naj se javi na tel. št. 370846 (urad Slovenske prosvete - od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure).

MLADINSKI ODBOR Slovenske prosvete obvešča, da so na razpolago informacije o novoletnih izletih za študente v London, Krakov, Prago, New York in Washington ter na Irsko. Izlete organizira Študentska organizacija Univerze v Ljubljani. Informacije na sedežu Slovenske prosvete, ul. Donizetti 3, Trst, ali na tel. št. 370846 (urad Slovenske prosvete - od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure).

SLOVENSKI KULTURNI klub, ul. Donizetti 3, Trst, vabi v soboto, 22. novembra, ob 18.30 na filmski večer. Predvajali bomo komedijo Jerry Maguire (i. Tom Cruise).

SLOVENSKA GLASBENA šola koncertna pobuda Rojan vabi na Drugo jesensko glasbeno srečanje mladih, ki bo v nedeljo, 23. novembra, ob 18. uri v rojanskem Marijinem domu, ul. Cordaroli 29. Spored bodo oblikovali učenci, ki obiskujejo nižjo stopnjo glasbenih šol ter že uveljavljeni mladi glasbeni poustvarjalci italijanske in slovenske narodnosti iz naše dežele in iz Slovenije.

ČESTITKE

Na tržaški univerzi sta uspešno zaključili študij farmaceutike **dr. Irina Čebulec** in **dr. Marjana Vuga**.

Čestitkam se pridružuje tudi Novi glas.

SOŽALJE

Ob smrti nekdanjega občinskega svetovalca in odbornika **Karla Miliča** izreka globoko sožalje ženi, hčerkam in ostalim svojcem repentabska sekcija Slovenske skupnosti

Izrazom sožalja se pridružujeta uredništvo in uprava Novega glasa.

DAROVİ

ZA NOVI glas: N.N. 60.000; N.N. 250.000.

ZA MISIJONE: N.N. 500.000.

ZA BRATA misijonarja Bajc: sestrična Meri 50.000.

ZA SVETO GORO: za vse pokojne Bizjak daruje Meri 50.000.

ZA CERKEV v Ricmanjih (za obnovo velike freske): Marčela Vatovac, Ricmanje, 50.000; družina Žuljan Romano, Ricmanje, 50.000; družina Terčič, Mačkolje, v spomin pokojne sorodnice Albine Kuret 50.000.

REPENTABOR

SSK O REGULACIJSKEM NAČRTU

Upravne zamude občine Repentabor v zvezi z odobritvijo variante regulacijskega načrta so nevzdržne in povzročajo hudo škodo številnim domačinom, ki že dolga leta čakajo na možnost, da bi na svojem zemljišču v rodni občini uredili primeren dom zase in za svoje družine. Tako je ugotovil ožji odbor sekcije Slovenske skupnosti za občino Repentabor na svoji seji v preteklih dneh. Občinska svetovalka SSK prof. Loredana Guštin je že na zadnjem zasedanju občinskega sveta, 10. oktobra, izrazila začudenje, da na dnevnem redu še vedno ni obravnave regulacijskega načrta.

Kot je zapisano v tiskovnem poročilu repentabske sekcije SSK, se prilagoditev občinskega regulacijskega načrta deželni določilom vleče že izredno dolgo, medtem pa je prišlo do splošne prepovedi gradenj. Občinska uprava je že trikrat predložila nadzornim oblastem predlog variante. Dvakrat je dežela predlog zavrnila že v prvi fazi postopka, tretji poskus pa je prestopal prvo fazo in je nadaljevanje postopka zdaj

odvisno od občinske uprave. V komisiji so že maja pregledali ugovore občanov, zadevni dokumenti pa kljub številnim pozivom in zagotovitvam sploh še niso prišli pred občinski svet, kar prinaša novo zavlačevanje. Sekcija SSK se zato vprašuje, ali je sploh smiselno, da se njeni občinski svetovalci udeležujejo sej občinskega sveta na

Repentabru, dokler ne pride na dnevni red to bistveno vprašanje.

Sekcijski odbor je za svojega novega tajnika določil načelnika svetovalske skupine v občinskem svetu in člana skupščine Kraške gorske skupnosti Renza Miliča. Sekcija poziva vse občane, naj na bližnjih nadomestnih volitvah v goriškem senatnem

okrožju, ki zajema tudi Repentabor, polnoštevilno podprejo slovenskega kandidata Ojlike, časnikarja Mitjo Volčiča. Na seji so se tudi spomnili 50-letnice obnove samostojne in ozemeljske preoblikovane občine Repentabor. Pri oceni živahnih poletnih pobud v občini se je sekcija SSK zavzela za to, da bi tudi na Repentabru uvedli "odprto mejo" v dneh okoli 15. avgusta.

lo v večernih urah na Proseku. Poskrbljen je bil seveda prigrizek, pa tudi klobas, zelja in dobre kapljice ni manjkalo. Mislim, da je veselje že v tem, da se mladi združujejo in imajo čas za sproščen pogovor, za utrjevanje prijateljstev in iskanje novih, za osnove človečnosti, ki nam jih današnji hitri svet krati.

Veselo martinovanje se je nadaljevalo dolgo v noč, včasih je hrup ovrednotila prijetna slovenska narodna pesem, včasih je dvorana utihnila ob poslušanju ene same osebe, kot bi se ponavljala nekoč vsakdanja scena iskanja resnice in življenja ob ognjiščih.

VESELO MARTINOVANJE SKK

MATJAŽ RUSTJA

Po celoletnem naporu na njih in v vinogradih z veseljem sprejemamo v jesenskem času sadove zemlje, se za te primerno zahvalimo, kot da bi si želeli s tem skoraj vraževnim obredom zagotoviti še vnaprej blagostanje ali pa si po slabi letini le-to izprositi. Že stoletja nam je tak obredni čas mesec november, točneje pa dnevi, ko nam sv. Martin spremeni mošt v vino. Po vaseh se vrstijo praznovanja in družabnosti, ko je čas za klepet, obračun in postavljanje novih ciljev.

Že več let se pridružuje vzdušju jesenskih posprav Slovenski kulturni klub. Tako se je tudi letos za to priljubljenost selil iz prostorov v ulici Donizetti v župnijsko dvorano na Prosek. Proseška cerkev je namreč posvečena sv. Martinu, poleg tega pa se prav v tem času celotna vas pripravlja na praznovanje z osmicami, kioski in zabaviščem; klub vstopa v to realnost, da bi s svojo dejavnostjo nudil članom popolnejši spekter doživljanja martinovanja.

Lepo število mladih se je v soboto, 8. novembra, zbra-

TRŽAŠKA ZBORA V GORICI

Tržaška Glasbena matica posveča posebno pozornost zborovskim sestavam, ki dosegajo zavidljive uspehe. Dva poglavitna predstavnika, ki sta v veselje in ponos ne samo zamejskemu, ampak sploh slovenskemu zborovstvu, sta MePZ Jacobus Gallus, ki ga zadnja leta vodi Janko Ban, in ženski zbor GM, ki ga od lanske sezone vodi Tamara Stanese. Prav ta zbor sta v petek, 7. t.m., z večernim koncertom v KC Bratuž razveselila goriško občinstvo.

Oba zbor se rada udeležuje raznih tekmovanj v skrbi, da bi vsestransko rastla; pred njima je pomembno vsedržno zborovsko tekmovanje v Arezzo, na katerem se bosta pomerila konec tega tedna.

Kot prvi je nastopil ženski zbor GM. Pod vodstvom spretno dirigentke Tamare Stanese, ki suvereno obvlada odrske deske in glasove svojih pevk, je predstavil osem pesmi, med katerimi eno polifonsko Palestrino v dve Mer-

kujevi. Mirno lahko rečemo, da je to najboljši slovenski ženski zbor v naših krajih, saj je pokazal res dobro tehnično pripravo, zanesljivo in razposajeno izvedbo, po potrebi energično "sproščanje" glasov in sijajen muzikalni elan.

Nato je stopil na oder velike dvorane Kulturnega centra MePZ Jacobus Gallus. Ta solidni sestav se pod dognanim in odločnim vodstvom Janka Bana spopada z repertoarji, ki se jih lahko loti le malokateri zbor. Po Palestrinovi *Gaudet in coelis* in Griegovi *Ave maris stella* je zapel kar sedem Merkujevih pesmi z različnimi značilnostmi; posebno lepo so izzvenele zadnje tri rezijanske. Disciplinirano in s tenkočutnostjo je zbor Gallus izvedel v glavnem vse skladbe s posebno pozornostjo na dinamičen razpon in zlitost glasov.

Zboroma želimo, da bi uspešno ponesla našo pesem tudi v Arezzo, kjer naj bo njun trud poplačan. DD

V torek, 5. novembra, so v goriškem hotelu Palace predstavili kandidata politične koalicije Oljka Mitja Volčiča za senatorsko mesto, ki je ostalo prazno v 2. senatnem volilnem okrožju Furlanije-Juljske krajine po smrti slovenskega senatorja Darka Bratine. Italijanska zakonodaja predvideva, da se ob smrti nekoga senatorja ali poslanca morajo izvesti ponovne volitve za nastalo prazno mesto. Različni predstavniki strank, ki sestavljajo politično koalicijo Oljka, so na dobro obiskani konferenci predstavili znanega italijanskega časnikarja in kulturnika Volčiča, ki bo na bližnjih volitvah skušal dostojno nadomestiti pok. Bratino.

Mitja Volčič se je rodil 22. 11. 1931 v Ljubljani slovenskim staršem, ki so se s Tržaškega zatekli v slovensko metropolo pred fašističnim preganjanjem. Poklicno kariero je začel kot časnikar na Radiu Trst A slovenske državne postaje RAI. Od tod ga je pot vodila v Rim in je bil več kot 25 let glavni italijanski poročevalac RAI iz Srednje, Vzhodne Evrope in predvsem pa iz Rusije, prej Sovjetske zveze. Postal je tudi direktor najbolj gledanih poročil TV mreže RAI 1. V Gorici že več let poučuje na tržaški univerzi (diplomatske vede, zgodovino Vzhodne Evrope in mednarodno politiko). Sodeluje z najbolj uglednimi italijanskimi časniki in zasebnimi radijskimi postajami, napisal je tudi več odmevnih knjig, ki so vse postale uspešnice; med njimi omenimo *Rusija-dnevi konca, Sarajevo, ko zgodovina ubija* in zadnjo: *Vzhod-povratna voznja*. Vse knjige so izšle pri Mondadoriju. Za svoje delovanje na italijanskem in mednarodnem medijskem področju je prejel več kot dvajset priznanj, med njimi nagradi Hemingway, Campione in ugledno časnikarsko priznanje Prezzolini.

Med političnimi predstavniki, ki so v petek govorili o Volčiču, je bil tudi tajnik SSK Martin Breclj, ki je dejal, da

Slovenci veliko pričakujejo od njega predvsem zato, ker ima slovenska manjšina še vrsto nerešenih težav v Italiji; med temi je tudi zakonska zaščita, ki jo italijanska manjšina v Sloveniji že dolgo ima. Volčič sam je povedal, da se bo zavzemal za sožitje ob meji, za socialno pravičnost in mednarodno sodelovanje. Kot Slovenec bo seveda imel posebno posluš za potrebe slovensko govorečega ljudstva, je še dodal; seveda pa bo skrbel za prisotnost na teritoriju, ki ga dobro pozna, saj je od tu doma. Omenil je tudi druge družbene skupnosti, katerim bo v primeru izvolitve na razpolago. V umirjenem in pragmatičnem nagovoru je še povedal, da svojega političnega naspotnika ne jemlje kot naspotnika, ampak samo kot tekmeča, s katerim bo po morebitni zmagi na volitvah skušal sodelovati. "Mislim, da s svojimi izkušnjami in znanjem lahko pomagam koaliciji Oljka. Zato sem se tudi odločil kandidirati, kariera me namreč ne zanima, svoje sem že napravil na časnikarskem področju," je še dodal Volčič.

Mitja Volčič se bo 14. decembra pomeril s kandidatom Pola svoboščin Dariom Mulitschem, kajti Severna liga je sporočila, da ji ni uspelo zbrati dovolj podpisov za svojega kandidata; zbrala naj bi samo 971 podpisov, potrebnih pa je bilo najmanj 1000. Sedaj lahko samo ugibamo, ali je to res ali pa so v ozdaju politične igre, saj je Severna liga znana po njih. Možno je, da se bo povezala s Polom

svoboščin, kar je v preteklosti že storila. /JUP

SSK O VOLČIČU

Mitja Volčič je osebnost, ki bo prav gotovo lahko dobro nadomestila pokojnega senatorja Darka Bratina v parlamentu. S svojim ugledom bo lahko pomembno prispevala k reševanju odprtih problemov Slovencev v Italiji, kakor tudi širše deželne, državne in mednarodne stvarnosti, katere del smo. Tako je cenil deželni svet SSK, ko se je zbral v petek, 7. t.m., v Nabrežini in dejansko soglasno podprl kandidato Mitje Volčiča na nadomestnih volitvah, ki so razpisane za 14. december v 2. senatnem okrožju F-Jk. Sejo je vodil predsednik SSK Bernard Špacapan, uvodno poročilo pa je podal tajnik Martin Breclj. Poročilo in razprava, ki mu je sledila, sta se dotaknila najpomembnejših aspektov sedanjega trenu-

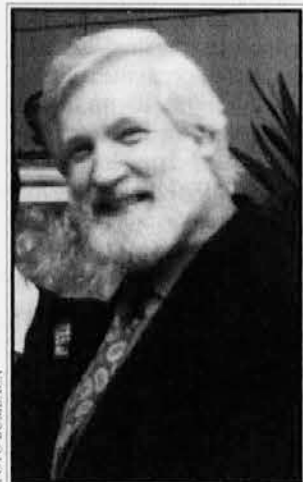
tko Slovencev v Italiji. Beseda je tekla o prizadevanjih za zaščitni zakon in za minimalno zajamčeno zastopnost manjšine na vsedržavni in deželni ravni, o pripravah na deželne volitve, odnosih med Slovenci v Italiji, kot tudi o odnosih med Italijo in Slovenijo, med matico in zamejstvom. Do izraza je prišla ugotovitev, da bi morali Slovenci v Italiji v sedanjih kolikor toliko ugodnih političnih razmerah na krajevni, vsedržavni in mednarodni ravni uspešneje uveljavljati svoje narodnostne pravice, za kar pa bi morali tudi odločneje politično nastopati. Razprava se je dotaknila tudi vse bolj razširjenega pojavnega mešanega zakonov in sploh ohlapnejše narodnostno profiliranih delov naše skupnosti. Sklenjeno je bilo, da bo SSK posvetila tej problematiki interni seminar na začetku prihodnjega leta.

ROBERT FAGANEL RAZSTAVLJA

DANIJEL DEVETAK

Gorica: temne sence iz preteklosti, svetlobe polno pričakovanje prihodnosti. To je srčika slikarske razstave goriškega slikarja Roberta Faganela, ki od petka, 7. t.m., bogati stene bančnega zavoda Banca popolare di Cividale na Korzu Italija v mestnem središču.

Robert Faganel, ki je opravil likovni študij v Trstu, je tudi diplomiral iz violine na konservatoriju Tartini. Je tih, galanten in neutrudn slikar (v Gorici in daleč naokrog je poznan tudi kot izvrsten izdelovalec okvirov), saj je postavil v zadnjih 35 letih nad 50 samostojnih razstav in je sodeloval pri številnih skupinskih. Tokrat predstavlja 20 olj na platno; najstarejše sega v leto 1967. Goriški grad, Raštel, mestne vedute, Coroninjev park, komet Hale-Bop nad cerkvico sv. Duha, lev sv. Marka nad vzhodom v grad, žareče zahajajoče sonce med briškimi trtami, jesen na Krasu: vse to nosi v srcu Faganel; vse to preliva na platno. In že je pred nami eksplozija misli, občutkov, barv. Faganel igra na strune evokacij, bolečih, prečiščenih, skristaliziranih spominov. Njegove slike ne kričijo, ampak pripovedujejo o miru, ki ga nemirni in za lepoto občutljivi duh dolgo išče. Razo-devajo slikarja, ki v večnem spreminjanju odkriva nekonvencionalne simbole. Robert Faganel presega okvire klasičnega realizma in hkrati tudi sodobno avantgardo, prodira v neomadeževane skrivnosti

eksotičnega in nepoznanega, v srce kozmičnih sil, ki so močnejše od človeka. V odnosu narava-človek išče ravnovesje in red; ta odnos govori o samotni, ustvarjanju in bolečini. Faganelove barve, polne vitalne energije, podane z odločnimi zamahi, zato niso cilj same sebi.

Čudovita je slika z ognjemeti barv in luči nad večernim gradom; to je Faganelovo pričakovanje novega tisočletja, prežeto z upanjem in lučjo. Ljudje so kot črne sence, nemi gledalci, anonimne priče gorja in tihih snovalci novega.

Faganel je živel in deloval v Trstu, Dalmaciji, Španiji, Sloveniji, Kanadi, ZDA, Avstriji... Sedaj živi v Gorici; to je slikar, ki bi lahko še marsikaj povedal. Tudi na kaki razstavi v naših galerijah!

LETNIKI 1927 IZ OBČINE SOVODNJE OB SOČI

Pred dnevi je bilo v Sovodnjih srečanje krajanov, ki so letos proslavljali 70-letni življenjski jubilej. Spominjali so se na svojo mladost in dejavnosti v preteklosti. V župnijski

cerkvi so se udeležili sv. maše, nato pa so praznovali in se pov veselili. Vseh udeležencev, ki jim ob jubileju čestita tudi naše uredništvo, je bilo sedemnajst.

GORIŠKI VRTILJAK JE SPET RAZVESELIL MALE GLEDALCE

7. novembra so se razigrani polžki z učiteljicami zbrali na Goriškem vrtiljaku v veliki dvorani KC Lojze Bratuž. Veseli živčavi je potihnil, ko so otroci na odru zagledali kozličke in v daljavi zaslišali strašno tuljenje hudega volka. Najmlajši gledalci so se ga nekoliko bali, a strah se je takoj razblinil, ko so volku izpadli zobje. Zaradi tega ni mogel pojesti kozličkov; mama koza ga je s pomočjo mladičkov zvezala, ga pošteno okregala in zapodila. Volk je zatrdno obljubil, da se ne bo vrnil nikoli več, tudi v pravljice ne. Za tem se je slišal buren aplavz, namenjen mladim izvajalcem - učencem osnovne šole iz Deskel (pa tudi društvu DPD Svoboda iz Anhovega, ki je nudilo organizacijsko in tehnično pomoč pri uprizoritvi), ki so tako prijetno, radoživ prikazali pravljico. Igrica je bila privlačna tudi zaradi živahne glasbe Željka Čakareviča in moderne ga giba, ki je dopolnjeval be-

sedilo. Mlade igralce je prvič vodil režiser Emil Aberšek. Domačemu občinstvu so se predstavili lani maja, nastopali pa so že v raznih krajih Primorske, pred kratkim pa v Celju. Na odru so se gibali sproščeno in prepričani smo, da bodo vztrajali na igralski poti.

Našo malo gledališko publiko, ki zmeraj bolj vneto doživlja igrice, obveščamo, da bo naslednja predstava 28. t.m. PDG iz Nove Gorice bo prikazala *Vilinka z luno*. Če se bo malčkom medtem stožilo po pravljicah, dragi starši, ne pomišljajte in pohitite z njimi v novogoriški Kulturni dom. Tam bodo lahko videli 15. t.m. *Regratovo rožo* v izvedbi Lutkovnega gledališča Maribor, 22. t.m. pa *Zgodbo o Pingu*. Prikazalo jo bo Lutkovno gledališče J. Pengov Ljubljana.

Veliko lepih gledaliških trenutkov vam želimo, mali gledalci, in srečno do prihodnjic! IK

NEDELJSKO POPOLDNE V ZNAMENJU LJUBITELJSKE GLEDALIŠKE UMETNOSTI

IVA KORŠIČ

GOSTOVANJE AMATERSKE DRAMSKE SKUPINE KD I. GRUDEN IZ NABREŽINE

V nedeljo, 9. t.m., je bilo kislo deževno vreme, toda v veliki dvorani KC Lojze Bratuž je vse prekipevalo od tople domačnosti in dišalo je po morju, sončnem Krasu, ribah... Vse to so gledalcem znali posredovati igralci dramske skupine Igo Gruden iz Nabrežine, ki so prvič nastopili v Gorici, čeprav z vsvo vdano stjo služijo muzi Taliji že deset let. Ko se je skupina zasnova, so ji nekateri prerokovali kratko življenje, a pošteno so se zmotili. Nabrežinski igralci so že slavili prvo okroglo obletnico in do sedaj želi veliko uspehov. Odkar je režijo prevzela Maja Lapornik - dobrih osem let -, so pridobili novega zagona in umetniškega poleta. Vsaka nova premiera doživi odobravanje in pohvalo doma ter na gostovanjih. Kraški fantje in dekleta radi nastopajo tudi po Sloveniji. Navezali so že veliko prijateljskih in gledaliških stikov z dramskimi skupinami onstran meje. Vsako leto obiščejo tudi slovenske izseljence v eni izmed evropskih

Dramski odsek KD Igo Gruden

držav (letos so bili na Švedskem). Kot nam je dejala režiserka, se igralci posvečajo izključno veseligram. V njih se najboljše počutijo in izkažejo svoje igralske zmogljivosti. Igre podajajo vedno v sočnem kraškem narečju. Ko začnejo vaditi nov tekst, poizvedujejo pri starejših Nabrežincih po domačih izrazih in jih vnašajo v besedilo. Tako rešujejo domača rekla, ki bi sicer tonila v pozabo. Komedijski zapleti in razpleti Goldonijevih *Primorskih zdrav*, ki jih je po prevodih A. Rebule in M. Rupla priredila Maja Lapornik, so bili čudovita preizkušnja zanje. Z odličnim režijskim posegom, s sproščenim igranjem, teko-

čim prehajanjem iz prizora v prizor, dobro karakterizacijo in podrobnim opisom likov (vam je bil všeč noslavi Lipe Edvina Bogatca?), s preišljevano zasnovano sceno so premagali vse težave in pripravili uspešno predstavo, ki je osvojila tudi goriško občinstvo.

Nabrežinskim igralcem se zahvaljujemo za lep umetniški užitek in upamo, da se bodo čimprej spet oglašili pri nas.

TRI ENODEJANKE V ŠTANDREŽU

PD Štandrež je v nedeljo, 9. t.m., vabilo domačine in druge prijatelje dramske dejavnosti na vesel popoldan. V štandreški dvorani se je zbralo veliko ljudi; da je bil popoldan res vesel in nepozaben, sta poskrbela člana domačega dramskega odseka Majda Zavadlav in Božidar Tabaj (z njima je sodeloval še Marko Brajnik). V enem samem popoldnevu sta v štandreški župnijski dvorani A. Gregorčič prikazala domači publiko tri enodejanke - *Človek brez smeha*, *Čudna bolezen*, *Tat s čirrom* -, ki sta jih izbrala iz svojega bogatega repertoarja. Že večkrat smo se namreč od srca nasmejali, ko sta nastopala na

Prazniku špargljev. Zelo prijatelna navada je, da prav za ta vaški praznik naštudira dramski odsek vsako leto veselo enodejanko. Prava škoda je, da teh zabavnih kratkih iger navadno igralci ne ponavljajo na domačem odru. Tokrat pa sta Majda in Božo presenetila gledalce in jih celi dve uri tako prisrčno zabavala, da se kar niso mogli zadržati in so se večkrat prešerno zakrohotali. Spet sta dokazala, da sama uživata in se zabavata, ko se vživita v odrsko osebo. To njuno navdušenje prehaja na občinstvo. Tako ustvarjata prijeten začaran krog, v katerega je gledalec sladko ujet skozi vse odrsko dogajanje. Krajša dela so jima še posebno pri srcu. V teh se namreč najbolj izkaže njuna prirojena komedijska duša. Večkrat se v njih ravna po pravilih "comédie dell'arte": dodajata, dopolnjujeta, krajšata tekst po vzdušju in občutju, ki veje v dvorani. Čutita pač, kaj bo publiko najbolj pritegnilo in razveselilo, saj znata svoj igralski talent pridno izkoristiti.

Štandreške igralce v mlajši zasedbi bomo lahko spet videli v nedeljo, 16. t.m., v Kulturnem centru Lojze Bratuž.

IN MEMORIAM

MARIJA VETRIH

Marija Vetrh se je rodila v Gorici 8.9.1943. Obiskovala je poklicno šolo za dekleta in nato še šolo za sestre bolničarke v našem mestu. Dolgo let je službovala na oddelku za kožne bolezni v civilni bolnišnici, a že v tem času se je njeno zdravje začelo krhati, tako da ji je uprava bolnišnice ponudila lažje delo v uradih zdravstvenega vodstva. Tudi tam je vrsto let vestno opravljala svoj poklic. Njeno zdravje je postajalo vedno šibkejšo in prav malo je zalegla pomoč, ki so ji jo nudili v ljubljanski bolnišnici P. Držaj in pozneje še na univerzitetni kliniki v Parmi. Pred 15 leti se je pojavila še infekcija na ledvicah; to je postalo za njeno normalno življenje usodno. Celih trinajst let je prenašala dializo, trikrat tedensko čiščenje krvi, kar je še bolj izčrpalo njen že tako ošibeli organizem. Pokojna Marija je prenašala trpljenje z dostojanstvom in globoko vero. Vsakdanja molitev rožnega venca ji je dajala veliko duhovno moč in upanje. Na njenem trepečem obrazu ni bilo videti obupa, pač pa se je večkrat pojavil nasmeh, ki je pričal o njeni vdanosti v božjo voljo. Bila je živeč odgovor na večno vprašanje o smislu trpljenja.

Njeno življenje je potekalo v toplem domačem krogu z mamo, sestro Anico in nečaki. V trenutku, ko je umrla, je kaplan naše bolnišnice rekel: "V nebesih imamo še enega angela, ki moli za vse nas". Pogreb je bil v sredo, 12. t.m.

Uredništvo in uprava Novega glasa izražata globoko sožalje družini Vetrh in ostalim svojcem ob smrti drage Marije.

DELEGACIJA SSK PRI DANIJELU MIKLUSU

V torek, 4. t.m., je delegacija sekcije SSK za Števerjan z županom obiskala Danijela Miklusa, ki je pred dnevi slavil 90. rojstni dan. Župan je slavljencu čestital v imenu občinske uprave in sekcije SSK, saj je bil Miklus več let aktiven član Kmečko-delavske zveze, predhodnice Slovenske skupnosti, in občinski svetovalec v prvem občinskem svetu, izvoljenem po drugi vojni v naši vasi. Danijelu kličemo še enkrat: Bog Vas živi že na mnoga leta!

NEW SWING QUARTET V GORICI!

Znani izvrstni kvartet, ki ga sestavljajo Tomaž Kozlevčar, Oto Pestner, Dare Hernig in Marijan Petan, bo nastopil v Kulturnem domu v Gorici v petek, 28. t.m., ob 20.30, v sklopu festivala *Across the Border*, ob 20-letnici postavitve temeljnega kamna in 16-letnici otvoritve Kulturnega doma. Več o tem prihodnjič.

22. IN 23. NOVEMBRA 1997

LETOŠNJA CECILIJANKA BO POSVEČENA BRATUŽU IN MERKUJU

Letošnja revija pevskih zborov Cecilijanka bo potekala v soboto, 22., in nedeljo, 23. novembra, v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Posvečena bo skladateljema Lojzetu Bratužu ob 60-letnici usmrtnice in Pavletu Merkuju ob njegovem 70. življenjskem jubileju. Revija poteka pod pokroviteljstvom goriške pokrajinske uprave. Skupno bo nastopilo 18 zborov, večina goriških, zastopane bodo tudi tržaška in videmska pokrajina ter Koroška in Slovenija. V soboto bodo nastopili: MoPZ Mirko Filej iz Gorice, MePZ Jože Srebrnič iz Deskele, Združeni moški zbor Briški grič in A. Paglavac, MePZ Rado Simoniti z Dobrovega, MoPZ Štmaver, Dekliški zbor Devin, MePZ Mačkolje, MoPZ Gruppo vocale Farra in

MePZ Rupa-Peč. V nedeljo pa se bodo zvrstili: MePZ Podgora, Fantje izpod Grmade, MePZ Štandrež, MoPS Akord iz Podgore, MePZ O. Župančič iz Štandreža, Ženska pevska skupina Višarski kvintet iz Kanalske doline, MePZ F.B. Sedej iz Števerjana, Dvojezični zbor iz Celovca in MePZ Hrast iz Doberdoba.

POPRAVEK

V članku, ki smo ga objavili v zadnji številki našega časnika ob smrti gospe Olge Semolič-Lavrenčič iz Ronk, smo pomotoma napisali, da je rajnica prišla v Doberdob iz Bazovice. V resnici pa je prišla iz Brestovice. Za pomoto se opravičujemo. Ured.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

CECILIJANKA 39. REVIIJA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

SODELUJEJO ZBORI S TRŽAŠKEGA, IZ VIDEMSKO POKRAJINE TER KOROŠKE IN SLOVENIJE

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž

sobota, 22. novembra 1997, ob 20.30
nedelja, 23. novembra 1997 ob 16. uri

POKROVITELJ REVIIJE JE GORIŠKA POKRAJINSKA UPRAVA

OBVESTILA

ŠTEVERJANCI, ROJENI v letih 1931, 1932 in 1933, pripravljajo 29. t.m. prvo skupno družabno srečanje s pričetkom v Dvoru ob 10. uri zjutraj. Za informacije Alojz Mužič tel. 884082, Sa-verij Rožič tel. 390688 in Bruno Planišek tel. 884073.

ODBOJKARJI VETERANI so vabljene na treninge odbojke v štandreško telovadnico vsak ponedeljek s pričetkom ob 21. uri.

PD ŠTANDREŽ priredi v soboto, 15. t.m., v župnijskem domu A. Gregorčič martinovanje.

VRAZSTAVNI prostorih Kulturnega centra L. Bratuž razstavlja slikar David Faganel. Razstava je odprta vsak dan od 10. do 12. in od 17. do 19. ure. Med urnikom ogleda je v razstavnih prostorih prisoten tudi slikar.

SCGVEMIL Komel obvešča, da do 23. novembra sprejema rezervacije vstopnic za baletno predstavo *Labodje jezero*, ki bo v nedeljo, 28. decembra, v dvorani PDC v Novi Gorici. Urnik tajništva: od ponedeljka do petka od 8.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure; tel. 0481/532163.

SKPD F.B. SEDEJ iz Števerjana vabi na občni zbor, ki bo v petek, 14. t.m., v prostorih Sedejevega doma. Začetek ob 20. uri, prvo sklicanje, ob 20.30 drugo sklicanje.

SKPD F.B. SEDEJ vabi na prireditve ob zahvalni nedelji, ki bo 16. t.m. ob 16. uri v Sedejevem domu. Na sporedu so nastop Višarskega kvinteta, nagajevanje športnega tedna in tombola.

ŠTANDREŠKA ŽUPNIJA in kmečko društvo vabita na praznovanje zahvalne nedelje, 16. novembra ob 10.30.

V GALERIJU Kulturnega doma bo v petek, 21. t.m., otvoritev

razstave slikarja Bodgana Butkoviča iz Sovodenj ob Soči. Odprta bo do 8. decembra po tem urniku: od 9. do 13. ure in od 16. do 18. ure; v večernih urah med kulturnimi prireditvami.

NA DVORCU Zemono pri Vipavi bo 22. novembra ob 20. uri osrednja škofijska prireditev *Umetniki za Karitas* z dobrodelnim koncertom in prodajno razstavo slik, ki so bile v avgustu v ta namen ustvarjene na Sinjem Vrh. Izkupiček bo namenjen terapijski skupnosti *Srečanje* na Kostanjevici za usposobitev mizarske delavnice.

NA UREDNIŠTVU NG je na razpolago knjiga *Cerkev in družba na Goriškem* po znižani ceni.

PRODAJAM TOVORNJAK-mešalec betona Astra 6430, nosilnost 33 ton, 1993, v odličnem stanju. Tel. št. 0432-996039.

DAROVI

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ: James de Francesco, Columbia 850.000 lir. (Svoj prispevek lahko nakažete na uredništvu Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki).

ZA CERKEV na Peči: N.N. 105.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: Vida Florenin 50.000; Romano Devetak 50.000 lir.

ZA MIS. Ivana Štanta: N.N. v spomin in zahvalo pok. Milke Miklus 500.000 lir.

DAROVI ZA cerkev v Jamljah: N.N. 200.000; K.K. 100.000; D.R. 100.000; L.R. 200.000; N.N. 200.000 lir.

ZA MISIJONSKO nedeljo: šolske sestre Boršt 100.000 lir.

Ars
GALERIJA

Vljudno Vas vabimo na odprtje razstave

KLEMENTINE GOLIIJA

Umetnico bo predstavil Joško Vetrh.

Galerija Ars, Katoliška knjigarna na Travniku, Gorica petek, 14. novembra 1997, ob 18. uri.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

MLADINSKI DRAMSKI ODSEK BO UPRIZORIL

v Kulturnem centru Lojze Bratuž v nedeljo, 16. novembra 1997, ob 16. uri

igro o naših skupnih problemih

VIDI SE, DA JE TVOJA HČI

režija Emil Aberšek

avtor glasbe Marjan Mlakar

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Vljudno Vas vabimo na predstavitev

KNJIŽNE ZBIRKE GMD ZA LETO 1998

v četrtek, 20. novembra 1997, ob 18. uri
v razstavnih prostorih Katoliške knjigarne v Gorici

1897-1997
Posebne ugodnosti
ob
100-letnici
Zlatarna
ŠULIGOJ

Ul. Carducci 49 - GORICA

POGOVOR / BOGDAN ŠULIGOJ, URAR ČETRTE GENERACIJE

STO LET URARSTVA IN ZLATARSTVA V SREDIŠČU GORICE

JURIJ PALJK

V Gosposki ulici v Gorici, današnji ul. Carducci, stoji lepa trgovina, na kateri z velikimi črkami po slovensko piše Šuligoj. To je ena najstarejših slovenskih trgovin v mestu, saj so Šuligojevi že več kot sto let goriški urarji in zlatarji, prav letos pa poteka sto let, odkar imajo odprto trgovino...

O tem, kako je sploh nastala trgovina, in o drugem smo se pogovorili z gospodom Bogdanom Šuligojem, ki s svojo družino danes kot predstavnik četrte generacije Šuligojevih upravlja trgovino. Gospod Bogdan je prijeten mož, ki zna človeka nagovoriti, ima širok nasmeh in lepo, primorsko toplo obarvano sloveščino. V trgovini mu pomagajo žena Irma, gospa Neva, ki je pri njih uslužbenka že več kot dvajset let, sin Aleš, ki je na tržaški univerzi uspešno diplomiral na ekonomski fakulteti, in hčerka Nadja, ki je v Gorici končala slovenski trgovski zavod. Ko smo vsotopili v moderno opremljeno trgovino, jih je bilo lepo videti, kako umirjeno delajo, saj se med seboj že dobro poznajo in zato vsakdo točno ve, kaj mora delati. Pri njih je zlato pravilo, da ima kupec prav tudi takrat, ko pride v trgovino nepripravljen in ne ve, kaj hoče. Pomagajo mu izbrati, svetujejo, prijazni so, z eno besedo: dobri trgovci.

Gospodar nas je povabil v prijetno pisarno za trgovino, in ko smo sedli, se je nasmehnil in rekel: "Če bi vi vedeli, kaj je bilo tu, kjer sedaj sedimo, bi se več kot samo čudili." In nam je povedal, koliko garanja in dokumentov je bilo potrebnih, da je zapuščen klet preuredil v pisarniške prostore.

Povprašali smo ga, naj nam v nekaj besedah pove zgodovino svojega rodu. "Moram začeti v 60. letih prejšnjega stoletja, ko so naši predniki začeli z urarstvom in s prodajanjem drugih predmetov, med katerimi naj omenim predvsem šivalne stroje, ki so takrat imeli veliko večji pomen, kot pa ga imajo danes. Moj ded Martin Suligoj se je v Gradcu izučil urarske obrti, plemenite obrti, ki jo je seveda prenesel na svoje tri sinove: Ignaca, ki je imel urarstvo v Sveti Luciji, današnjem Mostu na Soči, Jakoba, ki se je z urarstvom ukvarjal v Gorici, ter na mojega očeta. Očetu so pravili Darko, pa čeprav se je imenoval Martin. Klicali so ga tako, da bi ga ne zamenjvali z mojim nonotom. Najbolje je šlo stricu Jakobu v Gorici. Moj ded Martin je imel v Kanalu veliko dela, ker je po letu 1906 postal uradni urar kraljevo-cesarske železnice od Gorice vse do Svete Lucije. Seveda bi se dalo povedati veliko stvari o naši zgodovini; prijetno smo bili presenečeni, ko nam je Vsedržavna zveza obrtnikov iz Rima poslala diplomu, na kateri piše, da smo uradni urarji v Gorici že sto let. Kasneje nam je visoko priznanje podelila tudi Goriška obrtna zbornica," pravi gospod Bogdan in nam pokaže lepo uokvirjeni priznanji, ki visita na steni za njegovo delovno mizo v pisarni.

"Kako pa ste vi začeli z delom?" ga vprašamo. "Že leta 1953 sem kot mlad fant delal pri očetu, resno pa sem začel delati leta 1957, ko sem se vrnil od vojakov. To so bili težki časi, ker je bila takrat zaprta meja,

kupna moč naših ljudi pa zelo majhna. Nekako smo le preživeli. Starejša sestra Tatjana, ki sedaj živi v Monzi, mi je takrat pisala pismo k vojakom in v pismu mi je zapisala: "S trgovino gre kar dobro, ker skoraj ne mine dan, da ne bi kasirali deset tisoč lir..." Sedaj si lahko predstavljate, kako je šlo. Oče je namreč prevzel trgovino leta 1950 in je moral odplačati šest delničarjev. Prej je bila ta trgovina last mojega strica Jakoba. Edino, kar smo takrat imeli, je bilo dobro ime trgovine in to je veliko, na dobro ime smo še danes ponosni in se seveda vsak dan trudimo, da bi ga obdržali. Ko je oče šele dobro začel, sem opazoval Američane, ki so bili takrat v Gorici, v petdesetih letih torej. Oni so imeli denar in niso popravljali ur, kupovali so samo cenene ure, ki so jih lahko metali proč, ko so se pokvarile. Očetu sem predlagal, naj tudi mi prodajamo take ure. Pa ni bilo denarja in bi se za nakup morali zadolžiti... Počasi, zelo počasi je šlo navzgor. Takrat je sestra pomagala očetu, oče je popravljaval ure, jaz pa sem šele začel popravljati budilke. Naj povem še, da smo imeli takrat še licenco za optiko in tudi za prodajo pralnih strojev, a so nam to zaradi jeze konkurenčnih trgovcev odvzeli," smeje pove g. Šuligoj.

Urar je plemenit poklic, ki gotovo zahteva veliko potrpljenja, danes tudi izginja. Zakaj? Bogdan Šuligoj se prešerno zasmije: "Najbrž bi moral reči, da predvsem zato, ker je to zahteven poklic, a ni samo zato. Da postaneš urar, je potrebno trdo delati vsaj štiri leta. Šele po letih in letih garanja in natančnega dela dobiš izkušnje in se usposobiš za popravljanje zahtevnejših ur. Vaja dela mojstra. Dober pa si tja nekje do 55. leta starosti, potem greš samo navzdol. Pa pogledjva, zakaj danes naš lep poklic izginja! Dobra, a povprečna ura danes stane okrog tristo tisoč lir. Ko se pokvari, jo moraš nesti k urarju. Ta jo mora razdreti in popravljati najmanj štiri, pet ur. Če bi računal urar toliko, kot računa povprečen obrtnik na uro (30 tisoč lir), bi popravilo stalo 150 tisoč lir. Tega seveda ne more storiti in zato računa povprečno za revizijo ene ure 50 tisočakov. Urar dobi torej tretjino denarja, ki ga zaslužijo drugi obrtniki za iste delovne ure, in se mu torej ne splača popravljati ur. Je pa res, da se sami ljudje zavedajo, da se povprečnih ur ne splača popravljati. Za drage ure svetovno znanih, dobrih švicarskih tvrdk, kot so Longinnes, Omega, Lorenz in druge, velja seveda drugo pravilo. Take ure stanejo od milijona lir naprej in se jih seveda splača popravljati. Res pa je tudi, da se te ure ne kvarijo..." In se spet hudomušno nasmehne.

Vsi se zasmejemo, ker se spomnimo angleškega pravila: "Nisem dovolj bogat, da bi kupoval poceni stvari." Gospod Šuligoj nadaljuje: "S pojavom kvarčnih ur, elektronskih ur torej, se je urarski trg popolnoma spreminil, saj so le-te razmeroma poceni in so neprimerno bolj natančne od mehanskih, pa naj bodo te še tako drage. Mi prodajamo seveda tudi te ure; najcenejša stane že 15 tisoč lir. Je resda plastična, dela pa odlično in tudi garancijo ima."

Povprašamo ga, kdaj je začela trgovina uspešno poslovati, in takoj nam pove: "To je bilo ob odprtju meje med Italijo in takratno Jugoslavijo. Naša trgovina je bila dobro poznana med ljudmi na Primorskem, še posebno v Posočju in Vipavski dolini. Imamo seveda tudi goriške kliente. Posodobiti smo se morali; pomembno je tudi dejstvo, da prodajamo zlatnino. Moram še dodati, da je na področju ur danes neko novo pravilo, ki se glasi: danes je staro vse, kar je bilo pred dvema letoma še moderno. Tudi mi se moramo prilagajati zahtevam tržišča..."

Kako vemo, da je ura dobra? Gospod Bogdan resno odgovori: "S kvarčnimi urami ni težav, za vse mehanske ure pa lahko vidiš že po petnajstih dneh, če bodo tekle dobro in točno. Gotovo pa ne bodo nikdar tako točne kot elektronske. To drži kot pribito."

Vprašamo ga, kako je s televizijskimi prodajami ur in zlatarniških izdelkov. Hudomušno pove: "Najbrž je vsakemu normalnemu človeku jasno, da za sto tisoč lir ne more dobiti pet dobrih ur, ki so še zelo lepe na prvi pogled. Kar pa se zlata tiče, bi povedal, da sicer na televizijskih promocijah res ponujajo izdelke iz pravega zlata, a je zlata zares zelo malo. S kamerami ustvarjajo lažen videz. Ko pa primeš te izdelke v roke, se zaveš, da je to zelo spretno narejeno; tistih izdelkov niti ne moreš popravljati, ker je zlata res malo. Vsakomur svetujem, naj kupuje zlato pri uradnih urarjih, ki za prodano blago odgovarjajo pred sodiščem. Samo tako je lahko človek gotov, da je kupil zlato in ne ponaredekov."

Še za konec... Gospod Bogdan odgovori: "Predvsem to: prepričan sem, da mora vsakdo pošteno delati in si ustvariti dobro ime: poštenje torej in delo, drugo pride samo od sebe."

Preden odidemo, si oglejmo nekaj ur, za katere je res vredno odšteti veliko denarja. Prave umetnine so, vsaka drugačna in vendar vsaka drug drugačna, vse merijo čas, ki nam prehitro mineva. Ko se poslovimo, nam je žal, da bodo čez leta urarji najbrž izginili...

25. OBLETNICA NADŠKOFA BATTISTIJA TUDI V SLOVENŠČINI

ERIKA JAZBAR

Videmski nadškof msgr. Alfredo Battisti praznuje letos dve pomembni življenjski obletnici, in sicer zlato mašo ter 25 let duhovnega vodenja videmske nadškofije. Pomembna jubileja bodo verniki iz videmske pokrajine slovesno praznovali v nedeljo, 23. t.m., v videmski stolnici.

V pripravi na velika praznovanja za duhovniški in škofijski jubilej msgr. Battistija so sodelovali tudi duhovniki iz Benečije s pesmijo, molitvijo in berili. Organizatorji so namreč v pričakovanju na nedeljsko slovesnost priredili v stolnici štiri pripravne večere molitve na pomembno duhovno srečanje. V ponedeljek, 3. t.m., so večer oblikovali verniki iz vzhodne Furlanije; med temi so bili tudi številni Slovenci, tako da je v videmski stolnici odmevala tudi slovenska beseda. Slovenske vernike sta vodila špetrski dekan msgr. Dionisio Mateucig in vodja pastoralnega sveta Giorgio Banchig. Slovenske so bile nekatere molitve, berila in pesmi; organizatorji so sporočili, da bosta tudi pri nedeljski maši prisotni in živi slovenska beseda in molitev. Na omenjenem srečanju je špetrski dekan poudaril posebno pozornost in prizadevanja, ki jih je nadškof Battisti pokazal in dokazal za raznoliko realnost, ki oblikuje in bogati videmsko nadškofijo v zavestnem spoštovanju različnih kulturnih tradicij in narodnostnih posebnosti.

Alfredo Battisti se je rodil v Masi di Montagnana (Padova) leta 1925, v duhovnika je bil posvečen 20.9. 1947 v Padovi. Leta 1953 je postal kancler škofijske ordinariata v Padovi, nato je bil imenovan za stolnega kapitlja in za generalnega vikarja padovanskega škofa do 13.12. 1972, ko ga je papež Pavel VI. postavil za videmskega nadškofa. Že na začetku delovanja v Vidmu je msgr. Battisti pokazal posebno socialno občutljivost, ki se je še najbolj izkazala po silovitem potresu, ki je leta 1976 hudo prizadel Furlanijo.

Leta 1983 je sklical škofijsko sinodo, ki se je sklenila na Binkošti leta 1988. Med temami in problematikami, ki so jih poglabili, je za nas Slovence posebno zanimivo in pomembno poudarjanje "potrebe, da se štiti in pospešujeta jezik in kultura narodnostnih skupnosti, ki so prisotne v videmski Cerkvi, to je Furlanov, Slovencev in Nemcev." Sicer je to prizadevanje Battisti dokazal že leta 1976, ko je s posebnim odlokom priznal pravico do uporabe slovenskega jezika pri bogoslužju v krajih, kjer živijo slovenski verniki. 10.1. 1977 se je udeležil tudi Dneva emigrantov in prisotne pozdravil v slovenskem beneškem narečju. Bil je pobudnik številnih srečanj in pobud, med katerimi spomnimo na niz srečanj pod geslom *Furlani in Slovenci v Furlaniji*, ki jih je priredil Center za socialne komunikacije (maja 1996 tretjič) z namenom, da se vztraja na prehojeni poti medsebojnega spoznavanja in sodelovanja med avtohtonimi skupnostmi, ki oblikujejo videmsko pokrajino oz. nadškofijo.

Spomnimo še, da je ob slovenskem bogoslužju, ki je sklenilo obisk papeža Janeza Pavla II. leta 1992 na videmskem stadionu, sv. oče pozdravil vernike tudi v slovenskem beneškem narečju, za kar gre predvsem zasługa msgr. Battistiju.

V tem duhu bodo na slovesnem praznovanju pomembnega jubileja videmskega nadškofa enakopravno sodelovali tudi slovenski verniki, ki bodo lahko pokazali svojo pripadnost nadškofiji z lepoto slovenske besede oz. posebnostjo melodij bogate pevske tradicije.

V NEDELJO OBČINSKE VOLITVE NA TRBIŽU

V nedeljo, 16.t.m., bodo občinske volitve tudi na Trbižu, kjer se za župansko mesto potegujejo trije kandidati: dosedanji župan Carlo Toniutti (Oljka), Franco Bortiusso (Kartel svoboščin) in Maurizio Dünhofer (Severna liga). Čeprav gre za občino, ki šteje le 5.400 prebivalcev, se vsi zavedajo njenega geostrateškega položaja ob tromeji, nov izziv in razvojno pot pa predstavlja vstop Avstrije v EU. S tem je Trbiž namreč delno izgubil svoj dosedanji, izrazito obmejni značaj. Negativen učinek je imela na Kanalsko dolino že avtocesta, ki pelje v Avstrijo, saj je popolnoma odrezala kraje v dolini. Občina v zadnjih letih vlaga vedno več pozornosti turistični promociji teh krasnih gorskih krajev. Spomnimo le na kandidaturu za zimске olimpijske igre leta 2006.

Ne nazadnje je Kanalska dolina zelo pomembna tudi iz narodnostnega vidika. Na njenih tleh živijo ljudje vsaj štirih različnih narodnosti: poleg Italijanov so tu še Nemci, Slovenci in Furlani, zanimivo pa je, da so od teh prav Italijani najmanj avtohtono prebivalstvo. Glede priznavanja prisotnosti Slovencev, ki v občini živijo predvsem na Trbižu in okoliških vaseh, kot so Žabnice, Rajbelj in Bela peč (Ovčja vas in Ukve spadata pod občino Naborjet), je v zadnjih časih prišlo do nekaterih zanimivih stališč tudi s strani zgodovinskih nasprotnikov naše manjšine. Tudi njim je namreč postalo jasno, da je poznavanje nekega jezika in kulture v obmejnem kraju lahko le prednost.

Našemu življu vsekakor ne more biti vseeno, katera uprava ga bo pripeljala v novo tisočletje; zato vabimo vse, naj se nedeljskih volitev udeležijo.

- ERIK DOLHAR

OBVESTILO

KD Ivan Tranko iz Čedada prireja razstavo *Drugi v Alpah (Gli altri nelle Alpi)*, otvoritev bo 14. t.m. ob 19. uri v prostorih nasproti Beneške galerije v Špetru. Seznanili se bomo z jezikovnimi skupnostmi na območju italijanskih Alp (Korošci, Cimbri, Frankoprovansalci, Furlani, Ladinci, Mokeni, Okcitanci, Slovenci, Južnotirolci in Walser). Razstavo sestavljajo kratki opisi in fotografski posnetki o privlačnem svetu avtohtonih jezikovnih manjšin; te zajemajo več kot milijon ljudi, ki se ponajša z večstoletnim izročilom. Ista razstava bo odprta v občinskem središču (ob Hudičevem mostu) v Čeda du 22. novembra ob 18. uri.

SLOVENIJA

SREDNJEVROPSKI CENTER
ZA NADZOR STORITEV V ZRAČNEM PROMETU

V SLOVENIJI POSTOPNA PREUREDITEV POKOJNINSKEGA SISTEMA

ZA NOVE UPOKOJENCE MANJ PRAVIC IN PRISPEVKOV DRŽAVE

MARJAN DROBEŽ

Slovenska vlada bo v kratkem predložila parlamentu, sindikatom, organizacijam t.i. civilne družbe in javnosti predlog sprememb pokojninskega sistema v Sloveniji. Gradivo o stanju in preureditvi tega izredno pomembnega in hkrati zelo občutljivega področja je zbrala v t.i. Belo knjigo, pri čemer so poleg Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve sodelovale tudi razne mednarodne ustanove in Svetovna banka.

Sedanji pokojninski sistem je že pred leti zašel v globoko krizo, zaradi česar ne bo mogel več dolgo veljati. Podaljševanje življenjske dobe, zmanjševanje rodnosti, povečevanje števila starejših ljudi, spremembe v gospodarskem razvoju in tudi privilegiji, ki še zmeraj veljajo pri upokojevanju posameznih slojev prebivalstva povečujejo breme pokojnin do meja, v katerih je še zmeraj mogoče redno izplačevati pokojnine.

Med novostmi, ki najbolj zaskrbijo javnost, zlasti pa tiste, ki se bodo v prihodnosti upokojili, je predlog za podaljšanje starostnega praga za upokojitev. Ta prag naj bi se pri moških podaljšal s sedanjih 58 let starosti na 65 let, pri ženskah pa od sedanjih 53 tudi na 65 let starosti. Pri tem bo sicer še naprej možna upokojitev pred dopolnitvijo omenjene starosti, vendar z občutnimi odbitki pokojnine. Po drugi strani pa bodo tisti, ki se bodo pozneje upokojevali, deležni spodbud. Nova določila, ki so precej strožja od sedanjih meril, ki jih uporabljajo pri upokojevanju, bodo izvajali postopno. Tako naj bi, denimo, starostno mejo za upokojitev povečali naslednjih 15 do 20 let, in sicer za štiri do šest mesecev na leto. To kaže, da bodo Slovenci v naslednjem tisočletju odhajali v pokoj nekaj let starejši, kot je bilo mogoče doslej. Zlasti za ženske je predviden zelo hud in boleč poseg, saj naj bi se tako v pokojninski dobi, ki jo bodo podaljšali s sedanjih 35 na 40 let, kot tudi v že omenjeni starosti za upokojitev (65 let) izenačili z moškimi. Če bo tak predlog obveljal in če dejansko ne bo zelo postopen, je mogoče pričakovati, da se bo še pred napovedano reformo celotnega pokojninskega sistema sprožil nov val množičnega predčasnega upokojevanja, ki bi lahko izničil tisto, kar naj bi dosegli z novim starostnim upokojevanjem. Predvidene pa so nove ugodnosti za zavarovanke matere: za vsakega otroka naj bi se jim priznalo leto pokojninske dobe ali pa za nekaj odstotkov višja pokojnina.

V t.i. Beli knjigi o sedanjem in predlaganem novem pokojninskem sistemu v Sloveniji bodo razčlenjene tudi druge novosti, katerih skupna značilnost je, da bodo imeli novi upokojenci manj pravic ter bodo deležni manjše soli-

darnosti in prispevkov države. Odpravljeno naj bi bilo predčasno upokojevanje; opravili bodo revizijo tistih pokojnin, ki so neupravičeno zelo visoke, saj jih prejemniki dobivajo po t.i. političnih merilih. V Sloveniji tudi ne bo več administrativnega upokojevanja, kar se je doslej pogosto dogajalo. Gre skratka za odločne in velike posege v obstoječi sistem upokojevanja, ki je doslej vsemu prebivalstvu zagotavljal vsaj najbolj nujno raven socialne zaščite oz. pogoje za preživljanje starosti. Po novih predlogih bo pokojninski sistem razdeljen na t.i. stebre. V prvem stebri bi se nabirali prispevki iz plač in dajatev delodajalcev, namenjeni upokojevanju. Drugi stebel bi bil namenjen obveznemu vlaganju prihrankov vseh zaposlenih, s katerim bi si zagotavljali del svoje pokojnine. Tretji stebel novega pokojninskega sistema v Sloveniji pa bi bil namenjen prostovoljnemu zavarovanju zaposlenih, ki bi si hoteli zagotoviti višjo pokojnino.

Novost je tudi predlog, naj bi pri izračunu pokojninske osnovne namesto dosedanjega najugodnejšega desetletnega obdobja zavarovančevih plač upoštevali 25-letno obdobje. Predvideno je, naj bi najnižja pokojnina v Sloveniji ostala takšna, kakršna je, najvišjo pa naj bi nekoliko znižali, z dosedanje 3,1 na 2,6 povprečne plače.

V Sloveniji je sedaj skupaj okoli 785.000 upokojencev raznih kategorij, njihove pravice pa naj bi tudi po uveljavitvi novega sistema ostale nespremenjene. Upokojevanje se je v preteklosti tako povečalo, da zdaj na 1,79 zaposlenega pride en upokojenec.

V letih 2015 do 2020 naj bi bilo to razmerje že 1:1. V Beli knjigi je zapisano, da bi morali v Sloveniji ob nespremenjenih ravni pokojninskih pravic prispevno stopnjo postopno povečati za 100%. Če pa bi hoteli ohraniti sedanjo prispevno stopnjo, bi se pokojnine morale prepoloviti. Ob ohranitvi sedaj veljavnega pokojninskega sistema bi se moral prispevek države za pokojnine, ki letos znaša 3,8% bruto domačega proizvoda, povečati na 17,8% bruto domačega proizvoda. Tolikšnih dajatev iz svojega proračuna pa država spričo omejenih možnosti zbiranja prihodkov ne bi zmogla. V Sloveniji najvažnejši dejavniki, od vlade pa do sindikatov, soglašajo v mnenju, da je preobrazba pokojninskega sistema nujna. O tem, kdaj bo izvedena, pa so

napovedi različne, saj je predvidenih veliko posegov v pravice zavarovancev, kar lahko sproži spore v družbi. Minister za delo, družino in socialne zadeve Tone Rop meni, da bo nov sistem v celoti veljal šele čez 30 let. O dolgih rokih, ki bodo nujni, soglašata tudi Vinko Gobec, predsednik Zveze društev upokojencev Slovenije, ki je prepričan, da bo "preobrazba pokojninskega sistema lahko dala pričakovane rezultate šele čez 30 ali 40 let."

TUDI V SLOVENIJI NACIONALNA POKOJNINA?

Slovenska vlada bo še ta mesec parlamentu, političnim strankam in javnosti predložila t.i. Belo knjigo o spremembah pokojninskega sistema. Kaže, da bodo predlagali podaljšane delovne dobe, ki je potrebna za upokojitev, in tudi zmanjšanje pravic bodočih upokojencev. Le-ti naj bi tudi sami prispevali v t.i. sklade, ki bi zbirali sredstva za pokojnine. Zaradi omenjene reforme se je v zadnjem času zelo povečalo število tistih, ki bi se radi čimprej upokojili. Sedanjih upokojencev naj namreč novi sistem ne bi prizadel v njihovih pravicah.

Pred reformo pokojninskega sistema pa se je v javnosti pojavil predlog, naj bi tudi v Sloveniji uvedli t.i. nacionalno pokojnino. Le-to naj bi sprejemali tisti državljani, ki bi bili stari nad 65 let ter nimajo drugih prejemkov oz. virov za preživljanje. Prejemniki t.i. nacionalne pokojnine pa bi lahko bile le osebe, ki bi imele vsaj 12 let slovensko državljanstvo. Pobudo za uvedbo nacionalne pokojnine podpira tudi SLS, kar je zelo pomembno zato, ker ta politična stranka sodeluje v sedanjih vladnih koalicijah.

PODPIRA JIH AMNESTY INTERNATIONAL

BEGUNCI IZ BIH NERADI ZAPUŠČAJO SLOVENIJO

V Sloveniji je postalo zelo aktualno vprašanje beguncev iz Bosne in Hercegovine, ki bi se morali po daljšem prebivanju v Sloveniji vrniti domov. Priznavanje začasnega zatočišča zanje se je končalo v petek, 1. julija; tistega dne bi se begunci morali začeti vračati na območja v Bosni in Hercegovini, kjer so živeli pred pričetkom vojne.

V raznih begunskih centrih in pri posameznih družinah je do konca prejšnjega meseca začasno prebivalo okrog 7.200 beguncev, zvečine muslimanske in hrvaške narodnosti. Od tega števila bodo kakim petim tisočem beguncev priznali razne olajšave - gre za stare ljudi, bolnike, matere z otroki, učence oz. fante in dekleta, ki obiskujejo slovenske šole, in seveda tiste, ki imajo porušene

domove in se nimajo kam vrniti - tako da bi na stroške države lahko še nekaj časa ostali v Sloveniji. Preostalih 2.200 beguncev pa bi se moralo vrniti v domovino, saj so doma na območjih, kjer večino prebivalcev predstavlja narod, katerega pripadniki so.

Urad za begunce pri slovenski vladi pomaga tistim, ki bi se morali vrniti, na razne načine, tako da bi njihova vrnitev po možnosti potekala brez večjih pretresov. Državo pri tem usmerjajo humanitarni razlogi, toda tudi želja po znižanju stroškov za vzdrževanje beguncev. Brezme je bilo v preteklih letih veliko. Navajamo, da je bilo v Sloveniji leta 1993 31.000 beguncev, leto kasneje 24.000, v letu 1995 19.000 in lansko leto 10.000. Slovenija je za potrebe beguncev samo leta 1993 prispevala okrog 20 milijonov dolarjev.

Toda mnogi begunci iz BiH so se uprli vrnitvi, v njihovo podporo pa je prva v Sloveniji sprožila akcijo tudi Mednarodna organizacija Amnesty International. Zahteva nujno ukrepanje naše države, češ da razmere za vrnitev začasnih beguncev niso dovolj dobre. Ogrožene naj bi bile pravice beguncev na območjih, kamor bi se morali vrniti. Pridružila se je varuhinja človekovih pravic za BiH dr. Gret Haller, ki opozarja, "da bi prisilna repatriacija" beguncev iz Slovenije lahko vodila k sistematičnemu in ostremu kratenju človekovih pravic."

Mednarodna in nevladna organizacija Amnesty International je pozvala člane svoje "mreže", v katero je vključeni 80.000 članov iz 85 držav sveta, naj se s pozivi, naslovljenimi na predsednika republike Slovenije Milana Kučana in predsednika vlade dr. Janeza Drnovška, izrazi zaskrbljenost zaradi položaja beguncev iz BiH v Sloveniji. M.

PRVA EVROPSKA USTANOVA V SLOVENIJI?

Slovenska vlada, v skladu s svojo strategijo pridruževanja Evropski zvezi, predlaga, da bi v Mariboru uredili lokacijo Srednjeevropskega centra za nadzor storitev v zračnem prometu, v zgornjem prostoru (CEATS). Center bi pokrival območje držav: Avstrije, Češke, Hrvaške, Italije, Madžarske, Slovaške in Slovenije, kmalu pa tudi Bosne in Hercegovine.

Lokacijo sicer lahko ponudi katerakoli od omenjenih držav in dejansko se za gostiteljstvo zanimajo tudi Češka, Avstrija in Madžarska. Glede na zemljepisno lego omenjenih držav pa naj bi bil po rezultatih posebne študije Ma-

ribor vendarle najbolj primeren. Proračun ne bi bil pretirano visok, saj bi Slovenija svoj del stroškov pokrila z deli za ureditev Srednjeevropskega centra za nadzor storitev v zračnem prometu, v zgornjem zračnem prostoru. Če bo slovenska kandidatura za omenjeno evropsko ustanovo sprejeta, bi se v Mariboru naselilo več kot 300 strokovnjakov in nadzornikov z družinami, ki bi jim lahko ponudili tudi bivališče, možnosti za šolanje otrok in druge pogoje za njihovo prebivanje in življenje. Ustanovitev Srednjeevropskega centra bi bila torej tudi gospodarsko pomembna. M.

ROMANJE KRAŠEVCEV NA SVETO GORO

Kot vsako leto je tudi letos na Sveto goro poromalo veliko vernikov, tako posamično ali organizirano v okviru župnij oz. dekanij. Romarska sezona se je z oktobrom nekako iztekla, letos pa je bila še posebej v znamenju 280-letnice kronanja milostne sveto-gorske podobe.

Zadnje nedeljo v oktobru so kot običajno na Sveto goro poromale kraške župnije, pridružili pa so se jim tudi verniki od drugod. Napovedano je bilo somaševanje pod vodstvom koprškega škofa msgr. Metoda Piriha, ki je s svojo prisotnostjo želel posebej obeležiti 280-letni jubilej kronanja. To je prišlo do izraza tudi v njegovi pridigi med mašo, v kateri je poudaril misel, da je današnji čas značilen po krizi zaupanja, potrpljenja, duhovnih poklicev, miru, otrok in vzgoje, po pomanjkanju služb. V takih okoliščinah je še toliko bolj potrebno, da se priporočamo milostni Materi, v prepričanju, da bo posredovala za nas, kot je posredovala pri svojem Sinu v Kani Galilejski. Škof Piriha se je v svojem govoru spomnil

tudi dvajsetletnice obnovljene oz. povečane koprške škofije, ki je v cerkveno-upravnem smislu združila celotno Primorsko in jo enakopravno vključila v slovensko cerkveno pokrajino.

Za romanje Kraševcev na Sveto goro je bilo značilno, da so romarji lepo sodelovali pri bogoslužju, tako z branjem beril, prošenj, odgovori pri maši in z ljudskim petjem. Združene kraške pevske zborre pa je na koro vodil Edi Race ob orgelski spremljavi. Na koncu maše je sledil blagoslov z Najsvetejšim s petimi lavretanskimi litanijami Matere Božje z odpevi. Slovesnost se je zaključila že v mraku, vendar v prijetnem razpoloženju, tako da so romarji zadovoljni odhajali domov. MV

SREČANJE ALEKSANDRINK NA MIRENSKEM GRADU

Na pobudo publicistke in časnikarke v pokoju Dorice Makuc iz Gorice je v nedeljo, 12. oktobra letos, prišlo do srečanja aleksandrink na Mirenskem Gradu. Kot je znano, gre za žene z Goriškega, ki so že pred prvo svetovno vojno, pa tudi po njej, kot mlade matere zahajale v Egipci, kjer so dojele otroke bogatih Egipčanov in tam živečih tujcev, tja pa so odhajale tudi kot gospodinjke pomočnice ali vzgojiteljice. Dorica Makuc je o tem napisala knjigo, ki je izšla leta 1993 pri Goriški Mohorjevi družbi.

Prisotne aleksandrinke, ki jih je bilo kakih 15, so se skupno s sorodniki udeležile po-

poldanske svete maše, ki jo je daroval Zdravko Pogorelec, predstojnik samostana lazarištov na Gradu; med pridigo je aleksandrinke tudi posebej pozdravil. Na koro so prepevali cerkveni pevci iz Mirna, na sporedu pa so bile tudi ljudske pesmi. Po končani maši so se aleksandrinke s svojimi spremljevalci preselile v jedilnico Gnidovčevega doma duhovnih vaj, kjer je sledilo družabno srečanje. Ogledale so si film o slovenskih aleksandrinkah, ki je nastal po zamisli Dorice Makuc, se med sabo pogovorile in tudi zapele. Prisotna aleksandrinke, ki so večinoma že v visokih letih, so zelo hvaležne vsem tistim, ki so se potrudili za to srečanje. - MV

13

ČETRTEK
13. NOVEMBRA
1997

ZA POTREBE SLOVENSkih ŠOL V ITALIJI

IZŠEL JE KORISTEN ŠOLSki UČBENIK

MARIJAN BAJC

Na začetku letošnjega šolskega leta je za potrebe slovenskih šol v Italiji izšel nov učbenik za pravo in ekonomijo. To je nad 460 strani obsežen 1. del knjige srednje velikega formata, ki je namenjen tretjim razredom trgovskih šol in zavodov v skladu z ministrskim poskusnim programom Projekt 92 za operaterje v upravi podjetja. Učbenik je za založbo Tramontana napisal Emanuele Ferrari, iz italijanskega pa sta ga prevedli prof. Violeta Rosanda in prof. Silvana Hvalič. Slovenski prevod je izdal in založil Deželni šolski urad Furlanije-Juljske krajine v Trstu. Kot rečeno, je to prvi del na tri dele zasnovanega učbenika. Zato pričakujemo, da bosta čimprej izšla še nadaljnja dva dela.

Vsebinsko se učbenik deli na tri dele: prvi obravnava pravo, drugi ekonomijo, tretji pa vsebuje posebne študijske pripomočke. Vsebuje pa tudi temeljne socialne in davčne zakonodaje.

Knjiga je razdeljena na učne sklope, v okviru katerih je glede na potrebe dijakov mogoče oblikovati učne enote. Sicer pa je učbenik opremljen z bogatimi didaktičnimi

gradivom, ki obsega izvlečke, dokumente, pojmovnik, vaje, teste in sheme za preverjanje znanja.

Prvi učni sklop obravnava pravne subjekte, predmete in odnose, drugi stvarne pravice, tretji obveznostne. V četrtem sklopu je prikazana splošna teorija o pogodbah. Peti sklop je namenjen pravnim vidikom podjetnika in podjetja. Sledi poseben sklop, ki govori o delovnem pravu, podrejenem delu, socialni zakonodaji in sindikalnem pravu.

Drugi del učbenika prinaša tri učne sklope, namenjene ekonomiji. Prvi obravnava splošno teorijo podjetja, drugi njegove stroške in ravnotežje, tretji pa italijanski davčni sistem.

Če imamo lahko z didaktičnega vidika nekaj pomislov glede obsežnosti učbenika, zlasti navajanja razsodb, pa moramo po drugi strani reči, da imamo tako zbrano izredno bogato izrazoslovje v obravnavanih strokah. In takšno izrazoslovje nam bo gotovo prišlo prav, ko bomo imeli možnost uveljaviti slovenski jezik tudi v javnosti. Zato gre obema prevajalkama tudi s tega vidika veliko priznanje.

V SLOVENIJI NOV ZAKON O VINU

Državni zbor republike Slovenije je nedavno sprejel nov zakon o vinu in drugih proizvodih iz grozdja. Gre za zelo pomemben predpis predvsem za okoli 40 tisoč družin, ki se preživljajo z vinarstvom. Zakon je važen tudi zato, ker je usklajen s predpisi, ki za vinogradništvo in vinarstvo veljajo v državah članicah EZ.

Po novem zakonu je Slovenija v pridelovalnem smislu razdeljena na 14 vinogradnih okolišev oz. na tri vinorodne dežele. Pridelovalci grozdja in vina bodo morali biti vpisani v posebne registre, kjer bodo našteje njihove obveznosti in pravice. Delovanje zunaj določil tega registra bo prepovedano oz. kaznivo. Zakon takole opredeljuje predelavo grozdja oz. pridelavo vina. "Predelava grozdja oz. pridelava vina je pecljanje, drazganje grozdja, vsa kletarska dela pri obdelavi drozge, mošta, alkoholno vrenje drozge in mošta, negovanje vina in priprava vina za potrošnjo, polnjenje v originalno embalažo in skladičenje."

Pri sprejemanju zakona so s svojimi stališči, pripombami in predlogi sodelovali predstavniki vseh javnih proizvodnih in pridelovalnih podjetij, pa tudi posamezni vinogradniki in kletarji. V Sloveniji je okoli 21 tisoč ha vinogradov, tolikšne površine pa naj bi ostale

rodne tudi po sprejemu naše države v EZ. Z zakonom je na področjih vinogradništva in vinarstva vsaj v formalno-pravnem pogledu vzpostavljen red, toda za izvajanje bo potrebnih še 18 izvršilnih predpisov, ki naj bi jih vlada sprejela čimprej. Omenjamo, da bodo po novem fizične osebe lahko pridelovale vino le za svoje potrebe, saj zakonodajalec meni, da jih ni mogoče ustrezno kontrolirati, fizičnim osebam pa tudi ni mogoče predpisati ustreznega knjigovodstva in kletarskih evidenc. Vsi, ki želijo svoje vino prodajati oz. tržiti, pa se bodo morali registrirati kot samostojni podjetniki ali obrtniki.

Vinske kleti, kakršne so v Vipavi, na Dobrovem v Goriških Brdih, Sežani in v Kopru ter drugi veliki pridelovalci in predelovalci grozdja, so nov zakon sprejeli z zadoščenjem in velikimi pričakovanji. Zagotovil naj bi, da bi morali tudi zasebniki, ki so se doslej izogibali plačevanju davkov in drugih prispevkov, poravnati svoje obveznosti do države. Gre za pojav, ki je v Sloveniji zelo razširjen. Po podatkih Poslovne skupnosti za vinogradništvo in vinarstvo je v Sloveniji v javni proizvodnji in prodaji samo okoli 35-39 milijonov litrov vina od skupne pridelave, ki znaša okoli 110 milijonov litrov vina.

M.

ITALIJANSKO PRAVO

UVEDBA JAVNE ŠOLE ZA PRAVNIŠKE POKLICE PO DIPLOMI

V preteklih dneh je ministrski svet dokončno sprejel odlok o spremembi natečaja za sodni poklic in o uvedbi podiplomske šole za pravniške poklice, za kar ga je bil poveril parlament z zakonom Bassanini II (gl. Novi glas, 4. septembra 1997). Pravniške šole bodo neposredno organizirale univerze, ki so že sedež pravnih fakultet, kar predstavlja pozitivno novost, saj pomeni večje zblizanje med univerzitetnim študijem in vstopom v poklic, med katerima bo most postal prav ta dvoletni tečaj, ki bo - le delno - nadomestil praznino, ki je doslej obstajala med tema dvema korakoma. Gre le za delno novost, ker bo šola obvezna samo za tiste, ki bodo namestili nastopiti sodni poklic: obveznost bo uvedena polagoma, in sicer bo prvič veljala za tiste, ki se bodo vpisali v prvi letnik univerze v akademskem letu 1998-99. Ne glede na to, pa naj bi posamezne univerze "postavile na noge" omenjene podiplomske šole že v naslednjem letu.

Kar se tiče odvetniškega in notarskega poklica, je zakon Bassanini določil, da je diploma pravniške šole, v mejah, ki jih bo določil odlok, o katerem teče tu beseda, veljavna kot nadomestilo dvoletne prakse. Odlok pa temu vprašanju ni dal še dokončnega odgovora, saj pravi zgolj, da "bo šola poskrbela za skupno formacijo diplomiranih pravnikov...", ki bo usmerjena k pripravi na izvrševanje sodnega poklica oziroma odvetniškega ali notarskega, kar pa se lahko kvečjemu razume kot opcija za neko dvojno smer znotraj šole, eno za sodstvo, drugo pa za odvetništvo in notariat. To vprašanje, kakor tudi vprašanje odnosa te javne šole z že obstoječimi šolami, ki jih organizirajo posamezne kategorije (sodstvo in notariat), bodo v prihodnje rešili v sodelovanju z odgovarjajočimi poklicnimi kategorijami.

Vstop v te dvoletne šole bo seveda omejen. Odlok določa, da bo moralo biti razpoložljivih mest najmanj v meri 10% celotnega števila diplomiranih v prejšnjem akademskem letu. Selekcijo bo opravil vstopni izpit, na katerem bo posebna komisija preverila znanje kandidatov in njihove naslove (ocena diplome in akademski kurikulum). Pri poučevanju bodo soudeleženi v prvi vrsti univerzitetni profesorji, pri pouku pa bodo sodelovali tudi sodniki, odvetniki in notarji. Šola za specializacijo se bo zaključila s končnim izpitom.

- DAMJAN HLEDE

JADRANJE

ČUPA USPEŠNA V IZOLI IN KALABRIJI

Kljub nizki temperaturi in orjaški burji, ki v teh dneh "pometa" Tržaški zaliv, se mladi jadranci vseeno uspešno udeležujejo še zadnjih letošnjih regat. Konec prejšnjega meseca je bil v Izoli Jesenski pokal, na katerem so nastopili tudi perspektivni jadranci Čupe in Si-rene. V moški konkurenci se je najbolje odrezal Jaro Furlani (Čupa), ki je bil na koncu 6. v kategoriji optimist, enostavno odlična pa je bila nova Čupina zvezda Johana Križnič, ki je v razredu evropa poskrbela za pravi podvig: odlično je jadrala v konkurenci starejših deklet in fantov, osvojila dve regati in s tem končno prvo mesto.

Italijanska jadralska zveza FIV je med 20 najboljših jadrancev kategorije optimist vključila tudi mlada Čupina predstavnika Daniela Piculina in Jara Furlanija. V prvem vikendu t.m. sta se s 77 regatanti iz Italije, Slovenije in Grčije udeležila mednarodnega pokala Mediterranean Cup v Reggio. Daniel je na koncu pristal na odličnem tretjem mestu, Jaro pa na solidnem 11. Kalabriji.

BILJARD

PODVIG JOGANA

Tržačan Vanna Jogan je na prvi preizkušnji državnega prvenstva "pool" biljar-da v Latini o-

svojil končno drugo mesto med prvokategorijami, kar je njegov dosedanji najboljši rezultat. Na turnirju je sodelovalo 86 tekmovalcev, nad 1. kategorijo pa je samo še 24 pripadnikov elitne kategorije. Naslednja preizkušnja za DP bo decembra v Saint Vincentu.

AMATERSKI NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA: PRIMORJE - ZARJA/GAJA 97 2 - 2, JUVENTINA - Ponziana 0 - 1

1. AM. LIGA: Opicina VE-SNA 0-1, SOVODNJE - Staranzano 2-0

2. AL: BREG-MLADOST 1-0, VILLESSE-PRIMOREC 0-1

3. AL: ZARJA/GAJA 97 B - CUS 1-4, KRAS-Montebello 1-0, CGS - BREG B 0-1

ODBOJKA

MOŠKI: B1 LIGA: VAL IA GORIZIANA KMEČKA B. - Isola della Scala 3-2

B2 LIGA: Ideal Volley S. Giustina - KOIMPEX 0-3

C LIGA: Rojalese - OLYMPIAGRARIA TERPIN 1-3, SOČA UNITEKNO - Buia 0-3, BOR - S. Vito 0-3

ŽENSKE: B2 LIGA: KOIMPEX NTKB - Teodora Bigh Power 3-2

C LIGA: OLYMPIA KMEČKA B. - Porcia 3-2, Fiume Veneto - IMSA 1-3.

POMEMBEN DOGOVOR O SODELOVANJU MED SDGZ IN BANKAMI

Slovensko deželno gospodarsko združenje je v sredo, 5. novembra, podpisalo na svojem deželnem sedežu v Trstu s tremi bančnimi zavodi - Zadržno kraško banko, Novo tržaško kreditno banko in Kmečko banko Gorica - okvirno konvencijo v korist včlanjenih podjetij in njihovih uslužbencev. To je prva konkretna pobuda na novi poti združenja, ki teži k navezovanju čim tesnejših stikov z omenjenimi denarnimi zavodi.

Združenje opravlja za svoje člane raznovrstne sindikalne storitve, spodbuja nove dejavnosti in naložbe ter si prizadeva, da bi bili člani pri tem deležni najboljših pogojev, npr. možnost pridobivanja kakovostnih in ugodnih bančnih storitev.

Denarni zavodi so se vabilu Združenja odzvali in pripravili pestro ponudbo zanimivih ekonomskih pogojev, ki gredo od obrestnih mer do cene vodenja računov, od opravljanja bančnih operacij in posebnih vrst srednjeročnih in dolgoročnih posojil do koriščenja kreditnih kartic in pridobivanja olajšanih posojil z deželnimi ali državnimi dotacijami. Posebno zanimivi pogoji so za novoustanovljena podjetja in za uslužbence včlanjenih podjetij.

Gre za zelo popolno množico bančnih storitev, ki bodo na voljo članstvu SDGZ v or-

ganski in pregledni obliki, v duhu novih predpisov o prozornosti bančnih storitev in pogojev poslovanja. Pri vsem je treba poudariti pripravljenost denarnih zavodov za tovrstno sodelovanje, ki zasleduje cilj podpiranja gospodarskih pobud na našem področju.

Podjetja vseh kategorij in dejavnosti, ki so včlanjena v SDGZ (pogoje lahko koristijo le redno vpisani člani v skladu s statutarnimi predpisi), bodo vse predvidene pogoje imeli na voljo v pregledni zbirki, ki bo na vseh sedežih in podružnicah SDGZ. Na banke pa se bodo obračali s posebnim potrdilom o članstvu, ki ga bo v smislu dogovora izdalo tajništvo SDGZ vsakemu prosilcu posebej.

To je le prva od pobud, ki jih predvideva novi paket možnosti v korist članstva, ki ga slovenska stanovska organizacija pripravlja za leto 1998.

Dogovor o sodelovanju z vsako banko posebej so podpisali predsednik Zadrzne kraške banke Pavel Milič v spremstvu ravnatelja Klavdija Brajnika, generalni poddirektor Nove tržaške kreditne banke Boris Ciuk, predsednik Kmečke banke Gorica Peter Sanzin (prisoten je bil zastopnik banke Zdravko Kuštrin), za SDGZ pa predsednik Marino Pečenik.

SESTANEK GOSTINCEV SDGZ

Prejšnji teden se je sestel odbor gostinske sekcije pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju v Trstu. Pod vodstvom predsednika sekcije Doljaka je obravnaval medpoletno delovanje sekcije, od udeležbe kraških idr. gostincev na drugi degustaciji Enokras, ki jo je priredil Konzorcij vin Kras na gradu sv. Justa, do enogastromskega izleta v Langhe v organizaciji gostincev SGZ. Gorica ter do odmevnega prikaza slovenske turistične ponudbe iz F-Jk na 5. Gost Turu v Mariboru.

Govor je bil tudi o sodelovanju SDGZ pri turistični animaciji Festivala Operete v Trstu, uspešni jesenski pobudi beneških gostincev *Vabilo na kosilo v Nadiške doline*, obisku 44. Gostinske turistične zbornice in turističnih podjetij Obrtne zbornice in Gospodarske zbornice Slovenije oktobra v Čateških toplicah. Prav mariborska izkušnja je bila iztočnica za razmislek o bodočem udeleževanju zamejskih gostincev na področju promocije.

Na mariborski okrogli mizi *Kultura, turizem, novi mostovi med sosedi*, pri kateri je slovensko gostinstvo iz F-Jk zastopal Joško Sirk, je bila soglasno potrjena potreba po okrepitevi sodelovanja, izmenjavi turističnih tokov ter promociji slovenskega turizma. V ta namen je Turistična zveza Slo-

venije sprejela na Gost Turu sklep o nastanku koordinacijskega odbora za sodelovanje z zamejskimi Slovenci na področju turizma, ki bi usklajeval skupno delovanje.

Tržaški gostinci so imeli različne poglede o načinih, bili pa so si edini v sklepu, da je treba skupno nastopiti. Slovenski gostinci od Trbiža do Milj naj bi se dogovorili za srednjeročni načrt o turistični promociji celotnega področja. Potrebno pa je vzpostaviti sodelovanje še z ostalimi dejavniki, ki ciljajo v ovrednotenje prostora ob meji; to so: potovalne in turistične agencije, ki se ukvarjajo s t.i. "incomingom" (nudenjem turističnih paketov v lokalnem okviru), hoteliriji, ponudniki športno-razvedrilnega, etnografskega in zelenega turizma, umetna obrt, operaterji drugih kategorij, krajevne in pristojne ustanove ter drugi tudi na slovenski strani.

Gostinci so še čestitali kolegu Juretu Scabarju ob 30-letnici obrata - značilne lokalne gostilne na južnih obronkih Trsta (na Kolonkovcu), ki jo je italijanska strokovna publikistika označila za eno "najzanimivejših" gostiln z ribjo hrano v Trstu. Sam Scabar se je kolegom oddolžil s knjigo z izvornimi morskimi recepti, *Scabar - Saponi a Trieste*, ki jih je pripravila in predstavila tudi po Italiji sestra Ami Scabar.

KOŠARKA INTERVJU TEDNA / MARKO LOKAR

KAKO SI POKLICNI KOŠARKAR SLUŽI VSAKDANJI KRUH

ERIK DOLHAR

V nedeljo, 9. t.m., se je znani zamejski košarkar, 28-letni Marko Lokar, končno vrnil domov. Že vrsto let namreč igra pri različnih peterkah iz južne Italije, tako da se le redko vrača v domače kraje. Košarkarsko je Marko zrasel pri tržaškem Boru, nato je prešel k Don Boscu, za krajši čas je tudi igral na neki ameriški srednji šoli, zelo uspešno pa je nekaj časa branil barve ameriške univerze Seaton Hall. Igral je tudi pri Jadranu in tržaškem prvoligašu, nakar ga je košarkarska pot popeljala v "das Land, wo die Zitronen blühn" ("deželo, kjer cveto limone"), kot bi rekel Goethe, torej v južno Italijo. Letos igra pri A2-ligaški ekipi Cirio iz Avellina, s katero je v nedeljo v Gorici igral proti Di-namici. To je bila tudi priložnost, da se z njim pogovorimo, sicer ne v njegovih rojstnih Barkovljah, temveč v njegovi novi hiši v Repnu, kjer se, resnici na ljubo bolj poredkoma, odpočije s svojo družinico - ženo Laro in hčerko Alice.

da to zmoraš. Kako in kdaj si se pravzaprav odločil za profesionalno pot?

Šlo je malo samo od sebe. Mnenja sem, da če človek dobro in resno dela celo življenje, lahko zgreši kako leto, včasih sprejme kako napačno odločitev, konec koncev pa bo našel vedno pravo pot in morda tudi pravo društvo. Upam, da je društvo, v katerem igram, tudi pravo! Šlo je pač samo od sebe.

Je bila ta odločitev težka?

Morda ni šlo niti za odločitev, rekel bi raje, da je bila to priložnost, ki se mi je ponudila. Če me kdo sedaj vpraša, zakaj sem se tako odločil, mu res ne bi znal odgovoriti. Verjetno mi bo to lažje razložiti čez nekaj let, ko bom končal univerzo, morda čez eno leto. Takrat se bom morda navadil kakega drugega poklica in se odločil, da končam svojo košarkarsko kariero.

To delo je vendar naporno in zabteva veliko žrtvovanja. Obrazloži nam, kako pravzaprav poteka?

Dela je ogromno, saj treniramo dvakrat na dan in to skoraj vsak dan, razen ob ponedeljkih. Igramo vsako nedeljo in večkrat tudi ob četrtek. Ogromno je potovanje, saj smo stalno na cesti. Ne vem, verjetno bom nekaj let še zdržal, dokler mi ne odpadajo vsi lasje...

Ti je mlada družinica pri tem v oporo?

Do sedaj ja. Po eni strani sem jaz to izbral, po drugi pa sedaj v Italiji ne živimo v takšnem trenutku, ko bi lahko človek rekel: danes pustim košarko, ker bom jutri zjutraj imel drugo delo. Objektivno gledano, ne gre tako. Dokler me plačajo in to povrh še dobro, nimam nobenega razloga, da bi pustil poklicno košarko. Družina mi po eni strani pri tem pomaga, po drugi pa mora tudi razumeti, da je to pač moje delo.

Značilno za poklicne športnike je, da v svoji karieri v nekaj letih dobro zaslužijo. Nato morajo ta denar investirati, da si zagotovijo dostojno prihodnost. Šele iskati delo, ko si star od 30 do 40 let namreč ni ravno enostavno.

Kako si si ti to zamislil?

Nadaljeval sem s študijem in upam, da bom čez približno eno leto dokončal univerzo. To je že nekaj. Kar se denarja tiče, lahko povem, da sem nekaj investirjal v hišo, nekaj v BOT, nekaj v banko, tako da lahko trdim, da problemov s tega vidika, hvala Bogu, nimamo.

Kdaj te bomo lahko spet srečali doma?

Gotovo prihodnje poletje. To pa bo spet začasno. V Avellinu sem namreč podpisal dvoletno pogodbo, se pravi, da bom tam ostal tudi prihodnje leto. Po pravici pa moram povedati, da če danes igraš v A ligi, je lažje, da greš v tujino. Prihodnje leto bom morda šel v Španijo, tega pa za gotovo še ne vem, tako da zaenkrat le mislim na to možnost. Gotovega ni nič. Ko imaš dvoletno pogodbo, se moraš najprej ziniti s klubom, saj nisi t.i. "free agent", tako da ni tako lahko biti prost, da greš, kamor si želiš. Vsekakor bi mi bilo zelo všeč, da bi za eno leto poskusil evropsko košarko.

Ženska rokometna ekipa zgoniškega Krasa (12 igralc) se je letos v celoti preselila v Trst in se vključila v ekipo TEAM TRIESTE, s katero nastopa v italijanski B ligi, ki jo sestavlja 10 ekip. To je sedaj edina ženska rokometna ekipa na Tržaškem, ki ima dobre možnosti, da se uveljavi. V 1. kolu so Tržačanke zmagale za dva gola (nastopilo je 6 Tržačank in 5 Krasovk: Vesna Jagodic, Erika Milkovič, Nataša Bizjak, Valentina Ferluga in Clara Calzi), drugega kola pa niso še odigrale. O tej novi ekipi smo se pogovorili s 25-letno Krasovo rokometniško s Cola, Alenka Bizščak (na sliki).

Zakaj pravzaprav ne igrate več pri Krasu?

Kot pri vseh zamejskih športnih društvih so tudi pri nas nastopili veliki finančni problemi. Kras nam ni mogel priti več kot toliko na roko, zato smo odločile, da se združimo s to bivšo žensko ekipo Principeja, ki je tudi razpadla. Pri nas je obstajal tudi problem, da nas je bilo premalo. Skušale smo dobiti nova dekleta, ki bi k nam pristopila, zglede pa, da v zamejstvu ni velikega zanimanja za roko-

met. Zato smo sklenile, da se združimo s to ekipo, in vstopile v neko tretje, novonastalo društvo - Polisportiva Trieste.

Kako so vas v Trstu sprejeli?

V društvu so nas sprejeli zelo lepo. Z novimi igralkami smo se od vsega začetka dobro razumele.

Koliko izmed vas ima sploh možnost igranja v tej ekipi?

V Trst se je naša lanska ekipa Krasa preselila v celoti. Možnosti za igranje so velike, ker tudi njihova ekipa ni tako kvalitetna, razen nekaterih igralc. Zato imamo velike možnosti, da igramo tudi mi.

Na katerem igrišču igrate?

Igramo v tržaški športni palači, kjer imamo običajno domače prvenstvene tekme ob sobotah popoldne.

Kako to, da se niso one preselile na Kras?

Mislím, da je bilo njim težje oz. niso bile vse pripravljene igrati na cementnem odprtem igrišču, kakršno je v Zgoniku.

SOBOTNI IZID SLOVENSKE MOŠKE B2 LIGE: KRAS - Alples 18 - 22
ED

ROKOMET INTERVJU / ALENKA BIZŠČAK

KRASOVKE SO SE PRESELILE V TRST

AVTOMOBILIZEM

ZENIČ IMA NOVE AMBICIJE

V prejšnji številki NG smo poročali, da je colski pilot Alberto Zenič s svojim Oplom Astro (na sliki), po osvojitvi evropskega naslova v kategoriji N do 2000 kubičnih cm, v isti kategoriji postal še slovenski prvak. Sedaj pa si zastavlja nove cilje: preskok v višjo kategorijo.

Že se šušlja, da boš sedaj prestopil v Formulo 3, le stopničko pod Formulo 1...

Uradnega ni še nič. Povem lahko le, da se trenutno z neko ekipo iz Padove in nekimi avstrijskim moštvo pogovarjam za naslednjo sezono, v kateri vsekakor ne bom več startal v slovenskem državnem prvenstvu. Z ekipo se trenutno pripravljamo na ta prestop, ki bo gotovo zelo težak, saj avtomobili niso takšni, kot je bil moj lanski Clio, tako da je zadeva veliko težja in napornjša. Menim pa, da nam bo z združenimi močmi uspelo doseči dobre rezultate tudi v tej novi Formuli!

NAMIZNI TENIS

ŽENSKÉ: A1 LIGA: Poste TO - KRAS GENERALI 3-5

DOMAČA KOŠARKA

C LIGA: JADRAN NTKB - Latte Carso 92-79 (42-22)

C2 LIGA: DOM AGOREST ROBOY - Manzano 65-91 (33-49)

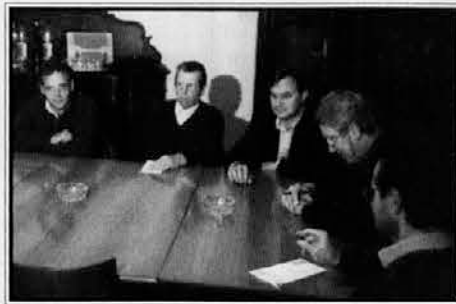
D LIGA: Chiarbola - BOR RADENSKA 78-77, Drago basket - KONTOVEL LA NUOVA EDILE 72-90, Isontina - CICIBONA PREFE. MARSICH 65-70.

MLADINSKI NOGOMET

SODELOVANJE NA GORIŠKEM

Dogovor so Juventina, Mladost in Sovodnje podpisale konec oktobra.

Z leve: predsednik Juventine Prinčič, Sovodnenj Pelicon, Mladosti Zanier, ZŠSDI Kufersin in goriškega ZŠSDI Lutman (Foto Bumbaca).

Ob prisotnosti predstavnikov Združenja slovenskih športnih društev v Italiji so predsedniki vseh treh slovenskih goriških nogometnih društev konec oktobra podpisali pogodbo o sodelovanju na mladinskem področju.

Sodelovanje na mladinski ravni je tako na Tržaškem kot na Goriškem že nekaj let ustaljena praksa in predstavlja pravzaprav največjo novost v nogometnem svetu pri nas. Škoda le, da mladi nogometiški postanejo spet last matičnega društva, že ko postanejo mladinci in člani. Še vedno je namreč preveč vaškega kampanilizma, ki onemogoča mladim nogometišem, da bi sestavili neko zamejsko reprezentanco. V tem smislu predstavlja hvalevredno izjemo na članskem področju letošnja združitve Zarje in Gaje, ki bi bila nedvomno vredna posnemanja.

Predsedniki Juventine, Sovodnje in Mladosti so se sedaj obvezali, da bodo njihova društva za tri leta skupaj sestavljala združene ekipe v

vseh starostnih kategorijah do naraščajnikov. Izvajanju dogovora bo nadzoroval organizacijski odbor, ki ga sestavljajo po trije predstavniki vsakega društva in predsednik goriškega PO ZŠSDI.

Nekatere zanimive točke pogodbe: trenerji morajo obvladati slovenščino, zato naj treningi potekajo v tem jeziku. Društva se obvezujejo, da si bodo prizadevala za usposobitev lastnega slovenskega trenerskega kadra. Društva se obvezujejo, da bodo moštva, ki so jim zaupana, pred tekami pozdravila v slovenščini, z enkratnim Zdravo!

Te točke pogodbe so še zlasti pomembne, ker v skoraj vseh naših članskih ekipah močno prevladujejo igralci večinskega narodnanekaterih, tako da se na igrišču običajno govori v Dantejevem jeziku!

Selektor deželne mladinske reprezentance je na treningih med drugim povabil tudi Davida Šušteršiča (Vesna), Marka Florenina in Wertherja Esposita (oba Juventina).

ED

BALINANJE

GAJA OSVOJILA ZAMEJSKO PRVENSTVO

Zaključilo se je letošnje zamejsko balinarsko prvenstvo, ki se je odvijalo skozi celo sezono in je bilo porazdeljeno na 6 disciplin. Prvenstva se je udeležilo 11 društev s preko 200 tekmovalci obeh spolov. Zmagovalno ekipo 18. zamejskega prvenstva, padriško-gropajsko športno združenje Gajo, so proglasili na tradicionalni zaključni večerji konec preteklega meseca (na sliki).

Že v kratkem bo na vrsti še zimski turnir trojk. A pogledimo končno lestvico letošnjega prvenstva: 1. Gaja 72 točk, 2. Primorje 41, 3. Kras 36, 4. Zarja 24,

5. Polet 17, 6. Nabrežina 6, 7. Sovodnje 5, 8. Sokol 1, 9. Kraški dom, Danica in Mak 0. Zmagovalci v posameznih kategorijah: enojke (84 vpisanih): Luciano Giraldi (Primorje), dvojice (45 vpisanih): Renato Kattalan in B. Perossa (Polet), tehnično zbijanje - blazina (24 vpisanih): Eligio Pelicon (Primorje), obvezno zbijanje in bližanje: Dario Kalc (Gaja), trojke (32 vpisanih): Fulvio Businelli, Emilio Emili in Zdravko Skupek (Kras), četvrtke (22 vpisanih): Eligio Kante, Fulvio Businelli, Emilio Emili in Zdravko Skupek (Kras).

Telekom Slovenije se spreminja

Telekom Slovenije je bil kot samostojno podjetje ustanovljen na začetku leta 1995 po razcepitvi nekdanjega PTT-ja na dva dela - na Pošto in Telekom. Samostojen se dosti lažje prilagaja spremembam, ki so posebej na področju telekomunikacij zelo velike. Najprej je določil načine in načela svojega delovanja ter si oblikoval svojo lastno podjetniško filozofijo in vizijo. To v spremenjenih okoliščinah delovanja, ko se še zlasti po sprejetju slovenskega zakona o telekomunikacijah na široko odpira trg telekomunikacijskih storitev, ni bila lahka naloga. V tem obdobju se je Telekom Slovenije začel usmerjati iz storitveno-tehničnega podjetja v sodobno korporacijo nacionalnega pomena, usmerjeno k uporabnikom.

Najpomembnejša naloga Telekoma Slovenije je priprava za učinkovito poslovanje v konkurenčnem okolju. Zaradi tega se je lotil pospešene gradnje telekomunikacijske infrastrukture, predvsem na območjih, kjer je zaenkrat še preslabo razvita. Kot nacionalni operater telekomunikacij mora poskrbeti za enakomeren in skladen razvoj na območju cele Slovenije.

Druga pomembna naloga je digitalizacija omrežja, ki pomembno vpliva na kakovost storitev. Nanjo sta vezana tudi dopolnjevanje in uvedba novih, sodobnih telekomunikacijskih omrežij in storitev, ki jih omogoča sodobna telekomunikacijska tehnologija. Uporabniku je treba zagotoviti celovito ponudbo vseh telekomunikacijskih storitev.

V spreminjajočih se razmerah na trgu telekomunikacijskih storitev

poteka tudi proces lastninjenja Telekoma Slovenije in preoblikovanja v javno podjetje v delu, v katerem bo ohranil monopol do konca leta 2000. Končan bo še letos. Kot delniška družba bo Telekom Slovenije glede na svoj položaj in gospodarsko moč postal zanimivejši za domače in tuje investitorje. Telekomunikacije nasploh veljajo za izjemno obetavno dejavnost, ki prinaša zanesljive in visoke dobičke.

Od osamosvojitve Slovenije pa do danes je bil v razvoju telekomunikacij narejen ogromen korak naprej - večji kot prej v dolgih desetletjih. Vgrajene zmogljivosti in število vključenih telefonov so se v tem obdobju povečali za dobro tretjino. Zmogljivost telefonskih central znašajo že skoraj devetsto tisoč priključnih točk. Sedemdeset odstotkov central je že digitaliziranih, preostale pa bodo v naslednjih dveh ali treh letih. Izkoriščenost central je več kot osemdesetodstotna, tako da ima Telekom Slovenije danes že nad 705 tisoč telefonskih naročnikov ali 35 na sto prebivalcev. Po razvejanosti telekomunikacijskega omrežja in po številu priključkov je Slovenija že vstric z nekaterimi, sorazmerno slabše razvitimi državami Evropske unije. V prihodnjih letih bo Telekom Slovenije na leto v povprečju v promet vključil okrog petdeset tisoč novih priključkov, tako da jih bo imel na prelomu stoletja in tisočletja okrog 900 tisoč ali 45 na sto prebivalcev. Tako je sedanje povprečje zahodnoevropskih držav.

Prišteti je treba še javne telefonske govornice. Po uspešno končanem projektu 1.500 govornic na kartice s čipom v letu 1995 se je gradnja takih govornic nadaljevala, tako da jih je danes že skoraj 3.500.

Prezreti ne gre niti mobilne telefonije, za katero skrbi Telekomova hčerinska firma Mobitel. Razpolaga z že uveljavljenim analognim NTM omrežjem, ki se mu je lani pridružila tudi digitalna veja GSM. V Sloveniji je okrog 70.000 naročnikov mobilnih priključkov v obeh sistemih.

V zadnjem času se je začelo opazno zmanjševati tudi število prošelj za nove telefonske priključke. Konec lanskega leta jih je bilo prvič manj od števila na novo vključenih telefonov, taka težnja pa se je nadaljevala tudi letos. Danes imajo v Telekomu Slovenije za beleženih še okrog trideset tisoč prošelj za nove telefone. Če bo šlo vse po načrtih, bodo potrebe po osnovnih priključkih pokrite v prihodnjih dveh letih. V nekaterih regijah in predelih Slovenije povpraševanja po osnovni telefoniji že danes skorajda ni več, kar še zlasti velja za Gorenjsko in delno tudi Primorsko. Po razvitosti telefonije je slovensko Primorje za korak pred drugimi regijami. S 43 telefoni na sto prebivalcev je že povsem blizu zahodni Evropi.

Zaradi tega prihajajo v ospredje zahteve po novih omrežjih in storitvah. Temu primerno je svojo ponudbo popestril tudi Telekom Slovenije. Konec leta 1995 je bil v promet vključen prvi priključek v digitalnem omrežju ISDN. ISDN zagotavlja z enotnim priključkom kakovosten in hiter prenos govora, besedil, podatkov in (video)slike. Slovenska telekomunikacijska infrastruktura je razvita do stopnje, ki omogoča sorazmerno hitro nadgradnjo omrežja s funkcijo ozkopasovnega ISDN-ja. Širokopasovno omrežje ATM, ki omogoča še bistveno večje hitrosti in kakovost prenosa in bo v prihodnosti posrkalo

vse vsa doslej znana omrežja, pa je v poskusnem uvajanju.

S hitrim razvojem računalništva in informatike raste tudi potreba po sodobnih podatkovnih komunikacijah in omrežjih. Telekom Slovenije ponuja za te potrebe svoje elastično in podatkovno omrežje. Enako velja tudi za internet in elektronsko pošto. Na področju interneta v Sloveniji konkurenca že obstaja, Telekom Slovenije je le eden izmed ponudnikov teh storitev. Prihaja čas, ko bo odločilno vlogo na tem področju odigrala kakovost nudenja internetnih storitev, pri čemer je nacionalni operater telekomunikacij v prednosti.

Pred tremi leti je začel Telekom Slovenije ponujati in tržiti še nekatere druge dodatne storitve govorne telefonije. Predvsem gre za dve skupini števil, ki se začnejo z 090 in 080. Pri prvih gre za ponudbo različnih informacijskih, sve-tovalnih in razvedrilnih storitev, pri čemer Telekom Slovenije te storitve tehnično le omogoča, ponujajo jih drugi. V drugem primeru pa gre za vedno bolj uveljavljeno storitev brezplačnega klica. Hkrati s tem Telekom Slovenije širi, dopolnjuje in izboljšuje tudi svoje informacijske servise po vseh poslovnih enotah. Začel je tržiti tudi storitev hitrega beleženja klicev, tako imenovani televoting, ki je zlasti primeren za različna glasovanja in anketiranja. V vseh slovenskih regijah je odprl tudi svoje informacijskoprodajne centre ali teletrgovine, ki jih je že enajst. Zadnja v tem letu bo odprta v Kopru, v prihodnjih letih pa še v vseh večjih slovenskih krajih.

Srednjeročni naložbeni načrt Telekoma Slovenije 1996-2000 je ovrednoten na okrog 90 milijard tolarjev ali 700 milijonov ameriških dolarjev. To ga uvršča med tri največje slovenske inve-

stitorje. V prvih dveh letih je bil načrt izpolnjen. Poleg vlaganj v osnovno infrastrukturo, lokalna omrežja in nove storitve ter zamenjavo analogne tehnologije za digitalno je podarok tudi na mednarodnih, tranzitnih in medkrajevnih zmogljivostih, kablinskih in prenosnih sistemih. Ker se hoče Telekom Slovenije uveljaviti in utrditi kot zanesljiv tranzitni operater in pomemben telekomunikacijski center za območje srednje in vzhodne Evrope, pravkar gradi in končuje tako imenovani slovenski optični križ. To je zagotovo ena najpomembnejših naložb na slovenski ravni, vredna okrog pet milijard tolarjev, ki pomeni hrbtenico telekomunikacijskega sistema v državi in pogojuje položaj Slovenije kot pomembne tranzitne države. Gre za obsežen kablenski in prenosni sistem po optičnih vlaknih v dolžini okrog 800 kilometrov, ki bo segal od Italije do Madžarske ter v dveh krakih od Avstrije do Hrvaške. Vključeval se bo v podobna evropska omrežja. Zgrajen je že skoraj v celoti, saj ga manjka le še nekaj kilometrov. Omogočil bo tudi kakovostne in hitre telekomunikacijske povezave Italije s Slovenijo in naprej s srednjo in vzhodno Evropo.

Zanimivo je morda, da ima Slovenija z Italijo uveden tako imenovani maloobmejni telekomunikacijski promet v obe smeri, in sicer iz omrežnih skupin 065 Nova Gorica in 066 Koper. Telefonski pogovori s sosednjimi omrežnimi skupinami v Italiji se tarifirajo drugače, to je precej ceneje kot običajni mednarodni promet.

PRIVOŠČITE SI TAJNICO.

Informacije

in prodaja: 080 88 22, Teletrgovine,

Telekom Slovenije

<http://www.telekom.si/tajnica>